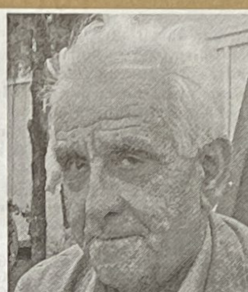
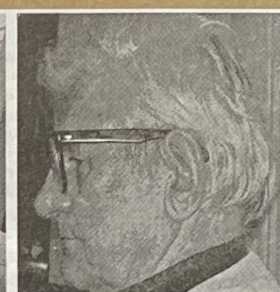
200 NUMĂR JUBILIAR 200

Gabriel Constantinescu
director

Ligia Banea
secretar de redacție

Răzvan Codrescu
redactor șef

Demostene Andronescu
redactor șef-adjunct

Marcel Petrișor
redactor

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XVII
NR. 8/200
August
2007
8 + XVI PAG. – 3 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAȚIONAL-CREȘTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

REACȚIONARISMUL DE CURSĂ LUNGĂ

Deși oameni hotărîți și optimiști din fire, nici unul dintre noi nu ar fi crezut atunci, în 1991, cînd am pornit la drum cu Punctele cardinale, *că vom apărea fără întreruperi timp de aproape două decenii, cu același nucleu redacțional și cu cititori constanți și fideli pe toate meridianele lumii.*

Adversarii ideologici, care nu ne-au cruțat nici o clipă, ba chiar au izbutit, prin repetate mistificări și insinuări mediatice, să ne diabolizeze în conștiința multor oameni care n-au ajuns niciodată să ne citească efectiv, sînt extrem de indispuși de această încăpățînată și îndărătnică "longevitate", iar caracterizarea noastră cea mai frecventă, ușor de găsit în site-urile ostile de pe internet (unde se vede cum orice nealiniere ideologică este "monitorizată", mai ales de cercurile evreiești, cu un zel demn de o cauză mai bună), sună cam așa: "Din 1991 apare la Sibiu revista Puncte cardinale, *cea mai longevivă publicație reacționară din România".*

Prin consensul propagandistic al noilor politruci ai "gîndirii unice", refractari la orice discurs creștin, național și tradițional în genere, sîntem abrupt calificați drept "reacționari", "extremiști", "fundamentaliști", "antisemiți", "fasciști", "legionari" (sau măcar "legionaroizi"), "ortodoxiști", "antidemocrați" etc. Interesant și straniu este că și multe dintre cercurile radicale cu care sîntem curent asimilați ne suspectează, la rîndul lor, că am fi, dimpotrivă, "masoni", "securiști", "catolicizanți", "intelectualiști", "anti-legionari", iar cînd sînt dînșii mai supărați – chiar "țigani" și "evrei"! (În ce mă privește, bunăoară, în ochii cutărei tinere grupări de extremă dreaptă trec drept "un țigan cu buze groase", iar cutare medic octogenar ultrasimist se interesează de mine invariabil, de ani de zile, dacă nu cumva sînt "ovrei"...)

Noi ne-am obișnuit să nu mai punem demult la inimă asemenea inepții, orideunde ar veni ele, văzîndu-ne de treburile noastre și mulțumindu-ne să afirmăm cu toată seninătatea că nu ne recunoaștem în nici una dintre etichetele de mai sus, cu excepția celei de reacționari. *Pentru că scrisul nostru este, într-adevăr, de 17 ani,* reacție *fermă și constantă la tot ceea ce a fost sau continuă să fie practică sau mentalitate de tip comunist, la tot ceea ce înseamnă stîngism dizolvant sau demagogie politicianistă, dar și la orice formă de teribilism extremist sau manifestre subculturală (chiar dacă încearcă să se legitimeze prin retorica „românismului").*

Noi am întruchipat după puteri, cu plusurile și cu minusurile noastre omenești, dar fără a ne trăda niciodată principiile directoare, reacționarismul de cursă lungă al bunului simț și al măsurii tradiționale românești, raportîndu-ne ideal la trei instanțe nenegociabile: Dumnezeu, marii noștri morți și îndreptarul propriei conștiințe.

N-am ambiționat nici o clipă să mîngîiem „populist" sensibilitățile contemporane, asumîndu-ne riscul de a fi astfel incomozi și antipatici nu doar adversarilor „de stînga", dar și anumitor camarazi „de dreapta". N-am considerat și nu considerăm politicul o prioritate, ci avem convingerea că marile urgențe ale lumii românești țin, în pofida oricăror aparențe, de ordinea moral-spirituală și cultural-creatoare, de reașezarea valorilor eterne în ierarhia lor firească și organic lucrătoare.

Le mulțumim celor ce ne-au înțeles, ne-au creditat, ne-au răbdat și ne-au rămas aproape de-a lungul anilor, căci Punctele cardinale, *dacă au ajuns la acest jubileu, datorează mai mult fidelității lor decît modestei noastre vrednicii. Rațiunea de a fi a unei publicații stă în această liberă* comunicare *și* cuminecare *prin cuvînt.*

Că sîntem, în această împreună-lucrare, mai puțini decît am fi năzuit? Dacă ne credem unii altora, atunci să ne răspundem împăcați, cu vorbele bătrînului Iancu Văcărescu: La fapta bună/ Puțini s-adună./ Mult pot puținii/ Buni împreună...

Nu știm cît viitor mai avem în față, dar ce reconfortant este să ne putem regăsi, mai tineri și mai vîrstnici, în acest trecut comun, care poartă măsura inimilor noastre!

Răzvan CODRESCU

LISTA COLABORATORILOR REVISTEI PUNCTE CARDINALE NUMERELE 1-200: IANUARIE 1991 – AUGUST 2007

Lista alfabetică de mai jos cuprinde numai numele celor care au elaborat materiale ori au prestat lucrări special pentru *Puncte cardinale*, sau care ne-au dat personal îngăduința de a le prelua/traduce materiale apărute în alte publicații (din țară sau din străinătate). S-au dat cu *italice* pseudonimele, iar cu boldite au fost puși în evidență cei ce au avut – constant sau doar într-un anumit interval – cea mai mare pondere în realizarea revistei (indiferent de activitatea prestată). Unii colaboratori au rămas fideli revistei, alții (după o prezență mai mult sau mai puțin îndelungată) s-au îndepărtat de ea: tuturor li se cuvin, însă, mulțumirile noastre.

Se cade să închinăm un gând pios și plin de recunoștință celor ce au părăsit, între timp, lumea aceasta (în dreptul numelor respective figurează semnul crucii), dar pe care-i păstrăm vii în inimile noastre.

Nu au fost incluse în această listă numele celor ale căror contribuții au fost preluate, fără accept direct, din alte surse (volume sau periodice, mai vechi sau mai noi, din țară sau din străinătate), nici numele celor ce n-au semnat decât "drepturi la replică" sau diferite comunicate (mai mult sau mai puțin oficiale).

De asemenea, nu figurează în lista alfabetică numele celor doar intervievați de-a lungul vremii (Doina Cornea, Corneliu Coposu ✝, Sergiu Cunescu, Marian Munteanu, Petre Țuțea ✝, Constantin Ticu Dumitrescu, Teodor Baconsky, Dumitru Gh. Bordeianu ✝, Alain de Benoist, Neagu Djuvara, George Petre, Liviu Ioan Stoiciu etc.), cărora le rămânem nu mai puțin îndatorați.

A
Airinei, Cristian
Alexe, Mircea (Germania)
Alupei, Silviu
Anania, Î. P. S. Bartolomeu [Valeriu]
Anderca, Traian T. ✝
Andronescu, Demostene (*redactor-șef adj.*)
Andronescu, Mălina
Anghel, Alexandru
Antim, Alexandru
Arcadie, Vitalie (Republica Moldova)
Ardeleanu, George
Atanasov, Petăr (Bulgaria)

B
Baciu, Călin
Baciu, Petru C.
Bacu, Dumitru (Franța) ✝
Badea, Viorel
Bălașa, Radu
Baltag, Victor [Ioan] Alexandru
Banea, Dumitru ✝
Banea, Ligia (*secretar de redacție*)
Barbu, Nicolae-Mihail (*caricaturist*)
Bănulescu, Martha
Barbăneagră, Paul (Franța)
Bădițescu, Carolina (*trad.*)
Bădițescu, Marius
Băndoiu, Andreea
Băncilă, Maria (*trad.*)
Bârsan, Nicolae
Berghezan, Ilie
Berzescu, Atanasie
Bichir, Florian
Boer, Alexandru
Bogdan, Gh.
Bogoevici, Radu
Boilă, Matei
Boldur-Lățescu, Gheorghe
Bordeianu, Rodica
Boroneanț, Vasile
Brahonschi, Gheorghe ✝
Bratu, Mihai
Brânzaș, Liviu ✝
Brânză, Amfilohie
Brânzei, Octavian
Brudiu, M.
Buculei, Teodor
Bucuroiu, Răzvan
Bukiu, Jean
Bunta, Silviu
Buracu, Mihai
Burz Pânzaru, Andrei
Buta, Crina (*culegător*)
Buzi, Theodor (Elveția)

C
Calciu-Dumitreasa, Gheorghe (corespondent – S.U.A.) ✝
Caraman, Marius (*foto*)
Cazacu, Marcel Gh. ✝
Căbaș, Doina Marilena (*corector*)
Căbaș, George
Călinescu, Erast (Canada)
Călvărăsan, Luca I.
Cândea, Virgil
Cheche, Cristina (*trad.*)
Chesaru, Radu ✝
Chirilă, Pavel
Chirilă, Teodosie
Cioboteanu, Mihai
Ciuchină, Teodora (*tehnoredactor*)
Ciulin, Andreea (*culegător*)
Cionaru, Victor ✝
Codrescu, Răzvan (*redactor-șef*)
Codresin, Carmen
Coja, Ion
Cojocaru, Nicolae ✝
Comănescu, Radu
Coman, Alexander (Germania)
Constantinescu, Constantin
Constantinescu, Gabriel (*director*)
Constantinescu, Laurențiu (*tehnoredactor*)
Constantinescu-Blaj, Maria
Corban, Carmen
Cornea, Daniel [Monahul] (Mânăstirea Tarcău)
Coriciuc, Diana
Costache, Marian (Canada)
Crăcea [Jianu], Flora
Crăcea, N. ✝
Crăciun, Adrian (*tehnoredactor*)
Crepcia, Nicolae
Cristescu [-Dinescu], Sofica ✝
Crivăț [-Vasile], Anca
Crivăț-Vasile, Adolf

D
Damian, Cosma
Dan, Valentin
Danciu, Ștefăniță
Delcescu, Mihai (Germania) ✝
Deliu, Iulian
Derdena, Mihai Stere
Diaconescu, Constantin
Dimcea, Alexandru
Dobrescu, Valerian (Germania)
Donciu, Irina-Elena
Dragodan, Constantin Aurel ✝
Drăgulinescu, Adrian
Dulgheru, Elena
Dumitreasa, Ion ✝
Dumitresco, Georges (*grafician* – Elveția)
Dumitrescu, Florin (*trad.*)
Dumitrescu, Mircea ✝
Dumitrescu, Monica
Dumitrescu, Sorin
Dumitriu, Nic. C.
Dunăreanu, Radu
Dunca, Vasile
Duță, Cristina

E
Enescu, Radu (Spania)
Eșan, Ioan

F
Fabini, Hermann
Făgărășanu, Sorin V.
Făget, Mihai ✝
Filip, Lucian (*redactor*)
Filoteanu, Anca [Anne-Marie]
Florea, Corneliu (Canada)
Florian, Smaranda
Fratele Alexandru (Sf. Munte Athos)
Funda, Dumitru [Tache] ✝

G
Galeriu, Constantin [Părintele Galeriu] ✝
Ganea, Marian
Gavrilă [Ogoranu], Ion ✝
Gavriluță, Iulian
Găină, Ovidiu *[Stan M. Popescu]* (Argentina)
Gândea, D.
Gheorghiev, Vanghel (Bulgaria)
Gheorghiță, Viorel ✝
Gherasim, Gabriel (S.U.A.)
Gherasim, Teodor (S.U.A.)
Gherman, Ion
Ghermani, Dionisie (Germania)
Ghibu, Diana
Ghimici, Eugenia
Ghinea, Simion ✝
Golea, Traian (S.U.A.) ✝
Goleșteanu, Petru (Australia)
Gorunescu-Penciu, Gheorghe
Gomboș, Stelian
Grebenea, N. ✝
Grecu, Ignatie [Monahul]
Greuceanu, Radu (Canada)
Grossu, Sergiu (Franța/România)
Groza, Dumitru ✝
Guga, Silviu
Gulan, Aurelian ✝
Gurău, Veronica [Maica Veronica] ✝
Gurgu, Ionuț (*trad.*)

H
Halmadi, Corneliu (*tehnoredactor*)
Halmaghi, Ioan (S.U.A./România)
Hâncu, Cristiana
Henegariu, N. [Nicolae]
Hossu, Andrei-Iustin
Hrașovan, Rafael
Hristu, Damian

I
Iamandi, [Jacques] V. (Canada/România)
Ilie, Cătălin
Ioanid, Alexandru Virgil [Gil] ✝
Iogu, Petre ✝
Ionașcu, Iuvenalie (Italia)
Ionescu, Răzvan
Iorgulescu, Constantin (*redactor*)
Iovan, Ioan
Ivan, Amelia Orlandina (*trad.*)

J
Jivan, Ștefana
Joantă, Î. P. S. Serafim (Germania)

L
Lang, Wilfried H. (Germania)
Langa, Tertulian
Lăpădat, Ionuț
Leiter, Octavian
Liteanu, Sever
Lungu, Neculai Vasile ✝

M
Manolache, Dumitru
Manolescu, Hrisostom
Marc, Cristian
Marcu, Anghel ✝
Mareș, Ioan
Marian, Doina
Marian, A. V.
Marian, Vasile A. [V. A. M.]
Marineasa, Zaharia ✝
Marinescu, Aurel Sergiu
Marinica, Mihai
Mateescu, Dana
Matei, Bogdan-Ioan
Matei, Cristina
Matei, Geta
Mateiaș, Virgil ✝
Maxim, Aurel ✝
Maxim, Virgil ✝
Mărculescu, Radu
Mărgineanu, Monica
Mekereș, Gabriel
Mezdrea, Dora
Mihai, Constantin
Mihalache, Niculae
Mihuț, Ilie
Militaru, Mihai
Milutinovici, Ioana (*trad.*)
Mitra, Eftimie [T.]
Mitra, Tony P.
Miu, Constantin
Mizgan, Ion Alexandru
Mocanu, Sebastian ✝
Moga, Daniela
Moga, Grigore (*trad.*)
Mohanu, Constantin
Moise, Victor ✝
Moisin, Anton
Moldoveanu, Gabriela
Mugur, Ioan S.
Munteanu, Bogdan
Mureșan, Vlad [M. Vlad]
Mutti, Claudio (*corespondent* – Italia)

N
Naidim, Marin ✝
Nasta, Atanasie
Nădăban, Fred [Fredolin] ✝
Neamțu, Mihail George
Necula, Ionel
Nedelea, Ioan [Jean]
Neicu, Ștefan
Neștian, Valeriu C.
Netea, Gelu [Gheorghe]
Nicolae, C.
Nicolau, Mircea
Nicolau, Nae
Nicolescu, Costion
Niculescu, Simona
Nistor, G.
Nistor, Dan Ioan
Nistor, Ioan (*secretar de redacție*)
Niță, Alexandru Mihail (Sf. Munte Athos)
Niță, Nicolae (S.U.A.)
Nițelea, Victor

O
Oancea, Radu
Oancea, Zosim ✝
Olteanu, Gheorghe
Oniga, Dumitru
Oprișiu, Ioan
Oroveanu, Mihai (*foto*)
Orth, Ștefan (*grafician*)

P
Paceag, D. [Dumitru] G. ✝
Pamvo, Juvenalie
Pană, Zahu [Zaharia] (S.U.A.) ✝
Pantazi, Ion (Germania) ✝
Papazu, Monica (Danemarca)
Papazu, Florin ✝
Paragină, Ion ✝
Paraschivescu, Ion
Passima, Lila
Patrichi, Viorel
Pădure, Marina Gabriela
Părăian, Teofil
Păun, Nicu ✝
Păvălașcu, Cezar
Păvălucă, Cristian
Pârău, Eugen Vlad
Pârvan, Ștefan
Pârvu, Iustin
Pâslaru, Serafim V. ✝
Penciu, Gh.
Petcu, Adrian Nicolae
Petrescu, Al[exandru]
Petrescu [Oțel], Aspazia
Petrișor, Dana (Franța)
Petrișor, Marcel (*redactor*)
Phillip, D. (Canada)
Pivin, George Leandru ✝
Platon, Mircea
Plop, Gh.
Pop, Dorin Alexandru
Pop, Livia
Pop, Nicolae
Popa, Nicolae
Popa, Șerban (Canada)
Popescu, Florin
Popescu, Lucian D.
Popescu, Traian ["Macă"]
Popescu, Valentin (*trad.*)
Popescu-Sandu, Victor
Popovici, Doru
Poptămaș, Dumitru
Posada, Mihai
Preda, Radu
Protopopescu, Vlad (Australia)

R
Radu, Ștefan
Răduleanu, Galina
Rădulescu, Bogdan G.
Rădulescu, Octavian A. ✝
Răilean, Bartolomeu
Răzeșu, Andrei
Râmboiu, Septimiu ✝
Rezachevici, Constantin
Roșca, Viorel
Rotaru, Bianca
Rusu, Ioan N. ✝
Rusu, Toderiță

S
Sari [Sarry], Achile ✝
Săndoiu, Gabriel
Săndulescu, Alexandru (*trad.*)
Sârbu, Adrian
Sergentu, Octavian
Sfințescu, Duiliu (Franța) ✝
Silion, Bogdan
Silvestru, Emil
Smirnoff, [Doru] Codrin V.
Spătariu, Maria
Stan, Marian
Stăncescu, Andrei
Stănescu, Bucur ✝
Stănescu, Gabriel
Stănescu, Gheorghe ✝
Străchinaru, Constantin
Strejnicu, Flor ✝
Stroe, Ionuț
Sturdza, Ilie-Vlad (Spania)
Ștefan, Corina
Ștefan, George
Ștefan, Horia
Suru, Șerban
Șuteu, Maria Livia (*trad.*)

T
Tarcea, Mircea
Tămaș, Adriana (*trad.*)
Tănase, Nicu
Tănase, Viorel
Tănăsescu, Raluca
Târziu, Claudiu
Teglaru-Voina, Dina
Teodorov, Adrian
Teodot [Teofil] Monahul (de la Suceava) ✝
Tescanu, Nicolae
Tiberian, Florea (*redactor*)
Timaru, Mihai ✝
Trosca, Maria-Rodica
Turculeț, Tiberiu
Tutunea, Junona
Țene, Ionuț
Țigu, Viorel Gh.

U
Uba, Traian Calin
Udriște, Rafael
Ungureanu, Ion (Germania)
Untea, Cristian
Urdea, Radu
Urdea, Zaharie
Usca, Ana
Usca, Ioan [Sorin]
Uțică, Nicolae

V
Valică, Mihai
Vasigu, D.
Vasile, Danion
Vasilescu, Adolf [A. V.]
Vasilescu, Dania
Vasilescu, Ovidiu (S.U.A.)
Vasiliu, Mugur
Vasiliu-Scraba, Isabela
Vălimăreanu, Petre (Germania) ✝
Vântu, Cornel
Velescu, Petru
Verzea, Ileana
Victor, N.
Vizirescu, Pan M. ✝
Vlad, Eugenia [Siluana] (*trad.*)
Vlădăreanu, Silviu-Andrei
Vlăduță, Bogdan
Vosganian, Varujan
Vrânceanu, Dora
Vuia, Ovidiu (Germania) ✝

Z
Zaharia, Octavian ✝
Zeană, Ion(el) ✝
Zimbreanu, Andrei (Franța)

Pentru sprijinul acordat de-a lungul vremii, adeseori cu nobilă discreție, revistei și editurii noastre (dar și efemerei foi *Lumea satelor* – supliment al *Punctelor cardinale*, apărut lunar, din octombrie 1994 până în iunie 1996), se cuvin evocate cu recunoștință multe nume (respectăm aceeași ordine alfabetică):

Mircea Alexe (Germania), Constantin Apolzan (Germania), Eugenia Auner (Germania), George Bălașu (Canada), **Toma Banea**, Elena și Vasile Bechiș (S.U.A.), Nidia Belcea (S.U.A.), Eftimiu Benea ✝, **Radu Bogdan**, Maria Brahonschi, Angela Brastaviceanu (Canada), Ierom. Amfilohie Brânză (Mânăstirea Diaconești), Aurel Buzi (Germania), Paul Caravia ✝, Ana Chenereș, Romulus Ciric (Canada), **Maria Constantinescu**, Elena Cristescu, Victor Dinescu, Oara Drăgan, Cătălin Dumitrean, Alexandru Fonta (Canada), Doina Gheorghian, Elena Ghyka (S.U.A.), Ioana Ghyka (Canada/România), Maria Ghyka, Mihai Ghyka, Vasile Giurea (Austria), Ileana Grozavu, rasofora Timoteea [Tudora] Hornea (Mânăstirea Christiana), Constantin Horodniceanu (Italia), Aurel Ionescu (Germania), Mihai Maghiar (Australia), Andreas Makarov (Germania), Ana-Maria Marin ✝ (Elveția), Ioan Mariș, **Tip. Masib** (conducerea și colectivul tipografic), Constantin Mărăndici (S.U.A.), Mihaela Moisin (Canada), Nicolae Moroica (Germania), Laura Munteanu (Suedia), Constantin Nagacevschi ✝ (Germania), Christian Nastu ✝ (Franța), **Nicu Naum** ✝ (Canada), Cătălin Obreja (Canada), **Liliana și Viorel Pană** (Canada), Dan Păun (S.U.A.), G. Pișcoci-Dănescu (Franța/România), Vetuța și Mihai Pop ✝ (Canada), **Ileana și Nicolae Popa** (S.U.A.), Silvia Popa, Iulian Popescu, Traian Popescu ✝ (Spania), **Nicolae Pora** ✝ (Canada), **Aureliu Răuță** ✝ (Spania), Alexandru Ronnett ✝ (S.U.A.), Dumitru Sinu (S.U.A.), Dionisie Stoenescu (Franța), Mirel Stoenescu ✝ (Elveția), **Petre Sultana** (Canada), Arhim. Petroniu Tănase (Schitul Prodromu – Sf. Munte Athos), Elena Titi (S.U.A.), Ion Tolan ✝ (Germania), Părintele Valerian [Vasile-Dragoș Pâslaru] (Mânăstirea Frăsinei), Manuel Valeriu, Constantin Vasiliu (S.U.A.), Ion Vladovici, Ioan Vonica.

CELE DOUĂ ROMÂNII (V)

Gabriel CONSTANTINESCU

În capitolul introductiv al lucrării intitulate *Volker ohne Signale* (Popoare fără semnale), publicată în anul 1992 de Editura Rotbuch din Berlin, autorul, Richard Wagner, german originar din România, emigrat în 1987 în Germania, şi ca atare bun cunoscător al realităţilor din ţările comuniste, ca unul care le trăise pe viu, face o remarcabilă observaţie cu privire la semnificaţia istorică a anului 1989 (anul în care în ţările comuniste est-europene au avut loc „Revoluţiile contra Revoluţiei" – sintagma folosită de Jean-François Revel în studiul său *Revirimentul democraţiei* pentru mişcările insurecţionale soldate în Cehoslovacia, Ungaria şi Polonia, dar din păcate nu şi în România, cu înlăturarea regimurilor comuniste şi înlocuirea acestora cu guverne autentic democrate): „1989 a fost anul în care oamenii erau pregătiţi să se lase împuşcaţi pentru împlinirea aspiraţiilor lor. O stare de spirit nemaiîntâlnită, nici înainte, nici după aceea".

După 45 de ani de cruntă represiune exercitată de România comunistă asupra României adevărate, în decembrie '89, alături de celelalte naţiuni înrobite de Rusia bolşevică la sfârşitul celui de-al doilea război mondial, românii s-au ridicat cu vigoare pentru a-şi redobândi libertatea şi a-şi reafirma identitatea naţională. Cine poate uita acel strigăt sublim ţâşnit din pieptruile românilor hotărâţi în acele momente cruciale să jertfească pe altarul libertăţii bunul cel mai de preţ cu care Dumnezeu l-a înzestrat pe om: viaţa („Vom muri şi vom fi liberi!")?

Dar dacă în acel fierbinte decembrie '89, „Revoluţiile contra Revoluţiei" din Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia au izbutit să înlăture dictaturile comuniste obediente Kremlinului, înlocuindu-le cu regimuri democratice, fără a fi nevoie ca pentru această reuşită să se verse sânge şi să fie sacrificate vieţi omeneşti, nu tot la fel s-au desfăşurat evenimentele concomitente din România. În România, deşi s-a vărsat sânge, mult sânge, mai cu seamă sânge tânăr (tineretul fiind acela care în toate timpurile, în cumpăna dintre preţul vieţii şi preţul împlinirii unor idealuri, a dovedit că nu pregetă să aleagă calea slujirii idealurilor), s-a murit zadarnic. S-a murit fără a se obţine libertatea atât de mult dorită. Încă o dată România comunistă reuşea să înfrângă şi să supună România adevărată. Un adevăr dureros, pe care acelaşi tineret, conştient de înfrângerea suferită, ca şi de consecinţele nefaste pe termen lung ale acestei înfrângeri, a izbucnit într-un vaiet sfâşietor, care spune totul: „Păcat, păcat de sângele vărsat!".

Dincolo însă de regretul firesc pentru sacrificiile zadarnice din decembrie '89, o privire lucidă asupra modului în care s-a desfăşurat în România amplul proces al „Revoluţiilor contra Revoluţiei" din ţările vasale Kremlinului ne obligă la formularea unui lanţ de consideraţii a căror valabilitate se extinde – paradoxal – până în zilele noastre, când România comunistă, printr-o alchimie politică de succes, a reuşit nu numai să supravieţuiască în dauna României adevărate, dar chiar să devină stat membru cu drepturi depline al Uniunii Europene!

S-a spus, şi se continuă cu obstinaţie să se spună, de către principalii beneficiari ai evenimentelor din decembrie '89, că în România ar fi avut loc o revoluţie. Este un neadevăr menit să asigure supravieţuirea ideologică – şi, într-o bună măsură, instituţională – a comunismului, precum şi menţinerea comuniştilor în funcţiile-cheie din conducerea statului. A privi evenimentele din zilele de 21 şi 22 decembrie ca pe o revoluţie este ca şi cum am spune că Revoluţia franceză s-a înfăptuit la 14 iulie, prin cucerirea Bastiliei, sau că Revoluţia bolşevică ar fi avut loc la 7 noiembrie, când gărzile roşii au luat cu asalt Palatul de Iarnă. În realitate, cele două revoluţii au fost procese complexe, au necesitat timp pentru a-şi atinge obiectivele şi au determinat prefaceri profunde în societăţile pe care le-au afectat. În ambele cazuri, puterea politică a fost smulsă brutal din mâinile foştilor ei deţinători, după care a urmat reclădirea instituţiilor fundamentale ale statului pe temelii noi, concepute în spiritul ideilor care i-au împins pe revoluţionari la acţiune. Or, în România, mulţi ani de la consumarea evenimentelor (în unele cazuri, chiar până în zilele noastre) nu a avut loc nici una din prefacerile majore menţionate mai sus. Revolta populară din decembrie '89, lipsită de un suport doctrinar, încheiată lamentabil prin preluarea puterii politice de către o echipă de comunişti sadea, în frunte cu tovarăşul Ion Iliescu, urmată de odiosul asasinat al soţilor Ceauşescu, care „întinaseră idealurile nobile ale socialismului", este absurd să fie privită ca o revoluţie autentică.

De altfel, caracterul evenimentelor din decembrie '89 de spectacol pus în scenă de specialişti în arta dezinformării, pentru a se crea impresia că ceea ce s-a petrecut în România ar fi făcut parte din acelaşi proces al „Revoluţiilor contra Revoluţiei" care a condus la lichidarea dictaturilor comuniste în Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia, nu au fost percepute ca o farsă sinistră numai de românii înşelaţi în speranţele lor. O echipă de jurnalişti de la Agenţia France-Presse, condusă de Michel Castex, preşedintele societăţii de redactori de la AFP şi director-adjunct al Agenţiei, este prezentă la faţa locului în decembrie '89, cu sarcina de a spune adevărul despre „revoluţia română". Se vor întoarce la Paris cu un gust amar, dar cu satisfacţia de a fi aflat adevărul despre sângeroasa înfruntare între cele două Românii: cea adevărată şi cea comunistă. Constatările lor vor servi ca material documentar pentru volumul semnat de Michel Castex, cu titlul *Un mensonge gros comme le siècle. Roumanie, histoire d'une manipulation* (O minciună mare cât veacul. România, istoria unei manipulări), publicat de Editura Albin Michel în plin 1990, anul în care tragedia României era încă vie, atât pentru cei care participaseră la ea, cât şi pentru lumea occidentală, căreia i se oferise spectacolul unei prime „revoluţii televizate".

În legătură cu această carte-document, pe care, din păcate, par să o ignore atât cercetătorii istoriei noastre recente, cât şi puzderia de analişti politici care îmbâcsesc zi şi noapte ecranele televizoarelor şi paginile cotidianelor centrale (controlate riguros de patronii din umbră), editorul francez formulează câteva observaţii ce merită a fi luate în seamă:

„Minciunea este – consideră autorul cărţii – soclul pe care a fost aşezată această revoluţie. Un fapt deja grav. Dar mai grav este faptul că ea a avut un şef de orchestră din umbră. Şi cu toate acestea, ca un singur om, toată presa occidentală a căzut în capcana ce i-a fost întinsă. Iar noi n-am făcut excepţie!

Cum a fost oare posibilă o astfel de mistificare? Care a fost scopul precis pentru care am fost minţiţi? Cine a manipulat faptele şi pentru ce?

Şi oare forţele speciale ale Securităţii, acea instituţie cu o reputaţie sinistră, nu au participat efectiv la lupta pentru putere? Dar nu numai atât: oare nu cumva ele au fost de la bun început în complicitate cu noul regim instalat?".

Fără să fi fost, ca Michel Castex, martor ocular la „Revoluţia română", Anneli Ute Gabanyi, originară din Sibiu, dar stabilită din anul 1970 în Germania, cercetătoare la Südost Institut din München, considerată pe plan european o personalitate de vârf în rândul experţilor consacraţi pentru problemele româneşti, folosind cu discernământ informaţiile despre evenimentele care au cumlinat cu prăbuşirea dictaturii ceauşiste, publică în iunie 1990, în Editura Piper, studiul intitulat *Die unvollendete Revolution. Rumänien zwischen Diktatur und Demokratie* (Revoluţia neîmplinită. România între dictatură şi democraţie). Sumara prezentare de editor a conţinutului lucrării cercetătoarei germane (ocolită, ca şi *O minciună mare cât veacul*, de istoricii şi analiştii politici oficiali) este edificatoare pentru obiectivitatea şi temeinicia cu care autoarea abordează tema tratată. „Nici una din dictaturile din estul Europei nu a avut un caracter atât de total şi de brutal precum cea a lui Ceauşescu în România – şi nici una nu s-a sfârşit atât de dramatic, în faţa ochilor a milioane de telespectatori din întreaga lume. Anneli Ute Gabanyi dezvăluie realitatea din spatele acestor imagini televizate, răspunzând la următoarele întrebări profunde: A fost răsturnarea lui Ceauşescu o lovitură de stat sau o autentică revoluţie populară? Cum a fost alcătuit noul regim? Cine sunt noii deţinători ai puterii, conducătorii Frontului Salvării Naţionale? Cum se înfăţişează noua politică externă, internă şi economică? Revoluţia merge înainte, ea este însă – atât în aspectele ei pozitive, cât şi în cele negative – neîmplinită".

Şi cum la data la care Anneli Ute Gabanyi a sistematizat concluziile sale cu privire la evoluţia României postdecembriste (iulie 1990) era prematur să emită un prognostic pe care să-l confirme viitorul, ea îşi încheie studiul îndemnându-i pe români să urmeze principiile şi programul formulate în „Proclamaţia de la Timişoara". „În felul acesta – sună concluzia finală a *Revoluţiei neîmplinite* – Revoluţia română se va întoarce la ţelurile sale iniţiale şi va intra într-o nouă fază. Pentru ca jertfele Revoluţiei să nu fi fost zadarnice, se impune cu necesitate ca trecerea de la dictatură la pluralism, democraţie şi economie de piaţă să nu se poticnească la jumătatea drumului. Acesta trebuie să fie un mesaj politic limpede, pe care de acum înainte [iunie 1990 – n. n.] nici guvernul şi nici opoziţia nu trebuie să-l mai nesocotească".

Din păcate, însă, România comunistă, reprezentată prin Frontul Salvării Naţionale (denumire în spatele căreia şi-a găsit scut şi adăpost Partidul Comunist Român) nu s-a arătat câtuşi de puţin dispusă să dea curs recomandărilor „Proclamaţiei de la Timişoara", adoptarea ei echivalând cu o sinucidere politică. Cât priveşte România adevărată, pe care, spre neşansa ei, renăscutele partide istorice, Partidul Naţional Ţărănesc, Partidul Naţional Liberal şi Partidul Social-Democrat, şi-au arogat dreptul de a o reprezenta, nu s-a dovedit capabilă să se impună cu fermitate, făcând ca şi la noi să aibă loc o adevărată „Revoluţie contra Revoluţiei", după modelul celor din Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia. Confruntaţi cu această nedorită realitate, care în multe privinţe se prelungeşte insidios până în zilele noastre, românii au obligaţia să se întrebe: de ce la alţii a fost cu putinţă abolirea totală şi definitivă a comunismului, iar la noi nu? Pentru că – ne vine răspunsul dat de o voce autorizată, având la bază o temeinică cunoaştere a comunismului în România – comuniştii lor au fost altfel decât comuniştii noştri!

Într-o broşură intitulată *Condamnaţi la fericire: experimentul comunist în România*, publicată la Sibiu în 1991, autorul, istoricul Vladimir Tismăneanu, se dovedeşte a fi un demn urmaş al profesoului Ghiţă Ionescu de la Universitatea de la Manchester, autorul unei ample lucrări intitulate *Comunismul în România* (Oxford University Press, 1968), pentru uzul occidentalilor. În lucrarea mai sus menţionată, Vl. Tismăneanu abordează cu curaj unul din cele mai puţin cunoscute şi cercetate aspecte ale comunismului românesc: *calitatea comuniştilor români*. Pertinentele sale observaţii cu privire la sinistrele personaje care „au condamnat la fericire" adevărata Românie (multe din ele fiind încă active pe scena politică românească) ne ajută să înţelegem de ce „Punctul 8 al Proclamaţiei de la Timişoara" a rămas un deziderat neîmplinit şi, totodată, de ce la şedinţa solemnă a Parlamentului României din 18 decembrie 2006 nici unul dintre „aleşii naţiunii" nu a schiţat vreun gest de protest împotriva actelor de huliganism concertate de senatorul C.V. Tudor în timp ce Preşedintele României rostea condamnarea istorică a comunismului ca „regim ilegitim şi criminal". Dar să ascultăm crâmpeie din „o istorie care nu se învaţă în şcoli", datorate lui Vl. Tismăneanu.

„Incapacitatea funciară a comuniştilor de a înţelege adevăratele probleme ale poporului român era legată de structura etnică a partidului. Prin radicalismul său mesianic, ca şi prin retorica sa internaţionalistă, comunismul ştia să stârnească puternice pasiuni şi expectaţii printre minorităţile naţionale. PCR a devenit astfel un partid dominat

(continuare în pag. 4)

CELE DOUĂ ROMÂNII

(urmare din pag. 3)

de militanţi de origine alogenă. Departe de a deplora acest lucru, Cominternul părea să îl încurajeze (...) Comuniştii români gândeau şi simţeau în spiritul Rusiei. Cântecele lor erau «Porniţi înainte, tovarăşi!» şi «Voi jertfă căzurăţi în lupta cea grea», imnuri ale bolşevismului rus. În închisori, ei învăţau cu toţii ruseşte spre a putea citi în original «capodoperele» leninismului şi stalinismului. Faimosul «Privesc din Doftana prin gratii de fier» se cânta pe o melodie populară rusă. Nu Oltul, ci Volga era râul la care visau. Se voiau martiri pentru că martiriul făcea parte din tradiţia terorismului nihilist rus, patul germinativ al bolşevismului (...). În pofida legendelor cu grijă ţesute de propaganda oficială a PCR privind «glorioasa luptă din ilegalitate», se spune că partidul nu a izbutit să iasă sub nici o formă din autoimpusul său ghetou politic. Posedat de demonul unui internaţionalism pe cât de sforăitor, pe atât de fals, măcinat de intrigi şi fracţionisme endemice, obsedat de spectrul trădărilor şi oportunismelor de tot felul, această sectă s-a menţinut la periferia vieţii politice şi intelectuale româneşti. Spre deosebire de Polonia, Cehoslovacia sau Ungaria, unde comuniştii au izbutit să influenţeze dezbaterile politice şi intelectuale ale epocii, atrăgând în rândurile lor o serie de figuri marcante ale spiritului, în România franzeologia descărnată şi anchilozată a prozei de partid, natura încruntată şi inchizitorială a acestei formaţii au făcut-o neatractivă chiar şi pentru cei care nutreau idealul de stânga (...) Cine erau deci comuniştii români în luna august 1944, când apropierea Armatei Roşii îi propulsa în prim-planul vieţii politice naţionale? Era vorba de o mafie subversivă a cărei unică vocaţie era servirea intereselor Moscovei şi a cărei unică motivaţie era resentimentul faţă de orice înseamnă valoarea. Fobia în raport cu valorile culturale şi morale a fost substanţa vitală a comunismului românesc".

Cu toate că Vl. Tismăneanu ne spune în acest compendiu despre comunismul în România mult mai mult decât ne spun istoricii care se ocupă cu istoria noastră recentă, nici el nu ne spune chiar totul. Aşa, de pildă, nu ne spune că la 23 august 1944, conform Anei Pauker, PCR nu depăşea 1000 de membri. Nu ne spune că cele mai importante figuri ale partidului, cele care au avut rol decisiv în instaurarea şi consolidarea regimului comunist, erau alogeni veniţi în ţară în furgoanele trupelor sovietice de ocupaţie, din Rusia, unde au desfăşurat în anii războiului antisovietic o intensă activitate propagandistică în cadrul Cominternului. În schimb, ne spune esenţialul cu privire la modul în care a fost luată puterea de către comunişti:

„În primul rând prin teroare, manipulare şi intimidare. Prezenţa Armatei Roşii de ocupaţie, controlul sovietic asupra mijloacelor de informare, ingerinţele necontenite în treburile interne ale ţării, inclusiv dictatul lui Andrei Vişinski, adjunctul ministrului de Externe sovietic, asupra palatului pentru acceptarea guvernului Groza, toate acestea au contribuit la slăbirea forţelor democratice. Între timp, sub conducerea agenţilor sovietici Emil Bodnăraş şi Pantiuşa Botnarenko (autobotezat Gheorghe Pintilie), se formase un serviciu secret care reuşise să creeze sentimente de spaimă şi panică în largi categorii ale populaţiei. Oamenii dispăreau fără urmă, presa comunistă sau colaboraţionistă se deda unor infame campanii împotriva tuturor celor care îndrăzneau să comenteze legitimitatea acţiunilor agenţilor stalinişti din România (...) PCR-ul se comporta de acum înainte ca stat în stat, ignorând cu dispreţ instituţiile legale şi practicând un stil politic banditesc, care după 1947 va fi impus drept normă generală a vieţii politice în România".

Discrepanţa flagrantă între modul în care guvernanţii comunişti din Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia au înţeles relaţia dintre ideologie şi deţinerea puterii politice şi înţelegerea aceleiaşi relaţii de omologii lor din România a devenit evidentă prin atitudinea faţă de „Revoluţiile contra Revoluţiei". În timp ce deţinătorii puterii politice de la Budapesta, Praga şi Varşovia au înţeles că „ceasul comunismului încetase să mai bată", Moscova (şi o dată cu ea pupilul ei ideologic, Bucureştiul), confruntată cu ameninţarea producerii unui colaps total al sistemului, a încercat să-l resuscite prin soluţia propusă de Gorbaciov: *perestroika* şi *glasnost* – reformă în economie şi transparenţă în politică. Tentativa însă a eşuat şi evoluţia ulterioară a faptelor a dovedit, aşa cum subliniam într-un capitol anterior, justeţea drumului urmat de comuniştii unguri, cehi şi polonezi, care, dând dovadă de înţelepciune şi respect faţă de aspiraţiile popoarelor lor pentru libertate, au abandonat puterea, lăsând cale liberă instaurării unei democraţii de tip occidental.

În România, însă, Kremlinul a câştigat partida şi emulul lui Gorbaciov, comunistul Ion Iliescu, şcolit la Moscova şi pregătit de KGB ca agent de influenţă, şi-a îndeplinit misiunea în mod exemplar. Mesajul – „Partidul trebuie să rămână în picioare" – transmis de Mihail Gorbaciov, Secretarul General al PCUS, comuniştilor reformişti de la Bucureşti prin Silviu Brucan, eminenţa cenuşie a complotului care l-a înlăturat pe Nicolae Ceauşescu de la conducerea partidului şi l-a trimis pe eşafod, a fost îndeplinit întocmai. Toate structurile majore ale partidului, în primul rând Securitatea, au fost păstrate intacte, chiar dacă a trebuit ca, în noua situaţie, prin „Revoluţie" să-şi schimbe denumirea şi să acţioneze din umbră.

Cât priveşte marşurile de protest şi manifestaţiile împotriva guvernului controlat de Frontul Salvării Naţionale, organizate de opoziţia politică, încropită în pripă din supravieţuitorii partidelor istorice, ele nu numai că nu reprezentau un pericol real pentru regimul comunist controlat cu mână de fier de Ion Iliescu, dar într-o anumită privinţă erau chiar binevenite. Pentru observatorii occidentali naivi, alţii decât cei din categoria lui Michel Castex şi Anneli Ute Gabanyi, ele puteau lăsa impresia că în România postdecembristă pulsa o vie şi intensă activitate democratică.

Nici chiar manifestaţia maraton, cunoscută sub denumirea de „Fenomenul Piaţa Universităţii", nu a reuşit să tulbure stabilitatea regimului. Desfăşurarea demonstraţiei este relatată amănunţit în partea introductivă a documentului intitulat *Raport asupra evenimentelor din 13-15 iunie 1990, Bucureşti*, adus la cunoştinţa opiniei publice de Grupul pentru Dialog Social, împreună cu Asociaţia pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki. Înainte de a cita câteva fragmente semnificative din cuprinsul acestui Raport, nu putem evita să menţionăm condiţiile grafice deplorabile în care a fost editat acest document, care ar fi trebuit să reprezinte atitudinea României adevărate faţă de România comunistă, aflată în plin proces de consolidare a puterii şi de afirmare pe plan internaţional. Se pare însă că doar atât putea să facă România adevărată atunci. Dictonul latin *Non bis in idem*, invocat de germanul bănăţean Richard Wagner în cartea sa *Volker ohne Signale*, menţionată la începutul acestui eseu, era confirmat. Disponibilitatea la sacrificiul suprem ca preţ pentru dobândirea libertăţii, dovedită de tineretul României în zilele fierbinţi ale răzvrătirii din decembrie '89, s-a stins o dată cu ecoul sublimului strigăt: „Vom muri şi vom fi liberi!".

„Ziua de 25 aprilie a fost ziua în care demonstraţia a intrat deja în forma în care va continua timp de 30 de zile. Liga Studenţilor din Universitate îşi anunţă participarea la democraţie. Se deschide balconul de la Facultatea de Geologie, care, până la 24 mai, va servi drept tribună de lansare a apelurilor în favoarea democraţiei şi a protestelor împotriva comunismului şi neocomunismului. (...) Oameni de toate vârstele, de toate categoriile, înnobilează cuvântul «GOLAN» [injuria adresată de Ion Iliescu participanţilor la demonstraţie – n.n.]. Pancardele afişate se înmulţesc: «Apel din Timişoara – Trezeşte, Doamne, Ţara!», «Adevărata emanaţie a Revoluţiei este Proclamaţia de la Timişoara», «Libertate te iubim, ori învingem, ori murim!», «21-22 – Cine-a tras în noi?», «Ieri huligani, azi golani». Se scandează lozinci ilustrative perntru caracterul demonstraţiei: în slujba democraţiei, împotriva comunismului. Scandările «Jos comunismul!» şi «Libertate!» vor fi cele mai frecvente. Noaptea şi în cursul zilei numărul demonstranţilor este mai redus. După-amiaza, numărul creşte, ajungând între orele 19-23 la multe zeci de mii de oameni. În această perioadă, balconul Universităţii se deschide, devenind o adevărată tribună a democraţiei. Apare primul imn al demonstraţiei, al cărui refren este: «Noi de-aicea nu plecăm, nu plecăm acasă/ Până nu vom câştiga LIBERTATEA noastră!». (...) Câteva zile mai târziu apar alte melodii, refrenul dintre ele fiind reprezentativ pentru această demonstraţie: «Mai bine haimana, decât trădător,/ Mai bine golan, decât dictator,/ Mai bine huligan, decât activist,/ Mai bine mort, decât comunist!» (...). De la balconul Universităţii, Grupul pentru Dialog Social lansează un apel către conducerea provizorie pentru a începe un dialog cu reprezentanţi ai demonstranţilor, dialog în care G.D.S îşi asumă rolul de mediator. În faţa a zeci de mii de oameni se exprimă dorinţa de libertate, se protestează împotriva abuzurilor, împotriva menţinerii structurilor comuniste. Vorbesc de la balcon atât cetăţeni obişnuiţi, cât şi personalităţi ale vieţii social-culturale: Ana Blandiana, Petre Creţia, Florin Iaru, Ioan Alexandru, Stelian Tănase, Radu Filipescu, Victor Rebengiuc, Ştefan Radoff, Ovidiu Moldovan. (...) Ziua de 27 aprilie aduce un eveniment important: apariţia Comunicatului Pieţii Universităţii, prin care se încearcă a se da o formă concisă şi unitară revendicărilor manifestanţilor. (...) Comunicatul este apropiat în mai multe pasaje atât de Platforma-Program a F.S.N. (sic!), prezentată naţiunii în seara zilei de 22 decembrie 1989, cât şi de Proclamaţia de la Timişoara".

Şi miezul raportului se încheie pe un ton festivist, chiar grandilocvent, dovedind că autorii lui au cunoscut prea puţin comunismul, dar mai cu seamă pe comuniştii care la 22 decembrie 1989 au pus mâna pe putere şi cu care îşi imaginează că ar putea purta un „dialog" civilizat, ceva asemănător cu dezbaterile din Camera Comunelor! „Piaţa reacţionează în felul ei – scriu semnatarii Raportului –, strălucitor, dar civilizat, la anunţarea creării Alianţei Naţionale pentru Proclamaţia de la Timişoara. Cu urale este întâmpinată şi constituirea în perimetrul ocupat de demonstranţi a «Zonei libere de neocomunism». Iniţiativa, materializată în 2 pancarde uriaşe, ce încadrează zona, consfinţeşte *de facto* că cei ce vin aici nu mai doresc să fie cobaii unor experimente ideologice neofalimentare. Pentru ei, azi, 28 aprilie, ca şi în 16-20 decembrie la Timişoara sau în 21-22 decembrie la Bucureşti, ţelul este LIBERTATEA (de gândire, de exprimare, de informare), totul spre BINELE ŢĂRII".

Pentru cei, cărora viaţa le-a hărăzit nedoritul prilej de a cunoaşte, prin înfruntare, comunismul până în străfundurile esenţei sale, „Fenomenul Piaţa Universităţii" le apare ca un spectacol de sunet şi lumini, jucat la scenă deschisă, „cu voie de la poliţie". Pentru actori, ca şi pentru mulţimea demonstranţilor, spectacolul a constituit o modalitate de a da glas durerii provocate de eşecul suferit în decembrie. Pentru putere, spectacolul a fost, într-un anumit sens, binevenit. Oamenilor li se permitea, în mod controlat, să-şi consume surplusul de energie în plină lumină a reflectoarelor. Altfel, s-ar fi putut ca energia stimulată de conştiinţa neîmplinirilor să fie canalizată spre acţiuni subversive mai grave, ceea ce ar fi putut constitui o reală ameninţare pentru stabilitatea regimului. Confruntată cu o asemenea posibilitate, puterea nu s-a complăcut în postura de spectator. În buna tradiţie a regimurilor comuniste, agenţii acoperiţi au fost tot timpul omniprezenţi, atât printre demonstranţi, cât şi în balcon. (Cazul Marian Munteanu – ulterior prosper om de afaceri susţinut de noua „mafie" de extracţie comunisto-securistă – este ilustrativ în acest context.).

Atât de eficace şi de eficient s-a dovedit a fi controlul exercitat de putere, încât şi-a îngăduit, în plină desfăşurare a Pieţii Universităţii, să cheme populaţia ţării, după o jumătate de veac de dictatură, la alegeri libere, deschizând larg porţile pluralismului politic. O mişcare bine gândită pentru uzul Occidentului. Desfăşurându-se după principiul comunist „Cine organizează alegerile, acela le câştigă", la scrutinul din 20 mai 1990 – Duminica Orbului – comunistul „emanat" Ion Iliescu înregistra primul său succes electoral: era ales Preşedintele României cu un impresionant 85,1% din voturile exprimate...

(Va urma)

Am primit la Redacţie "Dreptul la replică" semnat de d-l Virgil Trufaşiu din Los Angeles, dar am socotit nepotrivită publicarea lui în acest număr jubiliar, urmând să-l includem – însoţit de o scurtă notă redacţională – în numărul pe luna septembrie.

CINE SE TEME DE NAŢIONALISM ?

I

Puţine cuvinte ale limbii române au avut o soartă atât de ingrată ca aceea a cuvântului „naţionalism" (şi nu poate fi o consolare că şi-n alte limbi cuvântul a pătimit la fel). Înnobilat de mai multe generaţii de ctitori ai României moderne şi obţinând „sunetul secund" pe buzele şi sub pana lui Eminescu, el a fost răstignit apoi, dimpreună cu neamul românesc, pe toate crucile istoriei, ajungând pentru unii un cult, iar pentru alţii o blasfemie. Excesele săvârşite pe aiurea în numele lui, culminând cu tragedia celui de-al doilea război mondial, au dat multora prilejul de a-l stigmatiza definitiv, cu o grabă explicabilă poate prin grozăvia cutării ceas istoric, dar inexplicabilă în economia unui cuget sănătos.

Căci, în fond, un cuvânt rămâne un cuvânt, nefiind câtuşi de puţin responsabil de realităţile care-l pot uzurpa la un moment dat, trăgându-l în cine ştie ce aventură colectivă sau individuală. Un cuvânt nici nu generează şi nici nu poate anula realităţi. Nu poţi pune ordine în lume bătându-te cu cuvintele, asemenea lui Don Quijote cu morile de vânt. Nu cuvântul „comunism", bunăoară, reprezintă în vremea din urmă necazul nostru cel mare, ci o anume realitate prezentă îndărătul lui. Zadarnic ne vom opinti împotriva cuvântului câtă vreme realitatea cu pricina se perpetuează printre noi, dispusă ea însăşi să ne dea o mână de ajutor în acest asalt al neantului. Comuniştii înşişi simt că nu mai au ce face cu cuvântul comunism şi se bucură chiar să ni-l ofere ca nadă, în locul prăzii concrete pe care ar trebui s-o vânăm.

S-ar cuveni deci să lăsăm în pace, măcar pentru o vreme, cuvintele. Dacă nu vrem ca realitatea, urmându-şi mersul netulburată, să ne întindă vreo nouă cursă, aşa cum am mai păţit-o de câteva ori în istorie.

Cu naţionalismul s-a întâmplat şi se întâmplă un lucru asemănător. Dar în acest caz situaţia este mult mai complexă, pentru că faţă de cuvântul naţionalism noi avem, la o dreaptă cumpănire, răspunderi şi datorii a căror uitare ar putea să echivaleze cu o întunecare fatală a conştiinţei noastre ca neam. Comunismul nu ne aparţine. El a fost şi a rămas străin limbii şi sufletului nostru, chiar dacă realitatea care s-a oploşit sub el ne-a otrăvit pe nesimţite lumea şi viaţa. Nici un geniu naţional autentic nu l-a sfinţit cu limba sau cu condeiul. Nici o conştiinţă naţională autentică n-a ales jertfa în numele lui. Şi aceasta pentru că el n-a acoperit niciodată o realitate cu adevărat românească şi n-a răspuns în nici un fel nevoilor noastre mai adânci. De el nu s-a legat nimic esenţial ziditor pentru destinul acestui colţ de lume.

Pe ideea naţională, însă, pe naţionalismul generos al începuturilor, s-a clădit însăşi România modernă. Sub semnul naţionalismului s-au adunat cândva, pentru aproape o sută de ani, forţele creatoare de istorie şi de cultură ale acestui pământ, de la naţionalismul romantic al paşoptiştilor, trecând prin centrul de forţă al geniului eminescian, până la săvârşitorii şi de-săvârşitorii României Mari. Şi trezirea noastră de azi, atâta câtă este, ar putea fi aşezată, cu grija cuvenită, sub semnul acestui cuvânt.

Am avea, deci, temeiuri destule spre a-i face dreptate, încercând să-l salvăm atât de ignoranţi, cât şi de ticăloşi, căci din păcate pe limba acestora revine el cel mai des, ajungând să însemne atât de multe încât riscă să nu mai însemne nimic. Şi ar fi păcat să-l pierdem tocmai în înţelesul lui cel bun, singurul care ne reprezintă şi care ne obligă.

Pilduitoare (şi) în acest sens au fost, nu demult, interviurile televizate luate d-lor Eugen Barbu şi Mircea Dinescu, în urma excluderii celui dintâi, cu argumente altminteri serioase, din rândurile Uniunii Scriitorilor. D-l Eugen Barbu ar fi naţionalist. O afirmă mulţi dintre cei care nu-i pot uita trecutul, nici ierta prezentul. Iar el nu o neagă, insinuându-şi naţionalismul ca pe un fel de virtute. Ba mai mult: o datorie de bun român, într-o vreme în care ţara ar fi grozav de primejduită. Cunoscându-l însă din scrisul său gazetăresc şi din faptele sale mai vechi sau mai noi, nu putem să nu băgăm de seamă că avem de-a face numai cu *naţionalismul luat în deşert*. Este o primă cale de compromitere a cuvântului şi a ideii. Să poată avea oare naţionalismul aceeaşi legitimitate în cazul unui Eugen Barbu, al unui Corneliu Vadim Tudor sau al unui Adrian Păunescu ca şi în acelea ale lui Bălcescu, Kogălniceanu, Eminescu, Coşbuc, Goga sau Nae Ionescu? Să facă parte oare din arsenalul naţionalismului autentic insulta, mistificarea, calomnia, compromisul, furtişagul literar, oportunismul, abjecţia în genere? Să fi avut naţionalismul autentic vreo legătură cu comunismul, cu Ceauşescu sau cu scursurile Securităţii? Să fi fost marii noştri naţionalişti, precum Eminescu (prietenul lui Moses Gaster) sau Goga (prietenul lui Ady Endre), nişte vajnici mâncători de unguri şi de evrei? În presa de scandal şi în limbajul mahalalei bucureştene să se fi enunţat principiile naţionalismului românesc? Hotărât lucru, cine vede naţionalism la Eugen Barbu şi la cei de teapa lui săvârşeşte un sacrilegiu împotriva marilor noştri înaintaşi, precum şi împotriva limbii române.

Rezultă curios că unul dintre capetele de acuzare (pomenit de d-l Mircea Dinescu şi în interviul televizat) este tocmai... naţionalismul. Insinuat ca o virtute personală de către Eugen Barbu, naţionalismul este veştejit ca un păcat de moarte de către Mircea Dinescu (care-l împerechează, după un mai vechi obicei, cu termenul de „şovinism"). Iată o a doua cale de compromitere şi denaturare tendenţioasă a cuvântului: *diabolizarea ideologică*. Preşedintele Uniunii Scriitorilor merge cu seninătate prin mijlocul ei, crezându-se convingător şi infailibil. Ne-am fi aşteptat de la un om de litere (chiar dacă şi-a făcut studiile la Academia „Ştefan Gheorghiu") să aibă mai multă grijă cu cuvintele limbii române. O fi impus comunismul şi stânga postbelică acest uz aberant, la noi şi aiurea, dar s-ar putea ridica pretenţia legitimă ca măcar purtătorii oficiali de cuvânt ai literelor române să evite probele de ignoranţă şi mult hulita „limbă de lemn". Dacă nu din considerente filologice, măcar din respect faţă de idealurile curate care au ars cândva cu flacără de duh românesc pe altarul acestui cuvânt. Poetul Mircea Dinescu s-ar fi cuvenit să-i reproşeze mai degrabă prozatorului Eugen Barbu uzurparea cuvântului, iar nu să proptească părerea greşită că naţionalismul este o formă de ticăloşie în istorie. Ar fi putut să spună simplu „şovinism"şi lumea ar fi înţeles despre ce este vorba. De ce să terfeleşti naţionalismul, în spiritul logoreei comuniste şi anti-naţionale, amestecându-l, cu suficienţă de analfabet, în cloaca unor extremisme murdare?

Ar fi vremea să părăsim o dată pentru totdeauna împerecherile acestea necinstite de termeni, cultivate în mod voit de politrucii ideologiilor dizolvante, mai ales sub steaua roşie apusă de curând, cu scopul vădit de a compromite un termen prin asociere cu celălalt. Una este naţionalismul şi altceva este şovinismul, tot aşa cum una este misticismul şi alta obscurantismul, una credinţa şi alta fanatismul.

În privinţa naţionalismului, d-nii Barbu şi Dinescu vorbesc ce ştiu, dar nu ştiu ce vorbesc. Natura conflictului lor este alta, cu care naţionalismul nu are în mod direct de a face. E un conflict moral şi literar. D-l Barbu merita, neîndoielnic, această nouă dezavuare publică şi se iscă numai întrebarea dacă d-l Dinescu era cel mai nimerit să o exprime în faţa întregii ţări. Autorul *Gropii* nu este naţionalist, ci un gropar al adevăratelor idealuri naţionale, asemenea defunctului Ceauşescu. Ne aflăm doar în faţa unui om cu vocaţia mocirlei morale şi ideologice, gros de obraz şi tare de cerbice, care nici nu vrea şi nici nu poate să fie altfel. Că are porniri şovine este adevărat. Ajunge să-l numim cum se cuvine şi să ne ţinem departe de el. Pe noi înşine, dar şi unele cuvinte de-ale noastre, pe care n-avem nici o nevoie să le înjosim.

II

Privit fără patimă şi fără prejudecăţi, în perspectiva istoriei naţionale, naţionalismul acesta românesc, supus la atâtea abuzuri verbale, nu este decât sentimentul firesc, nepervertit de vreo ideologie, al apartenenţei obiective la o comunitate naţională, faţă de care orice om integru din punct de vedere moral şi intelectual îşi simte anumite datorii şi responsabilităţi. Naţionalist se cade a fi şi românul, şi maghiarul, şi evreul, şi neamţul, şi rusul, şi turcul, şi chinezul, şi orice neam al pământului care refuză să se trădeze pe sine, cinstindu-şi trecutul, apărându-şi prezentul şi închipuindu-şi viitorul. Naţionalismul este sentimentul unei continuităţi creatoare, legate de o limbă şi de un teritoriu sfinţit cu talpa şi cu sângele strămoşilor. În lumea lui Dumnezeu este loc pentru tot atâtea naţionalisme câte neamuri există, cu condiţia ca fiecare să-şi chiverniseaseă ce-i al său şi să nu râvnească la ce-i al altuia. „Vreau să plutesc în plin umanitarism – spunea Octavian Goga prin 1927 – cu o singură condiţie: să fiu în luntrea mea şi să-mi iau toate măsurile să nu mă înec". Umanitatea însăşi nu poate fi înţeleasă corect decât ca un concert de Dumnezeu rânduit al naţionalismelor creatoare.

Naţionalismul propriu-zis n-are de ce să ne sperie, aşa cum nu ne sperie nici mai vagul „patriotism". În ce-l priveşte pe acesta din urmă, el a fost atât de supralicitat sub regimul lui Ceauşescu încât în conştiinţa multora a ajuns să se asocieze cu o notă de fariseism. Ne paşte un nou păcat faţă de un cuvânt care, el însuşi, n-are nici o vină.

Dar dacă o lume fără „patriotisme" s-ar mai putea imagina (cum, de prin secolul al XVIII-lea, a şi tot fost imaginată), o lume fără naţionalisme este o imposibilitate în ordinea naturii, cel puţin atâta vreme cât omul are un licăr de conştiinţă. Numai în absenţa conştiinţei (deci a înseşi condiţiei umane) naţionalismele ar putea să dispară ca idee şi ca sentiment, dar mă tem că atunci ele s-ar manifesta ca instincte. Căci în vreme ce patriotismul poate fi şi o problemă de opţiune (îţi poţi schimba „patria", alegându-ţi una nouă, pe care s-o slujeşti corect, ca bun cetăţean, ba chiar să ajungi a o iubi cu vremea), naţionalismul e ceva dat pe verticala timpului, de care nu poţi fugi nicăieri în imensa orizontalitate a lumii. Patria, în înţelesul ei modern, este spaţială şi reversibilă. Neamul este temporal şi ireversibil. De aceea, chiar când îţi pierzi patria, neamul rămâne în tine. El este singurul bun pe care nu-l poţi pierde efectiv niciodată.

Orice atentat împotriva naţionalismului este tocmai de aceea un atentat împotriva umanităţii noastre depline. Cei care vor să facă din naţionalismul propriu-zis un fel de sperietoare a veacului nu pot fi calificaţi altfel decât ca nişte vrăjmaşi perverşi ai geniului uman. Ei vor să cearã omului discontinuitate şi uitare, în vreme ce conştiinţa înseamnă tocmai memorie şi continuitate organică. N-ar trebui să ne plecăm urechea, uneori atât de încântaţi, spre stingătorii de conştiinţe.

Tot din pricinile arătate mai sus, e limpede că nu putem renunţa la naţionalism, punând în locul lui patriotismul, cum au încercat să facă ideologii comunişti. Patriotismul e un sentiment nobil, dar mult mai superficial. Când nu este o latură a naţionalismului, el devine o simplă convenţie istorico-socială. Pentru patriot, cum s-a spus, *ubi bene ibi patria*, în vreme ce pentru naţionalist *ubi patria ibi bene*.

Toate acestea, fireşte, privind lucrurile în puritatea lor. Şi patriotismul şi naţionalismul pot deveni însă impure, pot degenera, numai că atunci când realităţile o iau razna, ele nu mai pot să încapă sub acelaşi nume, pentru că devin *altceva*. Naţionalismul, bunăoară, pierzându-şi temeiurile moral-spirituale, se poate transforma lesne în xenofobie şi politicianism de tip provincial, dar atunci îl vom numi „rasism" sau „şovinism", ascuţindu-ne cugetul spre luptă împotriva acestora din urmă, iar nicidecum împotriva celui dintâi.

Trebuie să reînvăţăm „a deosebi duhurile". Şi mai trebuie să pricepem că naţionalismul este lucrător cu oameni şi prin oameni. Or, după cum ne avertizează Apostolul Neamurilor, „toate sunt curate pentru cei curaţi", iar „pentru cei întinaţi şi necredincioşi nimic nu este curat, ci li s-au întinat lor şi mintea şi cugetul" (*Tit* 1, 15).

Naţionalismul nu este, în fond, nimic altceva decât regăsirea de sine a unui suflet curat în sinea cea mare al neamului său, precum şi asumarea conştientă a întregii existenţe sub semnul acestei identităţi. Iată de ce nu se poate vorbi de naţionalism nici în cazul lui Ceauşescu, nici în cazul lui Eugen Barbu: lor le-a lipsit dimensiunea purităţii morale.

Şi sperăm că d-l Mircea Dinescu, atunci când se joacă cu vorbele, arătându-se temător de „naţionalism", o face numai din nepriceperea de a alege cuvântul potrivit, iar nu din conştiinţa unei insuficiente purităţi...

Răzvan CODRESCU

PETRE ŢUŢEA (Bucureşti, aprilie 1991): Îmi pare rău după *Veghea*: titlul îmi plăcea grozav! Dar nici *Puncte cardinale* nu e rău: mai exorcizaţi geografia... În democraţie, dacă nu te orientezi repede, rişti să nu te mai orientezi deloc... Trebuie recuperate reperele, că altfel libertatea te ajută s-o iei razna, şi-ţi mai dă şi-un şut în fund!

STRATEGIILE CULPABILIZĂRII NAŢIONALE

În condiţiile în care există o întreagă campanie de culpabilizare, poate că nu este lipsit de interes să răspundem la unele dintre întrebările care o însoţesc; pentru astăzi ne-am propus să cercetăm dacă are ea, această campanie, un temei real şi cine are capacitatea de a stabili culpabilităţi?

Strategiile culpabilizării cuprind două niveluri:

1) culpabilizarea valorilor individuale;

2) culpabilizarea întregului neam.

Cum despre culpabilizarea valorilor individuale am scris în mai multe rânduri, nu facem decât să repetăm aici că ea vizează nu pe vinovaţii ori complicii comunismului, aşa cum ar părea firesc, ci elita dintotdeauna a neamului. În momentul în care unii dintre intelectualii acestei ţări au început să se trezească din anestezia comunistă şi să realizeze că singura cale este întoarcerea la valorile neamului, atacurile au început: de la Eminescu la Noica, totul a fost târât în noroi şi batjocorit.

Am vrea să ne referim aici la culpabilizarea întregului neam şi pornim demersul nostru de la următoarele afirmaţii făcute de d-l Moses Rosen în revista *Cuvântul*, nr. 18 (118), mai 1992: „După toată această stupidă chestiune – un popor ajuns în halul în care se ocupă de câteva mii de bătrâni evrei care au rămas aici, care nu sunt nici bancheri, nici fabricanţi, mie mi-ar fi ruşine să ridic capul. Iar poporul ăsta sau, în orice caz, o bună parte din el a făcut ceea ce a făcut cu noi".

Nu vom pune problemele în termenii dreptului divin, ci în cei ai dreptului natural. Există, mai întâi, o instanţă exterioară: justiţia pământeană este în măsură să stabilească culpabilităţi şi să-i facă pe cei care nu respectă legile să fie pedepsiţi. Justiţia are stabilit un cod de proceduri conform căruia poate pronunţa sentinţe, însă doar după ce a fost făcută dovada de necontestat a vinovăţiei (probe penale). A pune sub acuzaţie înseamnă a prezenta probe irefutabile care să facă dovada vinovăţiei. Or, acuzaţiile din fragmentul de mai sus, dacă nu vor să rămână simple fraze, au nevoie să fie probate în faţa unui eventual tribunal; ceea ce nu este cazul (şi vom vedea mai jos de ce).

Cine are îndreptăţirea să stabilească culpabilităţi?

Morala (discutăm, de asemenea, de cea laică, nu de cea divină), ne spune Nae Ionescu, are două rădăcini: una *exterioară*, care înseamnă constrângerea din afară asupra noastră, şi cealaltă *interioară*, care izvorăşte din noi înşine.

În *Metafizica moravurilor* Kant arăta care sunt datoriile omului faţă de sine ca fiinţă materială (autoconservarea naturii umane *versus* uciderea de sine totală – *suicidium* – sau parţială – mutilare; dezonorarea prin voluptate, abrutizarea prin exces alimentar sau alcoolic) şi care sunt datoriile omului faţă de sine considerat ca fiinţă morală. Desprins de legătura cu Dumnezeu, omul este, în viziunea kantiană, un judecător înnăscut al său: tribunalului interior din om, pe care Kant îl numeşte „conştiinţă", îi revine deci responsabilitatea interioară a faptei, ca şi sentinţa propriei persoane morale. Ajunşi în acest punct, să ne întrebăm, după Nae Ionescu, ce îndreptăţire are morala care vine din exterior (constrângerea celorlalţi asupra noastră)? Cine, în virtutea a ce, are dreptul să aducă acuzaţii cuiva?

Dacă omul are nişte datorii faţă de sine şi nu le respectă, asta înseamnă că nu respectă umanitatea din el. Dar datoriile faţă de ceilalţi oameni?

Să ne întoarcem la *Metafizica moravurilor*, capitolul „Despre datoriile virtuţii faţă de ceilalţi oameni, provenite din respectul ce li se cuvine"; acestea ar fi: modestia, stima şi recunoaşterea demnităţii celorlalţi oameni. Contrariul acestora ar fi: dispreţul – „prin comparaţie cu alţii este uneori inevitabil să le arătăm o desconsiderare interioară, însă manifestarea exterioară a desconsiderării este, totuşi, o insultă" (Im. Kant, *Metafizica moravurilor*, ed. rom. 1991, p. 303); trufia – „înclinaţia de a se menţine întotdeauna deasupra celorlalţi"; calomnia – „înclinaţia nemijlocită, plănuită fără vreo intenţie specială, de a întreţine zvonuri care prejudiciază respectul faţă de celălalt"; batjocura – „greşelile adevărate sau cele care trec drept adevărate, prin care se vizează privarea persoanei de respectul meritat" (*op. cit.*, p. 307). În măsura în care acestea aduc prejudicii unei persoane, lezând demnitatea sa umană, ele pot fi considerate, sub aspect moral, ca o cădere de la calitatea de om şi, sub aspectul penal, ca ultragii aduse demnităţii sale.

Există însă şi un alt mod de culpabilizare: cel care porneşte de la un individ către un neam, conţinut în citatul de la care am pornit.

Ar trebui mai întâi să facem o distincţie între NEAM – şi urmărim definiţia lui Mircea Vulcănescu din *Omul românesc*, pentru care neamul „este o realitate care stă la încheietura metafizicii cu istoria, o unitate de soartă, de destin în timp, unitate pentru care pământ, sânge, trecut, lege, datini, obiceiuri, cuget, credinţă, virtute, muncă, aşezăminte, port, dureri, bucurii şi semne de trăire laolaltă, stăpâniri şi asupriri constituie doar chezăşii, semne de recunoaştere, peceţi, temeiuri" – ca virtualitate, şi POPOR, care înseamnă actualizarea acestor virtualităţi, în mod diferit pentru fiecare generaţie.

Aşadar, dacă în citatul din revista *Cuvântul*, formula atât de vagă, „acest popor" este o referire la neamul românesc dintotdeauna, ea reprezintă o blasfemie; dacă „acest popor" suntem noi, generaţia de astăzi, care actualizăm, după putinţele noastre, virtualităţile neamului, ne este greu să acceptăm atari acuzaţii. Pentru că noi, cei care reprezentăm astăzi poporul român, nu ne putem asuma fapte care nu ne aparţin. Dacă însă referirea era făcută la o perioadă anume de timp din istoria noastră, mai întâi că acest lucru ar fi trebuit precizat. În al doilea rând, se pune întrebarea: poate fi un popor întreg vinovat?

Evident că gândul ne-a dus imediat la poporul german, căruia i se aduceau acuzaţii asemănătoare cu cinci decenii în urmă. Deşi comparaţia este disproporţionată, să vedem ce spunea Jaspers în 1946, în eseul său *Conştiinţa culpei*.

Instanţa exterioară pe care a constituit-o tribunalul în celebrul proces de la Nürnberg a putut să judece ceea ce Jaspers numeşte „culpa criminală", care cuprinde acţiuni ce pot fi dovedite obiectiv: crime împotriva păcii, crime de război şi crime împotriva umanităţii. Acuzaţiile au fost formulate, după identificarea vinovaţilor, în persoana unor indivizi şi a unor organizaţii (Guvernul Reich-ului, corpul conducătorilor politici ai NSDAP, SS, SD, Gestapo, SA, Marele Stat Major, Înaltul Comandament al Armatelor germane). Culpa politică este, pentru Jaspers, atribuită oamenilor de stat. Cetăţeanul care suportă consecinţele acţiunilor statului este mai curând culpabil de complicitate; căci „fiecare om este co-responsabil pentru modul în care este guvernat". Este adevărat că omul de rând, pe care nu-l priveşte puterea politică, nu se consideră co-responsabil la ceea ce se întâmplă pe plan politic, dar, fără acordul lui tacit, dedus din neparticipare, acţiunile puterii politice n-ar fi posibile. Instanţa exterioară, constituită de învingător în caz de război, poate să judece această culpă, care nu înseamnă nici pe departe o acuzaţie colectivă, ci doar asumarea sentimentului dezonoarei, ca şi responsabilitatea de a despăgubi părţile lezate, la modul material. Asta nu înseamnă că învingătorul este purtătorul justiţiei.

Celelalte două culpe despre care vorbeşte Jaspers, „culpa morală" şi „culpa metafizică", sunt de resortul instanţei interioare şi nu au ce căuta în economia demonstraţiei de faţă. Vinovăţia colectivă nu există.

Conştientizarea culpei morale şi a celei metafizice a fiecărui individ este cu totul altceva; ea este fundamentul pe care se bazează posibila transformare lăuntrică a fiecăruia. Dar asta o hotărăşte, repetăm, instanţa interioară a fiecăruia (sau, în perspectivă religioasă, Dumnezeu).

În concluzie, strategiile de culpabilizare la adresa unor valori sau a unei naţii întregi (cum li s-a întâmplat germanilor după război şi cum ni se întâmplă nouă astăzi) sunt aberante şi trădează intenţiile deviate ale iniţiatorilor acestora.

Dora MEZDREA

CLAUDIO MUTTI: *Puncte cardinale, che segno regolarmente da diversi anni, rappresenta per me una fonte non conformista per attingere notizie sugli eventi politici e culturali della Romania. In un'Europa largamente dominata dal «pensiero unico» liberaldemocratico e sottoposta a un intenso e multiforme processo di americanizzazione che minaccia la sopravvivenza stessa della sua civiltà, periodici come* ***Puncte cardinale*** *non solo costituiscono veri e propri centri di resistenza, ma svolgono una funzione vitale, perché mostrano la validità della tradizione spirituale cui se riferiscono applicandone i criteri all'interpretazione della realtà.*

("***Puncte cardinale***, în care semnez regulat de mai mulţi ani, reprezintă pentru mine o sursă non-conformistă de informare asupra evenimentelor politice şi culturale din România. Într-o Europă amplu dominată de «gândirea unică» liberal-democrată şi supusă unui intens şi multiform proces de americanizare ce ameninţă însăşi supravieţuirea civilizaţiei sale, periodice precum ***Puncte Cardinale*** nu constituie doar adevărate centre de rezistenţă, dar îndeplinesc o funcţiune vitală, pentru că pun în evidenţă validitatea acelei tradiţii spirituale ale cărei criterii le aplică în interpretarea realităţii".)

NECESARA DESPĂRŢIRE A APELOR

Deşi haosul ideologic al României post-comuniste persistă, ochiul atent poate înregistra deja un început de despărţire a apelor. Spectacolul deconcertează, pentru că actorii (sociali, politici, intelectuali) îşi încalecă partiturile, dar vocile individuale încep să se grupeze, mi se pare, în jurul a trei direcţii dominante. Avem de-a face cu trei logici care părăsesc indistincţia de la început în favoarea unei concurenţe mereu mai apăsate: **lagărul neo-comunist, lobby-ul internaţionalist** şi **dreapta ortodoxă tradiţională**.

Să le luăm pe rând, pentru a tenta o estimare globală, în ordinea unui viitor cât de cât previzibil.

Lagărul neo-comunist include, la stânga, PSM, FDSN şi PDAR, iar la „dreapta" (ce fel de dreaptă, vom vedea) PRM şi PUNR. Această dedublare corespunde tendinţelor respective ale celor două mari grupuri care alcătuiau până ieri nomenclatura PCR: 1) *aripa bolşevică*, orientată spre şi de KGB-ul sovietic, şi 2) *aripa ceauşistă*, hrănită dintr-un protocronism albanizat. Evident, repartiţia aceasta este, în fapt, ecoul unei sciziuni strategice intervenite după 1965 în interiorul Securităţii. Lagărul neo-comunist are două registre retorice: unul în care perfidia conservatoare ia chipul „moderaţiei" fals împăciuitoare (Ion Iliescu, Ilie Verdeţ) şi altul în care delirul patriotard maschează continuitatea unor interese de grup (Gh. Funar, C. V. Tudor). Deşi mania „scenariilor" acuză uneori conivenţa secretă dintre cele două aripi neo-comuniste, îmi vine mai degrabă să cred că ele se vor sfâşia reciproc. Slăbiciunea lagărului neo-comunist nu provine atât din populismul practicat fără măsură şi bun-simţ, cât din proasta lui dispoziţie geopolitică la ora când partidele neo-comuniste din întreaga lume se topesc treptat şi inexorabil în farsa mai acceptabilă a social-democraţiei sau a ecologismului. Pe plan intern, lagărul neo-comunist se va destrăma (va pierde finalmente Puterea) nu doar sub presiunea amintitului transfer de identitate, dar şi prin scleroza cadrelor sale, care va antrena, mai devreme sau mai târziu, o veritabilă catastrofă gestionară.

În ceea ce îl priveşte, **lobby-ul internaţionalist** are o structură aparent mai complexă, în fond – mai confuză. Politic, el este aproape sinonim cu programele partidelor din Convenţia Democratică: opoziţia faţă de comunism este înţeleasă ca o mutaţie de putere dinspre vechea nomenclatură înspre „o anumită parte" a clasei intelectuale: „acrobaţii cu plasă" ai disidenţei formale, foştii tartori culturali ai stalinismului îmbrăcaţi acum *à la gauche-caviar* etc. Ideologic, el cade în braţele Trilateralei masonice: ceea ce contează este acordul permanent şi servil cu Occidentul, adică viitorul guvern supranaţional de la Bruxelles. Din punct de vedere retoric, tema de căpătâi a lobby-ului internaţionalist rămâne faimoasa „intrare în Europa", asezonată neo-liberal şi mesianizată nerealist. Campionul acestei opţiuni rămâne fără îndoială GDS şi revista sa *22*, un săptămânal în paginile căruia Dialogul mondialist îşi află, voit sau nu, cele mai penibile aplicaţii. Şansele electorale ale acestui bloc vor creşte, pentru că sprijinul extern va răsplăti (într-o mai mică proporţie decât se speră) alinierea sa la „imperativele" mai sus pomenite. Ne putem aştepta ca publicul cultivat (dar pasiv) să fie din nou sedus de strălucirea formelor fără fond şi de mirajul materialist al „societăţii de consum". Acesta pare să fie, în orice caz, destinul socio-politic al generaţiei medii, desprinse din gheţurile bolşevice şi căzute în capcana bucuriilor mărunte.

Există la noi, spuneam, şi o **dreaptă ortodoxă tradiţională**. Aici, nu mai pot să „observ", ci simt nevoia să mă implic: am convingerea că dreapta ortodoxă tradiţională reprezintă cursul firesc al dezvoltării noastre ca neam, pentru că ea este singura capabilă să conjuge un trecut nemistificat cu un prezent ireproşabil şi cu un viitor, teologic vorbind, inteligent. Din păcate, această direcţie este pentru moment difuză, dar prezentă totuşi (sub forma unor intuiţii radicale) în spiritul unor vârfuri ale noii generaţii. Intuiţia centrală a acestui cerc (deocamdată?) apartinic este valorizarea absolută a credinţei în Dumnezeu. De aici, o serie de consecinţe capitale, între care voi pomeni câteva:

1) Cultura naţională, prostituată în perioada comunistă, trebuie rearticulată cu valorile Ortodoxiei, adică cu duhul evanghelic şi patristic al experienţelor noastre fondatoare.

2) Memoria colectivă se poate regenera prin cunoaştere nepărtinitoare şi dorinţă de adevăr.

3) Destinul românesc nu este dictat de trădătorii lui ştiuţi şi neştiuţi, nici de vreo cancelarie ocultă, ci de raţiunile eshatologice pe care Dumnezeu i le-a prefigurat din veac şi până în veac.

4) Elitele României de mâine sunt virtual prezente în sânul generaţiei tinere, dacă aceasta va şti să lucreze în sinergie cu Tadiţia spirituală a Neamului.

5) Forţa nu rezidă în imperiul cantităţii sau al violenţei iresponsabile, ci în duhul sacrificiului şi al virtuţii creştine.

Bineînţeles, răspândirea unor idei de acest fel se loveşte astăzi de multiple piedici conjuncturale: pe de o parte, atât lagărul neocomunist, cât şi lobby-ul internaţionalist vor diaboliza reprezentanţii acestei familii spirituale, vânând vrăjitoare, deplângând ipocrit „recrudescenţa vechilor demoni", acuzându-ne de anacronism etnocentric, de „rasism", de „antisemitism", de „xenofobie", adică de toate relele politice, deformările de caracter şi minusurile de conştiinţă cu care ideologii bolşevismului autohton au împovărat, calomnios şi vindicativ, mai ales Mişcarea Legionară. Pe de altă parte, stânga apuseană va pune prompt la index şi va veşteji ditirambic („integrism", „fundamentalism") un fenomen pe care nu are cum şi nu vrea să-l înţeleagă, preferând să-l eticheteze, stereotip, sub denumirea de „extremă dreaptă".

Toate aceste riposte prejudecate sunt nişte accidente de parcurs. Destinul românismului se profilează din nou, socotelile retroactive sunt inutile, scopurile ni se arată de sus, fără echivocuri şi înfăţişări mincinoase. Ceea ce contează acum este să ne cunoaştem unii pe alţii, să ne afirmăm crezul fără complexe şi temeri contextuale.

Dacă am vorbit de „generaţie", nu am făcut-o pentru a reinstala vreun „organicism" desuet în discursul despre dreapta ortodoxă tradiţională, ci pentru a arăta că lucrurile se vor schimba greu, lent, dezarmant de lent pentru unii, dar nu pentru toţi, cei cu adevărat chemaţi.

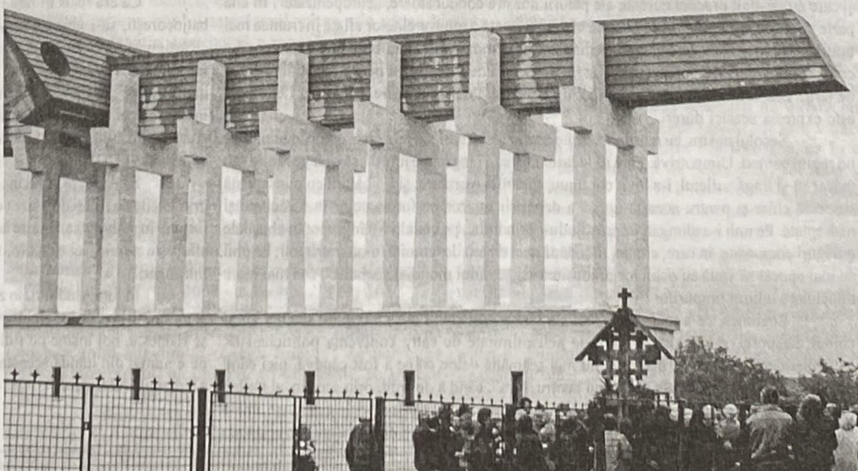
Îmbrobodirea mondială a creştinismului este marea tragedie a Modernităţii. Nu orice cap poate înţelege acest fenomen calculat, care îşi ia aere de predestinare: îţi trebuie o cultură solidă, luminată de credinţă şi animată de rugăciune, pentru a şti unde te plasezi în grozăvia Istoriei mitologizate sub care trăim.

În bătălia nevăzută de-a lungul căreia ne vom (putea) dovedi, pe viitor, curajul definirii şi demnitatea unui ideal va trebui, bineînţeles, să fim – aşa cum ne îndeamnă Scriptura – „înţelepţi ca şerpii şi blânzi ca porumbeii".

Pericolele nu vin de undeva din „afară", ci din noi înşine, din inconsecvenţele vârstei, din cursele ignoranţei, din ispitele neascultării şi din stupiditatea corozivă a mândriei. Fără a uita de toate acestea, important rămâne – mai presus de orice – începutul bun pe care ni-l punem, cu nădejdea că Mântuitorul Iisus Hristos ne va binecuvânta gândul şi ne va întări, necurmat, fapta.

Andrei ZIMBREANU
(Franţa)

În 1993 a început să se înalţe monumentul memorial de la *Râpa Robilor* din Aiud, închinat celor exterminaţi în temniţele comuniste.

PAUL BARBĂNEAGRĂ: Confruntările social-politice care frământă neamul nostru în perioada zisă «de tranziţie» au reafirmat o idee fundamentală: adevărata dreaptă este *meta-politică*, situându-se, prin conţinutul şi aspiraţiile ei, nu la dreapta «centrului», ci *în inima văzduhului*, între «Ierusalimul Ceresc» şi întruchiparea lui lumească, între adevărurile revelate şi tumultul cetăţii. Într-un peisaj social confuz şi profanat de «stângi» şi «drepte» deghizate, *Puncte cardinale* a regândit deschis valorile noastre creştineşti şi naţionale…

DIMENSIUNEA TRANSCENDENTĂ A POLITICULUI: MIŞCAREA LEGIONARĂ

I

Cine vrea să cunoască fenomenul legionar, în toată amploarea lui de până acum (şi, eventual, şi pe mai departe), n-o poate face fără o riguroasă verificare a surselor de informaţie, căci nu cunosc un alt subiect pe seama căruia să se fi minţit mai mult şi mai fără nici o ruşine ca despre acesta. Din materialul aflat în circulaţie, cele spuse *pro*, oricât de decente, sunt copleşite de numărul şi, în special, de insolenţa celor spuse *contra*: exagerate, absurde, denigratoare cu orice preţ. Când minciunile se adună prea multe, ele devin, fatal, necongruente, adică îşi dau la iveală, singure, nepotrivirile; dar asta nu deranjează: se fabrică altele. E de-a dreptul uimitoare atâta aglomerare de neadevăruri chiar şi pentru lumea politică, unde, se ştie, se minte mai firesc decât se respiră.

Dacă utilizarea surselor prezintă dificultate, nici metodele de cercetare a fenomenului nu se dovedesc mai bune. Oricât şi-ar zice ele că-s ştiinţifice, sau tocmai pentru asta, nu sunt adecvate, suficiente. O dovedesc analizele făcute pe baza lor, respectiv prognozele elaborate, care s-au dovedit, invariabil, greşite. Oricâtă rigoare au încercat să-şi impună cercetătorii, oricâte aspecte s-au străduit să surprindă ca să înţeleagă întregul, ceva important le-a scăpat mereu. Totdeauna e dificil să pui problema de bună-credinţă. Mi-e greu însă să cred că nimeni n-a observat (oricum, nimeni n-a îndrăznit) să abordeze acel ceva care-i era atât de evident: preocuparea obstinată pentru ideal, legătura, aproape materială, cu educaţia şi morala, acea parte constitutivă a Mişcării Legionare pe care eu m-am deprins s-o numesc *dimensiunea ei transcendentă*.

E drept că lucrul nu e nici uşor sesizabil nici comod de exprimat; dar e fundamental, ţine de esenţă. În cei şaptezeci de ani ce s-au scurs de la înfiinţare, această formaţie politică ce a făcut atâta risipă de efort, a dat dovadă de atâta abnegaţie, a consumat credinţă cât să muţi şi munţii din loc şi nu s-a dat înapoi de la nici o jertfă, nu are azi nici bunuri în patrimoniu, nici membri cotizanţi, nici măcar recunoaştere juridică. Aşa că tot ce i-a rămas e valoarea ei nemăsurabilă, *metafizică*.

Pentru cel ce vrea să se iniţieze, să o cunoască şi să se apropie de Mişcarea Legionară, e aproape obligatoriu să renunţe la ajutorul politologilor. Cea mai sigură cale e cea pe care poate s-o străbată singur. Cine vrea, trebuie să înceapă prin a studia, cu răbdare, doctrina şi istoria, lucru uşor astăzi, când îi stau la dispoziţie cărţile de bază, scrise de întemeietori, memoriile celor ce au participat la lupte şi evenimente. Dar acesta, studiul izvoarelor, nu poate fi decât introducerea. Cunoaşterea Mişcării e un proces de durată, de acumulare, de reflecţie şi, la anumite ceasuri, rare, de revelaţie. La acest proces, de migăloasă stăruinţă, ce presupune entuziasm, dar şi jertfă continuă, se referea Căpitanul când cerea imperios legionarului: „Cunoaşte bine Legiunea!"; pentru că nu totul e la vedere, sau nu totul se înţelege dintr-o dată.

Deci, dintru început, cei doritori să se apropie de fenomenul legionar trebuie preveniţi că, pe lângă efort şi sacrificiu, li se cere dragoste de adevăr, fără de care nu există cunoaştere. Mişcarea Legionară s-a născut inspirat; fără congrese, fără fâlfâiri de drapele, fără revărsări retorice. A fost suficientă o şedinţă ce a durat un minut: „Să vină în aceste rânduri cel ce crede nelimitat! Să rămână afară cel ce are îndoieli!". A fost o reacţie de apărare a neamului împotriva valului de comunism ce se apropia şi care nu peste mult timp s-a prăvălit peste ţară, acoperind-o cu apele-i noroioase timp de cincizeci de ani şi lăsându-şi depunerile pestilenţiale pentru cine ştie câte secole încă. Dar n-a fost numai atât. Mişcarea a fost dintru-nceput, şi mai este şi astăzi, o revoluţie morală, o răzvrătire împotriva minciunii, vicleniei, mişeliei, deprinderilor ce au fost aduse şi încetăţenite de „politică" şi „diplomaţie" şi care au devenit practici curente ale păturii noastre conducătoare, „europenizate". În altă parte vom vorbi, poate, despre această viciere treptată a tuturor elitelor aflate în fruntea mai tuturor ţărilor lumii. Deocamdată, semnalăm doar momentul când boierimea autohtonă a cedat puterea unei burghezii ce, pe cât de lipsite era de morală, tot pe atât de străine era şi de ţară. Dar schimbarea, resimţită în chip dureros, a dat o tresărire. Mişcarea Legionară este expresia acestei dureri.

Secolul nostru, cu marile-i zdruncinări şi răsturnări, nu le-a creat deloc legionarilor un regim comod. Dimpotrivă. Fără să le lase timp să-şi îngroape morţii, să-şi lege rănile sau măcar să-şi tragă sufletul, i-a lovit continuu, fără nici o cruţare, şi i-a hăituit cu o insistenţă suspectă chiar şi pentru această epocă a depăşirii tuturor performanţelor în ferocitate şi nedreptate. Pe unii i-a alungat, împrăştiindu-i prin lume, pe ceilalţi i-a îngropat în abisalele gulaguri comuniste, în care, ciudat, nici după zeci de ani de temniţă, n-au murit toţi; ba unii au mai apucat să vadă cu ochii lor prăbuşirea „sistemului mondial socialist", cea mai mare minciună a tuturor timpurilor.

Legiunea, ce-a mai rămas, cât s-a mai putut aduna din mucegaiul temniţelor şi colbul diasporei, menţinută în stare de nelegitimitate de către conivenţa politicianistă, comunist-democratică, nu mai este, nu mai seamănă deloc cu ce a fost cândva, nici când atinsese apogeul sub numele de „Totul pentru Ţară", când a devenit, prin scrutin, al treilea partid, nici când, în timpul virulentei comunizări a ţării, împărţită în zeci de grupuleţe, unele luptând în munţi, altele, numindu-se organizaţii subversive, frăţii de cruce etc., se opuneau regimului instaurat, ciupind, cât se putea, talpa sovietică aşezată peste ţară, încercând să menţină aprinsă flacăra din ce se chemase, pe vremea când era, conştiinţa de sine a neamului.

Dar a trecut vreme. Şi cu timpul se îndoaie totul, până şi spaţiul. În trecut n-a fost aşa. Supunerea laşă, prăbuşirea de istovire, resemnarea, neîncrederea, lehamitea, ce au năpădit şi stăpânesc viaţa oamenilor de astăzi, nu sunt deloc caracteristici legionare. Să fim la capătul resurselor? Să fi secat izvorul de energie ce, altădată, îi ţinea în vigoare pe cei vârstnici şi făcea să înfrunzească noi lăstari, generaţie de generaţie, din această aprigă viţă? Să ne fie dat nouă să asistăm la ultimele pâlpâiri de demnitate ale unui neam care, înfrânt, nu mai are nu numai bărbăţia să lupte, dar nici măcar puterea să protesteze când străinii şi vânduţii legiferează, în numele lui, pruncuciderea şi sodomia? Cum să ne explicăm că amoralii şi corupţii până-n măduva oaselor ne conduc destinele, reprezintă naţiunea? Dacă nici bătrânii legionari nu dau nici un semn, dacă au ajuns să se cufunde, ca toţi ceilalţi, în nesimţire, dacă nici lor nu le mai pasă ce se întâmplă cu ţara, atunci înseamnă că e sfârşitul. Sau ne-a adus Dumnezeu până-n buza prăpastiei ca să înţelegem, în deznădejde, că nu e speranţă în afară de EL...

II

În ziua de 14 septembrie, sărbătoarea Înălţării Sfintei Cruci, la Aiud, în apropierea celebrei închisori, pe un deal unde fuseseră îngropaţi, „fără mumă, fără popă, fără cruce", de-a lungul anilor, deţinuţii politici, s-a sfinţit un monument ridicat în memoria celor ce se odihnesc acolo; ştiuţi şi neştiuţi.

Ca să participe la festivitate, s-au adunat, din toată ţara, supravieţuitorii, cei ce şi-au petrecut anii tinereţii sau maturităţii între acele ziduri. Cum ziua era însorită, mulţi localnici, curioşi să cunoască ceva din ceea ce a făcut celebritatea oraşului lor, erau şi ei de faţă. Lume multă, forfotă. În mulţime se zăreau, atrăgeau atenţia, câţiva tineri în cămăşi verzi. Dacă te uitai la ei, nu culoarea îţi reţinea ochiul, ci tinereţea: nişte feţe copilăreşti, vag temătoare, dar strălucind de *bucuria că au îndrăznit*. Aproape de închisoarea între zidurile căreia comuniştii adunaseră ca să extermine, să şteargă orice urmă de legionar, iată că răsăreau, ca din pământ, noi vlăstare: tinere, verzi. Ce-or fi simţit bătrânii legionari văzându-i? Să fi tresărit de durere amintindu-şi viaţa lor, ce-i aştepta acum şi pe copiii aceştia hotărâţi, la rândul lor, să urce Golgota? Sau să se fi ruşinat de îndoială, de momentele de slăbiciune, amintind-şi ce e scris la *Luca* (9, 40): „Vă spun că dacă vor tăcea ei, pietrele vor striga"?

Îi priveam pe aceşti copilandri, în cămăşile lor de culoarea ierbii fragede, cum înfruntau, printr-un singur gest, trecutul şi viitorul, poliţiile şi guvernele, politica şi corupţia; şi, dintr-o dată, mi s-a părut că-i recunosc: erau colegii mei de liceu, din grupul FDC 19, din Tulcea, erau colegii de temniţă, elevii de la închisoarea Târgşor, erau cei ce fără să ştie că în ţara asta a existat o Legiune care, pentru Învierea neamului, a stat gata de moarte, în decembrie '89 au strigat, sfidându-i pe ucigaşii de copii din toate timpurile: „Vom muri şi vom fi liberi!". Priveam spre celularul Aiudului, unde eu însumi „am locuit" trei ani, şi mă întrebam: cum poate trece suflul unei credinţe din generaţie în generaţie? Trebuie să existe o substanţă ce comunică, poartă vibraţia. Cum se transportă şi cum se pune în lumină măreţia – sau nimicnicia – unei lumi într-o alta? Iată Zarca Aiudului, unde a fost chinuit de moarte neamul românesc însuşi! Dar poate exista înviere fără moarte? Sau moarte spre înviere fără curăţire prin umilinţă?

Ce era Iisus în faţa lui Ponţiu Pilat? Un biet om pe care poţi să-l pălmuieşti, să-l batjocoreşti, să-l ucizi, căci viaţa lui nu mai valora nimic când mulţimea aţâţată striga: „Răstigneşte-l, răstigneşte-l!". Şi El le răbda pe toate, deşi era Dumnezeu. Mai mult, ca să fie OM până la capăt, ca să fie împăcat cu conştiinţa Lui, i-a spus dregătorului roman marea taină: „Împărăţia Mea nu e din lumea aceasta". Romanul, deşi soldat de meserie, a înţeles că cel din faţa lui, deschizând această perspectivă, schimbă, de fapt, toată lumea. Atâta i-a fost de ajuns ca să se spele pe mâini, să-şi decline răspunderea. Vai de cei ce şi-au asumat-o!

La Aiud, privind la „cămăşile verzi", la aceşti copilandri neştiutori, încă netrecuţi prin fălcile de fier şi dogoarea cazanelor, prin îngheţul de singurătate al hrubelor, urmărindu-i cum, în naivitatea lor, se sumeţeau să sfideze istoria, fără să ştie că ea începe şi se sfârşeşte nu aici, ci dincolo, mă întrebam: asupra căruia dintre ei va coborî harul marei mirungeri?

În faţa Aiudului, în ziua de Înălţare a Sfintei Cruci, am privit în oglinda trecutului şi m-am ruşinat de îndoielile mele. Că închisorile încep şi se termină, diaspora se întinde şi se risipeşte, noi înşine ne ridicăm şi trecem; dar Legiunea rămâne, pentru că substanţa ei nu e numai din lumea aceasta. Şi dacă cineva o chezăşuieşte în faţa Celui Preaînalt, acela e Arhanghelul Biruinţei.

Constantin IORGULESCU

PR. GH. CALCIU-DUMITREASA: În moralitatea volatilă a ziarelor şi revistelor din România, *Puncte cardinale* reprezintă, pentru noi toţi, un liman al slujirii adevărului creştin şi naţional, un port în care credinţa şi iubirea de neam găsesc un adăpost împotriva furtunii ce încearcă să zguduie temeliile creştine şi naţionale ale dăinuirii noastre prin vreme... Cu efort, cu sacrificii, cu devoţiune, o mână de oameni, mai tineri şi mai seniori, menţin în viaţă, prin cuvântul lor, convingerile cele mai nobile ale acestui neam şi crezul creştin şi naţional al generaţiilor care au vegheat jertfelnic destinul României şi al Bisericii noastre...

ULUITOAREA CONVERTIRE

În ultimele decenii, în special după 1970, numărul evreilor din Statele Unite convertiţi la creştinism a crescut de la circa 1000 de persoane la circa 140000. În felul acesta, în ultimii 20 de ani au fost convertiţi de 140 ori mai mulţi evrei decât în cei 400 de ani scurşi de la începutul stabilirii lor masive în SUA. Această scurgere de persoane umane de la iudaism spre creştinism a alarmat comunitatea evreiască şi a determinat apariţia unei puternice organizaţii, EVREII PENTRU IUDAISM, care are misiunea de a împiedica această convertire tot mai periculoasă pentru conceptul evreiesc de "popor ales".

Evreii care oscilează între creştinism şi iudaism, sau care serbează Hanuka, dar îşi fac şi pom de Crăciun, sunt cu mult mai numeroşi decât cei care se declară creştini. Numărul acestor evrei este de aproape un milion şi jumătate: circa 700000 se declară ataşaţi de creştinism, nu merg la sinagogă decât o dată sau de două ori pe an şi cam tot de atâtea ori, sau chiar mai des, la bisericile creştine. Ceilalţi se consideră evrei prin cultură şi etnicitate, iar nu prin religie. Ambele categorii sunt considerate de comunitatea evreiască drept pierdute pentru iudaism.

Şi noi, şi evreii ne punem întrebarea ce se întâmplă cu aceşti oameni care îşi părăsesc grupurile cărora le aparţin, pentru a se ataşa, mai lent sau mai rapid, altor grupuri, cu cultură şi spiritualitate diferită? Fără îndoială că există o anchiloză a iudaismului, care nu mai satisface dorinţa mistică şi de cunoaştere a evreului contemporan, însuşi conceptul de "popor ales" începând să devină iritant pentru mulţi evrei. În al doilea rând, aspectul tot mai închis al societăţii iudaice, exclusivismul tot mai accentuat pe care această societate l-a adoptat, în special după înfiinţarea statului Israel (1948), duce la anchiloză şi la treptata abandonare a acestui tip de societate.

Să ne întoarcem puţin la Henri Bergson, filosof francez de origine evreiască, mort în 1941, care vorbeşte, în *Les deux sources de la morale et de la religion*, despre "morala închisă" şi despre "morala deschisă", precum şi despre "religia statică şi cea dinamică". Morala statică, spune el, este un conformism pur, ea se prezintă ca o colecţie de imperative impersonale şi raţionale. "Morala deschisă" este un elan creator al binelui şi se întruchipează în eroi şi în sfinţi, care devin modelele noastre pe calea progresului moral infinit. "Religia statică", asemenea "moralei închise", se circumscrie pe ea însăşi în rituri şi habitudini. "Religia dinamică" este credinţa în "Infinitul" prezent în noi şi care ne cere să făptuim.

Toţi contemporanii au recunoscut în aceste opoziţii polii celor două religii: iudaismul şi creştinismul. Pentru noi, cei care trăim fenomenul de extindere a creştinismului şi de "uscare" a iudaismului, este uşor să recunoaştem aspectul *închis* al societăţii şi al moralei iudaice, ca şi aspectul *deschis* al creştinismului, dinamismul lui, prezenţa vie a martirilor/mucenicilor şi a eroilor creştini care ne atrag spre cele de sus.

Grupul EVREII PENTRU IUDAISM afirmă că cei ce trec la creştinism aparţin, în cea mai mare măsură, laxismului religios şi moral al celor ce refuză să se supună disciplinei iudaice şi caută... nonconformismul creştin. Pe de altă parte, cei ce trec la creştinism spun că numai religia creştină a găsit o relaţie directă şi personală cu Dumnezeu, prin Iisus Hristos, relaţie pe care nici un iudeu nu o poate realiza în mozaism, din cauza raportului de păcat şi răzbunare divină pe care iudaismul îl proclamă ca unică relaţie posibilă cu Dumnezeu.

Fiecare evreu care citeşte Biblia creştină şi are o anumită aprehensiune pentru iubirea nediscriminatorie a semenului său este şocat de profunzimea cuvintelor lui Iisus şi se simte eliberat de frică şi de constrângere. Iudaismul este gol de semnificaţii spirituale, spun unii dintre aceşti convertiţi. Lor li se pare că iudaismul ar fi nebulos şi lipsit de spiritualitate. Aceste afirmaţii nu sunt deloc noi pentru creştini. Ştim acest lucru de la Mântuitorul Însuşi, Care i-a numit pe evrei lipsiţi de umilinţă, iar pilda vameşului şi a fariseului este ilustrativă în acest sens. Mândria lor de a da zeciuiala, de a posti şi de a face milostenie la răspântii, ca să fie văzuţi de oameni, este semnul morţii lor spirituale.

Pe de altă parte, caracterul închis al societăţii iudaice, care nu admite străinii convertiţi la mozaism şi nu-i consideră evrei nici măcar pe copiii născuţi din

căsătorii mixte (în caz că mama nu a fost evreică), îi determină pe unii evrei să se simtă ca într-un fel de cuşcă spirituală, extrem de inconfortabilă pentru sufletul omenesc. Acest exclusivism nu este o caracteristică nouă a societăţii iudaice, care devine tot mai politizată după înfiinţarea noului stat Israel, ci se ştie că ea a constituit trăsătura dominantă a mozaismului încă din vechime. Moise a interzis categoric, sub ameninţarea pedepsei cu moartea, orice încuscrire cu străinii (cf. *Deuteronomul* 7, 3-4) şi-i alungă pe străinii şi pe străinele căsătorite cu evrei.

După întoarcerea din robia babiloniană, Neemia face acelaşi lucru: alungă soţiile străine şi pe copiii născuţi din ele, iar pe cei căsătoriţi cu străine îi îndepărtează din funcţii (cf. *Neemia* 13, 23-28). De altfel, referindu-se la aceste excluderi din sânul poporului evreu, Neemia însuşi conchide: "Astfel iam curăţit eu de toţi străinii şi am pus rânduială preoţilor şi leviţilor, fiecăruia după slujba lui..." (13, 30).

În ceea ce priveşte afirmaţia grupului menţionat că numai cei lacşi părăsesc iudaismul, ea nu este total adevărată: o serie întreagă de persoane din familii bigote, ba chiar şi fii de rabini, au părăsit de-a lungul timpului iudaismul pentru creştinism.

Iudaismul se simte tot mai ameninţat de aceste dezertări. Oameni simpli şi intelectuali, săraci şi bogaţi, religioşi şi mai puţin religioşi părăsesc mozaismul pentru că, citind Biblia creştină, au înţeles că Legea veche nu mântuie pe nimeni şi că numai sângele lui Hristos este cel ce ne salvează. Acest număr de convertiţi prin citire şi evanghelizare este aproape dublat prin căsătoriile mixte cu creştini(e). Mult mai puţini dintre cei căsătoriţi astfel trec la iudaism. Majoritatea covârşitoare devin, mai devreme sau mai târziu, creştini. Îngrijorarea comunităţii iudaice este cea mai bună dovadă că numărul convertiţilor la creştinism este din ce în ce mai mare. Înfiinţarea organizaţiei EVREII PENTRU IUDAISM (*JEWS FOR JUDAISM*), pe lângă celelalte grupuri de presiune morală şi chiar materială asupra celor care trec la creştinism, are ca scop apropierea personală de fiecare convertit, pentru a-i cerceta motivele părăsirii religiei iudaice şi a-i demonstra valoarea Legii lui Moise, precum şi "frauda" făcută de preoţii şi predicatorii creştini pentru a-i converti.

Rabinul Dr. Tovia Singer, preşedintele organizaţiei stabilite la New York şi apoi extinse în cea mai mare parte a Americii, ca şi diferiţi profesori universitari, rabini şi învăţători de lege, îi abordează pe cei convertiţi şi le strecoară cărţi sau casete conţinând "adevărata" interpretare a locurilor profetice despre Mesia din Vechiul Testament, texte care ar fi "speculate" de creştini pentru a dovedi că profeţiile Vechiului Testament se împlinesc în Iisus Hristos. Ei atacă îndeosebi mişcarea EVREILOR MESIANICI, care caută să demonstreze cum că împăcarea dintre iudaism şi creştinism este posibilă prin acceptarea lui Iisus Hristos. Aceste grupuri mesianice se înmulţesc rapid printre evrei. În 1974 erau numai 14 astfel de congregaţii în SUA, pe când acum sunt peste 160, toate urmărind convertirea evreilor. Unul dintre cei mai activi în aceste convertiri este pastorul Richard Wurmbrand, un evreu român trecut la luteranism, care a stat în închisoare în România şi acum predică asiduu peste tot, organizaţia sa extinzându-se în multe ţări, până în Africa şi Asia.

Acum câţiva ani, Pastorul Wurmbrand îmi povestea că a călătorit în acelaşi vagon cu un rabin, cu care a început o discuţie privitoare la Hristos. După mai multe contraziceri, au ajuns şi la dispute mai personale. Rabinul i-a contestat calitatea de evreu. "De ce?", a întrebat Wurmbrand. "Pentru că te-ai făcut creştin!". Pastorul a ripostat: "Acesta nu este un motiv suficient. Neam din neamul meu am fost evrei şi am rămas evrei. Credeţi, domnule rabin, că Marx, Engels şi ceilalţi evrei care au adus în lume comunismul, care au făcut parte din grupuri sataniste, care au ucis şi au distrus popoare întregi, sunt evrei şi eu nu?!". "Da", a fost răspunsul. "Câtă vreme ei nu au părăsit iudaismul, rămân evrei".

Când o societate sau o grupare religioasă gândeşte aşa de exclusivist, este firesc ca ea să înceapă să fie bolnavă, cum o numeşte H. Bergson. În realitate, pentru salvarea omenirii nu există altă cale decât creştinismul. Acest adevăr nu este valabil numai pentru evrei, ci pentru noi toţi. Din ce în ce mai mult se aleg creştinii de necreştini, cei buni de cei răi, "fiii luminii" de "fiii întunericului", iudaismul fiind asemenea candelelor fecioarelor nebune: lumina lor ţine doar cât lumina fizică a lumii. La venirea Mirelui, candelele lor sunt stinse, pe când cele ale fecioarelor înţelepte continuă să lumineze, binemeritând "cămara nunţii".

Să nu ne găsească sfârşitul cu candelele stinse şi nu cumva să fie pentru noi cuvântul din urmă al Domnului: "Adevărat vă spun vouă, nu vă cunosc pe voi!".

Pr. Gheorghe CALCIU-DUMITREASA
(Statele Unite)

Î. P. S. SERAFIM JOANTĂ: Cred că revista *Puncte cardinale*, de orientare naţional-creştină (ortodoxă), este deosebit de utilă, inclusiv pentru românii din Diaspora, care sunt supuşi unui puternic proces de pierdere a identităţii lor naţionale şi ortodoxe. Ortodoxia este matricea formatoare a poporului român; de aceea, numai o cultură ortodoxă autentică poate salva identitatea românească. După cum singură Ortodoxia poate salva lumea, căci ea reprezintă însăşi «fiinţa omului». În ce mă priveşte, citesc cu regularitate *Puncte cardinale*, chiar dacă nu împărtăşesc unele puncte de vedere.

VIAȚA – PROPRIETATE DE STAT

Dacă privești cu atenție lumea occidentală de azi, nu poți să nu constați că sensul însuși al vieții și al morții pare, pe nesimțite, a se fi transformat profund. În aceste luni, în Danemarca s-a vorbit mult depre două probleme care sunt mult mai înrudite între ele decât se consideră de obicei: donarea de organe de la persoane care sunt pe cale să moară și donarea anonimă (sau nu) de spermă și de ovule. S-a mers deja foarte departe. Reflecțiile pe care le putem face acum se referă nu la posibilitățile de viitor pe care le deschid știința și tehnica medicală, ci la un fapt împlinit, la practici deja actuale. În marginea acestor practici apar comentarii justificatoare și care vor să impună un nou și straniu moralism: sunt, de exemplu, teologi care, ignorând misterul morții și al persoanei umane, susțin că a-ți dona testamentar organele ar fi o datorie creștinească, expresia iubirii de aproapele. Și din alte zone ale societății se aud voci revendicatoare, cerând dreptul de a avea un copil prin însămânțare artificială și pe cheltuiala statului: este cererea celor singure, a femeilor trecute de 50 de ani și a lesbienelor.

Prima reacție pe care aceste voci ți-o stârnesc este aceea a unei mari mirări. Te minunezi până unde poate merge „ieșirea din fire", din condiția umană, din datele propriei existențe (vârstă, cadru social etc.)! După mirare vine, însă, nevoia de a lua atitudine; nu poți doar da din umeri, trebuie să vorbești.

Întrebarea fundamentală pe care ți-o pui este aceea a *înțelesului ființei umane*. Căci știința și tehnica medicală se însoțesc de o ideologie și produc, pe nesimțite, o transformare radicală a sensului omului, al vieții și al morții.

Mai multe linii de forță se întretaie aici.

Prima este aceea a gândirii tehnice. Tehnica este, prin natura ei, mecanică, tehnică a disecării și (re)asamblării, neutrală față de problemele etice și spirituale, străină de sensul persoanei, de procesele organice și de tot ceea ce ține de domeniul nevăzutului, de ceea ce nu se poate măsura și cântări, dovedi și manipula în laborator. Intrând, ca tehnică reproductivă și genetică, în zonele înseși ale vieții, tehnica influențează acum masiv privirea asupra omului, creând, de fapt, o reală ideologie, cu atât mai puternică cu cât este ignorată, o ideologie care, în ultimă instanță, îi este foarte necesară, pentru că o justifică și îi stabilește puterea. Ce este omul sub privirea tehnicii? Un ansamblu mecanic de organe, care pot fi scoase din întreg și reasamblate. Ființa umană nu mai este un tot; și nu mai este acea îmbinare unică de suflet și trup, purtând însemnul chipului lui Dumnezeu. Să nu uităm că pentru mulți din Părinții Bisericii persoana umană, suflet și trup (și nu numai suflet), este creată după chipul lui Dumnezeu. Gândirea tehnică anulează noțiunea de persoană umană, *hypostas*, persoană menită în întregul ei Învierii: ea scindează, după un model mai degrabă platonic, omul în suflet și trup anonim (acesta din urmă văzut ca o magazie de organe, piese de schimb care pot fi folosite și refolosite).

În acest punct, gândirea tehnică intră firesc în relație cu o anumită componentă a structurii mentale occidentale, și anume mentalitatea de consum. După ce omul occidental a fost consumator al lumii exterioare, consumul se interiorizează acum, devine consumul omului de către om. Individul devine consumator vital al altor indivizi, de la care poate prelua fie un organ, fie chiar celulele reproducătoare care dau naștere unui copil.

Și, dintr-o dată constatăm apariția, sub o formă nouă și extremă a colectivismului, un colectivism absolut, un nou și integral socialism. Nu mai e vorba de acea demodată proprietate colectivă asupra obiectelor, de aplatizarea și anonimizarea care, în forme aparent blânde, s-au practicat decenii de-a rândul în grădinițe și în școli. Acum viața devine proprietate comună, toți trebuind să aparțină tuturor. Și ceea ce este *proprietatea comună* va deveni în fond (e pe cale să devină) *proprietate de stat*.

Ființa umană nu mai este o persoană, univers unic, taină a lui Dumnezeu. Moartea a încetat de a mai fi un mister. Și viața a fost răpită din mâna lui Dumnezeu. Integritatea umană s-a dizolvat. Omul poate fi acum dezmembrat în părțile lui componente, un impersonal suflu vital poate fi captat, iar viața poate continua anonim în alți indivizi, la nivelul colectivității.

Iată-ne întorși, prin progresele extraordinare ale științei, la primatul colectivității, la cultul anonimității și la anularea persoanei umane. Stăm, fără îndoială, în fața unui mare și înfricoșător colectivism.

Colectivismul este legat de umanismul ateu și de individualismul extrem. Rădăcinile acestui colectivism, în care omul își arogă dreptul de a hotărî asupra vieții și morții, pornește de la cultul omului ca măsură a tuturor lucrurilor, fiind și o urmare a individualismului extrem, în care omul cere împlinirea tuturor dorințelor sale, oricât ar fi ele de aberante (nu numai dorința de prelungire aproape infinită a vieții terestre, ci și dorința de a fi părinte în afara vieții de cuplu și de familie). Este criza omului fără transcendență, fără sensul de făptură a lui Dumnezeu, fără sensul condiției umane. Criza omului care trăiește *numai* pe acest pământ și pentru care satisfacerea tuturor dorințelor devine o dogmă.

În felul acesta este și relația între părinte și copil modificată total. Copilul devine un proiect al omului, satisfacție personală, pur individuală (ceea ce, spre exemplu, este foarte clar în cazul lesbienelor), una din expresiile egoismului radical. A fi părinte devine o revendicare, ba mai mult chiar, un „drept al omului".

Transformarea maternității într-un „drept al omului" nu poate fi direct înțeleasă dacă nu luăm în considerare celălalt „drept al omului", și anume „dreptul" la avort. Cele două „drepturi" sunt profund legate între ele, căci în amândouă cazurile este vorba de individul care hotărăște asupra vieții și morții, în amândouă cazurile eul egoist al omului devine criteriul acțiunii. „Dreptul" la avort este, în principiu, „dreptul" de a ucide (și aceasta tocmai în țările care au abrogat pedeapsa cu moartea și unde criminalii aproape nu sunt considerați răspunzători de nelegiuirile făptuite, ci sunt doar un „produs al societății"), dreptul de a trăi iresponsabil, fără a suporta consecințele faptelor tale, dreptul de a-ți afirma independența cu orice preț, chiar dacă prețul este viața altora.

Aceeași atitudine față de viață se manifestă în cererea nefirească de a avea copii. Nu este decât exacerbarea dorințelor, dragostea de sine în forme extreme, ieșirea din orice granițe și făgașe ale firii, intrarea în himerele malefice, himere pe care știința modernă le poate transforma în realitate.

Aici se petrece însă ceva foarte interesant: prin descătușarea tuturor dorințelor, nu se ajunge, așa cum s-ar putea crede la prima vedere, la anarhie, ci se întărește puterea totalitară a statului modern. *Viața – „proprietate colectivă"* înseamnă de fapt *viața – „proprietate de stat"*. De la stat se așteaptă acum însămânțare artificială. Statul este deținător al „băncilor vieții". Statului i se adresează revendicările de a fi părinte. Iată-ne ajunși la o perversitate înfricoșătoare: statul calificat drept „dătător de viață"! Statul – idol la care se roagă omul! De la stat așteaptă acum omul totul: viața, copilul, realizarea tuturor dorințelor, prelungirea vieții, ba chiar nemurirea!

Statul modern, în care știința și tehnica merg totalitar mână în mână (problemă pe care a pus-o cel mai bine Jacques Ellul, care, fără îndoială, este cel mai mare teolog protestant al timpului nostru), devine un împărțitor al vieții, cel care are în cămările sale viața, cel care o poate da unora și refuza altora.

După logica lucrurilor care deja se schițează acum, ne putem aștepta ca, într-un viitor nu foarte îndepărtat, statul să hotărască nu numai în privința concepției artificiale, ci și în cea a nașterii firești, decizând numărul de copii pe individ. Este posibil – China fiind doar un exemplu actual. Și este posibil pentru că acest lucru va fi justificat după principiul utilității sociale, coelctivitatea având întâietate față de individ. Suntem foarte aproape de realizarea utopiilor Renașterii, cu totalitarismul și colectivismul lor, utopii pe care noi deja le-am cunoscut în varianta comunismului trăit acasă. De-abia acum, datorită progresului științei și tehnicii și a perfecționării aparatului de stat, devine posibilă ideea lui Thomas Morus, ca familiile care au prea mulți copii să fie obligate să dea surplusul celor care nu au; sau ideea mult mai radicală a lui Tommaso Campanella, care merge în direcția eugenismului și a manipulării genetice, prevăzând anularea totală a căsătoriei și existența unui stat care să hotărască precis componența cuplurilor în vederea reproducerii, pentru crearea de indivizi înzestrați cu calitățile necesare statului.

Această tendință de accentuare a puterii totalitare a statului modern este deja o realitate; și aceasta se produce, din păcate, fără ca omul occidental să fie conștient de ea.

Este aici, desigur, o lege a condiției umane. Orice ieșire a omului din făgașul normal, din rosturile existenței, întreaga acțiune, caracteristică în special universului occidental, îndreptată spre exterior, spre stăpânirea naturii, spre puterea asupra lumii și vieții, se însoțește, de-a lungul veacurilor, de o creștere a puterii totalitare a statului. E vorba de o realitate foarte concretă. Este ceea ce s-a produs prin marea industrializare, chimizarea agriculturii și poluarea naturii. S-a ajuns, într-adevăr, la o mare productivitate, la rezultate formidabile, la o putere uriașă asupra naturii. Dar ce a apărut în același timp? Planificarea statală și ecologismul de stat, care este una din marile probleme actuale: statul (sau supra-statul uniunii Europene) se amestecă necontenit în viața oamenilor; țăranul din Occident nu mai poate semăna o legumă sau tăia un pom fără aprobarea și controlul statului. Proprietatea privată asupra pământului, gospodăria țărănească, nu mai există de fapt. Statul hotărăște ce și cum va fi plantat. „Puterea este invers proporțională cu libertatea", spune Jacques Ellul.

Aceeași problemă se pune acum cu puterea asupra proceselor vieții – concepția în eprubetă, analiza cromozomială și toate celelalte tehnici care deja se practică. Toate sfârșesc prin a întări și adânci puterea statului asupra omului.

Adevărata cheie de înțelegere a acestor fenomene este criza omului occidental, care, în fond, este criza întregii Europe și a întregii omeniri. Pentru că ceea ce se petrece în Occident se repercutează imediat nu numai în restul Europei, ci în întreaga lume, modelul occidental devenind modelul universal.

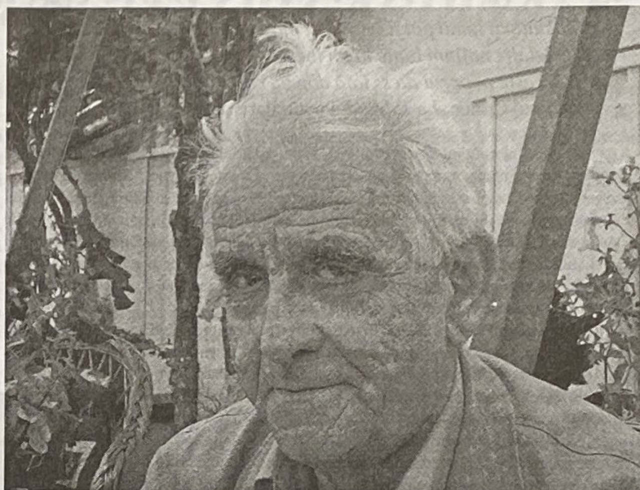
Ce putem spune astăzi în fața utopiei care amenință să înstrăineze tot mai mult viața, transformând-o într-o marfă, într-un obiect sau într-un „drept" pe care statul îl poate acorda? Nu trebuie să facem planuri despre o nouă societate (încă o „nouă societate"?!), nu trebuie să propunem o nouă utopie față de cea existentă. Ci trebuie să ne reîntoarcem la realitate, adică la realitatea existenței ca „dar", iar nu ca „drept". Toate se luminează când spui cuvântul „dar"... ceea ce Dumnezeu dăruiește! Când spui cuvântul „dar", „darul lui Dumnezeu", atunci simți că toate se vindecă. Nu noi hotărâm asupra vieții și morții, nu noi hotărâm cine să trăiască, cine să aibă copii și cine nu. Dumnezeu *dă* – gratuit – și noi *primim*.

Doar așa se poate ieși la liman. Doar așa pot fi contracarate noile sclavii pe care ni le pregătește însăși puterea fără margini pe care omul a vrut să o aibă asupra lumii, asupra vieții, asupra condiției umane.

Monica PAPAZU
(Danemarca)

DAN STANCA: *Puncte cardinale* este o revistă de care avem nevoie, cum avem nevoie de oricare altă revistă de atitudine, ideologică și culturală. Ea a vrut, în toți anii care au trecut de la apariția ei, să identifice o dreaptă românească și europeană, să pună în lumină legătura care există între ideologie și credință. Desigur, uneori a exagerat, dar nu poți fi perfect obiectiv atunci când *iubești*... Plecând de la titlul cărții lui Crainic *Puncte cardinale în haos*, cred că această revistă tensionează spiritul și, strângând în jurul ei colaboratori de prestigiu, ar putea să fie nu *Axa* sau *Buna Vestire*, așa cum se crede îndeobște despre ea, ci *Gândirea* sau *Vremea* acestui prezent problematic.

DOMNUL PETRU CREŢIA ŞI "LEGIONARUL DE 1,65"

I

Sunt foarte puţini oameni capabili să slujească adevărul împotriva intereselor, resentimentelor şi ereziilor lor. Iar d-l Iosif Sava nu este unul dintre aceştia, mai ales când este vorba de stabilirea adevărului cu privire la Mişcarea Legionară.

În interesantele şi instructivele sale "Serate muzicale" de sâmbăta seară, domnia-sa aduce în studioul Televiziunii publice, de cele mai multe ori, personalităţi de marcă ale vieţii noastre culturale ori politice, reuşind, împreună cu acestea, să încânte publicul larg, nu numai cu descifrarea tainelor şi farmecelor Euterpei, dar şi cu interesante (şi, de cele mai multe ori, pertinente) discuţii pe marginea unor aspecte sau probleme ale culturii în genere.

În ultimul timp, însă, caracterul muzical al seratelor d-lui Sava a devenit parcă subsidiar, acestea transformându-se în tot atâtea prilejuri de conversaţie amiabilă, între amfitrion şi invitaţii săi, pe teme de cultură, istorie sau chiar politică. Numai că d-l Sava are o obsesie: Mişcarea legionară şi "oribilele crime" legate de numele ei. Face ce face şi, invariabil, ajunge la acest subiect (uneori fără nici o legătură cu tematica sau mersul general al discuţiilor), Şi asta nu pentru a-l trata obiectiv şi a încerca stabilirea vreunui adevăr istoric, ci numai pentru a se ralia şirului de detractori şi calomniatori ai acestei mişcări îndelung diabolizate. Insidios şi cu o abilitate demnă de o cauză mai bună, domnia-sa face tot posibilul (şi de regulă reuşeşte) să-şi impună punctele de vedere, atât publicului neavizat, cât şi interlocutorilor, smulgându-le acestora declaraţii denigratoare la adresa legionarismului, chiar dacă uneori acestea sunt evident circumstanţiale...

Omeneşte îl înţeleg pe d-l Sava, pentru că, într-adevăr, Mişcarea legionară a avut în programul ei, la vremea respectivă, şi o componentă "antisemită". Era o atitudine conjuncturală, pentru că – nimeni nu poate nega – România interbelică, printre alte problene grave, a avut-o şi pe cea evreiască (însuşi Carol II, marele adversar şi asasin al legionarilor, declarase, în mai multe rânduri, că "problema evreiască" este cea mai gravă dintre problemele ţării). Este firesc ca d-l Sava, cetăţean român de origine evreiască, să nu poată fi, din acest punct de vedere, un analist obiectiv. Dar domnia-sa merge mult prea departe cu exagerările privitoare la istoria legionară, şi chiar la un pretins "pericol legionar" ce ar paşte România de azi, străduindu-se să diabolizeze cu orice preţ o mişcare autohtonă care n-a fost, nici într-un caz, mai radicală decât, spre exemplu, s-a dovedit a fi sionismul...

Înverşunarea d-lui Sava împotriva Mişcării legionare este cu atât mai nedreaptă cu cât, în nici una dintre emisiunile realizate de domnia-sa, nu a fost abordată, nici măcar în treacăt, şi problema comunismului şi a oribilelor şi mult mai numeroaselor crime şi atrocităţi săvârşite de acesta, cu toate că amintirea lor este mai proaspătă, iar consecinţele cu mult mai cumplite. Ba chiar, ori de câte ori vreun interlocutor încearcă să aducă discuţia asupra comunismului şi a teribilelor sale crime şi abuzuri, d-l Sava face imediat apel la "conciliere", la "înţelegere" şi chiar la "iertare", sau schimbă pur şi simplu subiectul, ajungând, în cele din urmă, tot la "holocaust" şi la "crimele legionare"...

II

La una dintre seratele de luna trecută, d-l Sava l-a avut ca invitat pe distinsul clasicist şi remarcabilul om de cultură Petru Creţia. Am urmărit cu deosebit interes discuţia dintre cei doi (atât pentru problemele abordate iniţial, cât şi pentru faptul că d-l Petru Creţia este o mai veche cunoştinţă a mea), până în momentul în care aceasta a alunecat inevitabil spre subiectul obsesiv al d-lui Sava: Mişcarea legionară. Mărturisesc că în acel moment interesul pentru discuţia dintre cei doi mi-a scăzut brusc, ştiind oarecum dinainte ce şabloane resentimentare aveau să urmeze. La un moment dat, m-a frapat însă o afirmaţie a d-lui Creţia; vrând să exprime într-o manieră cât mai plastică nivelul intelectual şi cultural al veteranilor legionari rămaşi încă în viaţă, domnia-sa i-a caracterizat cam în felul următor: "... aceşti indivizi de 1,65 m..." Mărturisesc că această caracterizare sarcastică şi generalizatoare m-a durut. Nu pentru că d-l Creţia n-ar fi avut, într-o anumită măsură, dreptate, ci pentru suficienţa maliţioasă cu care mi s-a părut că a spus-o.

Pe d-l Creţia îl cunosc demult, de pe vremea studenţiei. Aş putea spune că am fost chiar colegi; nu de facultate, ci de an, dânsul fiind pe atunci student la Filologie clasică, iar eu la Istorie. Ne întâlneam destul de des, mai cu seamă în sala de lectură a bibliotecii Facultăţii de Litere, din care studentul Creţia era nelipsit. De multe ori, seara târziu (biblioteca era deschisă până la ora 22), rămâneam în sală doar noi doi. Probabil că dînsul nu-şi mai aminteşte, dar de câteva ori am schimbat şi unele impresii, în împrejurări pe care le voi preciza mai jos.

Era în perioada în care regimul comunist, înstăpânit deja pe principalele sectoare ale societăţii româneşti, începuse şi ofensiva de cucerire lumii universitare, în primul rând a studenţimii. Reforma învăţământului din 1948 barase accesul "elementelor burgheze" în facultăţi, favorizându-i, în schimb, pe cei cu "origine socială sănătoasă", astfel că, din punctul de vedere al rezistenţei în faţa tăvălugului comunist, calitatea lumii studenţeşti scăzuse simţitor. Grupul nostru, al celor "nebuni", care ne încăpăţânan să rezistăm totuşi, se micşora cu fiecare zi. Unii dintre noi au fost arestaţi, iar alţii au plecat să se alăture mişcării de rezistenţă din munţi. N-au lipsit nici cei care ne-au părăsit pur şi simplu, nemaifiind dispuşi să rişte, mai cu seamă că riscul era, într-adevăr, foarte mare.

În aceste condiţii, cei rămaşi ne-am hotărât să ne organizăm, pentru a ne continua activitatea anticomunistă în cea mai strictă conspirativitate. Erau multe de făcut. Strângeam ajutoare pentru grupurile care activau deja în munţi, întreţineam relaţii cu persoane de încredere, pentru a avea unde să-i adăpostim şi să-i ascundem provizoriu pe cei urmăriţi de Securutate, încercam să refacem o reţea de trecere clandestină a frontierei, pentru a-i scoate din ţară pe cei în primejdie iminentă de a fi arestaţi, supravegheam şi îndrumam, ca nişte colegi mai mari, activitatea Frăţiilor de Cruce (care au mai supravieţuit o vreme prin unele şcoli şi licee din Capitală) şi, nu în ultimul rând, urmăream să depistăm şi să atragem de partea noastră noi membri, din rândul celor ce ar fi corespuns anumitor exigenţe şi s-ar fi arătat dispuşi să ni se alăture.

Această din urmă activitate era extrem de delicată şi de anevoioasă, deoarece necesita mult tact şi răbdare, iar, pe de altă parte, implica o doză sporită de risc. Cei vizaţi în acest scop trebuiau mai întâi verificaţi, supravegheaţi şi "tatonaţi", spre a ne da seama dacă se putea avea deplină încredere în ei. Îmi amintesc că, la un moment dat, printre cei vizaţi de noi s-a numărat şi studentul Petre Creţia. Nu-mi mai amintesc cine pusese ochii pe el, dar printre cei însărcinaţi să se apropie de el şi să-l cultive m-am numărat şi eu. În acest scop, l-am abordat în mai multe rânduri şi am schimbat cu el unele impresii, ca să-mi dau seama cum simte şi ce gândeşte. Cum această acţiune de "racolare" era într-o fază incipientă, discuţiile noastre n-au depăşit sfera banalului şi a generalităţilor. Între timp, evenimentele precipitându-se (nu-mi mai aduc aminte exact din ce motive), "racolarea" sa a rămas în suspensie. Dacă am fi perseverat şi am fi reuşit să-l câştigăm de partea noastră ("nebunie" de care, la vârsta aceea, ar fi fost poate capabil), atunci cultura românească ar fi avut un cărturar de excepţie mai puţin (o spun fără nici un fel de ironie), căci ar fi împărtăşit şi el soarta celor intraţi în închisori, rămânând, ca şi aceştia, din punct de vedere cultural, "de 1,65 m". Dacă totuşi nu s-a întâmplat aşa, şi d-l Creţia a avut şansa "să crească" până la impunătoarea statură de azi, ar trebui (*s-ar cădea*) să înţeleagă că acest lucru n-ar fi fost cu putinţă dacă atunci, în acele momente de cumpănă, *altcineva* nu ar fi suferit şi nu ar fi murit în locul dânsului. *Căci cei cuminţi n-ar face rod nici unii / De n-ar muri în locul lor nebunii...*

Şi ar fi cazul să mai înţeleagă şi altceva, anume că mulţi dintre aceşti „pigmei" (legionari sau nelegionari), opriţi din evoluţia lor firească, au reuşit, totuşi, să se împlinească pe alte planuri (al caracterului, al curajului, al onoarei etc.), cu mult chiar peste 1,90 m (ca să folosim etalonul *sui generis* al d-lui Creţia), viaţa şi martiriul lor anonim constituind, după cum observa un publicist mai tânăr, „singurul nostru certificat de onoare istorică într-o jumătate de veac de dezastru naţional".

Demostene ANDRONESCU

PR. CONSTANTIN VOICESCU (Mislea, septembrie 1997): Dumneavoastră, la *Puncte cardinale*, aţi găsit formula prin care dreapta creştină se poate exprima convingător pentru lumea de azi. Nu vă lăsaţi intimidaţi: mergeţi cu Dumnezeu înainte! E o dublă datorie: faţă de cei vii şi faţă de cei morţi...

"DOGMA CAPITALĂ" A "NOII ORDINI MONDIALE"

"Locuitorii lumii pot fi împărțiți între Israel
și celelalte națiuni luate la un loc.
Israel este poporul ales: iată dogma capitală!"
(Rabinul Cohen, *Le Talmud*, Payot, Paris, 1986, p. 104)

În peisajul cultural postdecembrist, Editura Hasefer, a Federației Comunităților Evreiești din România, reprezintă un caz particular. Ea este expresia "dogmei capitale" a iudaismului – "Israel este poporul ales" – transpusă în activitatea editorială din spațiul cultural românesc. Și pentru ca afirmațiile pe care le vom face în continuare să nu fie catalogate de vreun domn Cornea drept "«mizerie morală» a judecăților expeditive și tribalistice", vom face apel la precizările lipsite de echivoc despre raporturile dintre comunitățile iudaice și națiunile în mijlocul cărora acestea viețuiesc, precizări făcute de personalități reprezentative pentru spiritualitatea iudaică.

De-a lungul întregii istorii, evreii, indiferent de domeniul în care s-au concretizat raporturile lor cu neevreii, au dat acestor raporturi o orientare fundamental religioasă. "Evreii înșiși se defineau pretutindeni – scrie Israel Shahak în *Povara a trei milenii de istorie și de religie iudaică* – drept o comunitate religioasă, sau mai exact o națiune religioasă. «Poporul nostru nu este un popor decât din cauza Torei (legea religioasă)»; această formulă, aparținând uneia dintre cele mai înalte autorități evreiești din secolul al X-lea, rabbi Saadia Hagga'on, a devenit proverbială". O idee pe care filozoful evreu Martin Buber (1878-1965), principalul promotor al hassidismului, o reformulează astfel: "Evreii sunt mai mult decât o națiune, ei sunt membrii unei comunități de credință". De altfel, Vechiul Testament, privit ca istorie a poporului evreu, constituie o confirmare a acestei viziuni.

În studiul său intitulat *L'Antisemitisme*, apărut în 1894, evreul francez Bernard Lazare (1865-1903) face următoarea dezvăluire cu privire la rolul distructiv al evreilor în interiorul lumii creștine: "Evreul nu este satisfăcut cu des-creștinarea: el iudaizează, el distruge credința catolică și protestantă, el provoacă indiferența, dar în același timp el își impune vederile sale asupra lumii, morala sa asupra acelora a căror credință o ruinează. El lucrează de mii de ani la această sarcină a sa, care este distrugerea credinței creștine".

Sincerității șocante a lui Bernard Lazare i s-ar putea obiecta lipsa de actualitate (*L'Antisemitisme* a apărut în urmă cu mai bine de un secol). Faptul însă că acest studiu privind "istoria și cauzele" antisemitismului a fost recent reeditat de Éditions de la Différence (1985) îl consacră în continuare ca pe o piesă de referință în înțelegerea relațiilor dintre "Israel și celelalte națiuni luate la un loc". Pentru a preîntâmpina totuși o atare obiecție, vom întări spusele lui Bernard Lazare printr-o precizare în același sens, de dată recentă. Este vorba de afirmațiile rabinului Martin Siegel dintr-un articol publicat la 18 ianuarie 1972 în *New York Magazine*: "...Noi intrăm acum într-un secol evreiesc, o epocă în care spiritul comunității va fi lipsit de ideologia emoțională și rațională, și în care rezistența la categorii și forme se va anula prin forțele antinaționalismului. Asta ne oferă un nou tip de societate. Eu numesc acest proces *iudaizarea creștinismului*, pentru că creștinismul va fi vehicolul prin care societatea va deveni evreiască". Un punct de vedere confirmat, din păcate, de vocea aceluia care, prin poziția pe care o deține, dar mai ales prin autoritatea de care dispune, ar fi avut datoria să-l combată cu toată energia. În aprilie 1984, în sinagoga din Roma, Papa Ioan Paul al II-lea făcea următoarea declarație surprinzătoare: "Evreii sunt frații noștri iubiți și, într-o bună măsură, frații noștri mai mari". Cuvinte de natură să abată înțelegerea creștinilor de la linia tradițională a raporturilor lor cu iudaismul, prin apariția unui concept nou, care îi afectează cu precădere pe creștinii practicanți: *iudeo-creștinismul*.

După obținerea victoriei în cel de-al doilea război mondial (o victorie al cărei unic beneficiar a fost iudaismul, democrațiile occidentale și comunismul sovietic nefiind decât *instrumentele* prin care s-a obținut victoria), evreii au exploatat din plin consecințele cumplitului carnaj, creând cea mai redutabilă armă folosită în procesul de descreștinare și iudaizare a omenirii: "mitul celor șase milioane", Holocaustul. (Cu mențiunea că în ultimul timp "cele șase milioane" au devenit, totuși, o cifră negociabilă cu prudență.)

După ce ani de-a rândul numărul victimelor Holocaustului părea a se fi stabilizat la șase milioane, două dintre autoritățile în acest domeniu, Raul Hilberg, autorul amplului studiu *Exterminarea evreilor în Europa*, și Max I. Diamont, autorul unei istorii a evreilor intitulate *Evreii, Dumnezeu și Istoria*, au revizuit calculele precedesorilor lor, tinzând să reducă numărul victimelor Holocaustului la "cinci milioane". (Un joc de-a milioanele de care d-l Emil Constantinescu nu a aflat încă. În mesajul adresat evreimii de la noi din țară, cu prilejul "Zilei Mondiale a Holocaustului", președintele României deplângea "tragedia fără precedent și fără termen de comparație, în care mai mult de 6 milioane de frați de-ai noștri au fost exterminați, incredibil, pentru simplul fapt că erau evrei".)

Cât de aproape de mentalitatea lui Pristanda sunt cei care țin evidența victimelor Holocaustului o dovedește acad. Nicolae Cajal, președintele F.C.E.R., care, în alocuțiunea rostită anul acesta cu prilejul comemorării Holocaustului, declara textual că "s-a ajuns la circa 400.000 de morți din rândul evreilor care au trăit pe teritoriul României interbelice". (Aceeași cifră cu care a fost "acreditată" România și de Memorialul Holocaustului de la Washington, la a cărui inaugurare a fost prezent și Ion Iliescu, la vremea aceea președintele țării, fără să schițeze nici un gest de protest față de flagrantul neadevăr care incrimina poporul român.) Dacă însă deschidem vol. II al studiului lui Raul Hilberg, la p. 301 găsim "Tabelul B-2: Numărul victimelor pe țări" (frontierele țărilor fiind cele din 1937), din care aflăm că în sarcina României nu mai sunt puși 400.000 de morți, așa cum susține acad. Nicolae Cajal, ci 270.000, în această cifră fiind cuprinși și evreii din Ardealul de Nord (care, în perioada deportărilor, făcea parte din Ungaria).

Dacă Pristanda încurca voit numărătoarea steagurilor de care trebuia să dea socoteală, faptul era o găinărie măruntă, justificată în mentalitatea lui de "famelie mare, renumerație mică, după buget". Când însă președintele Federației Comunităților Evreiești din România jonglează ca un scamator cu cifre de ordinul a sute de mii de victime, de a căror moarte cineva trebuie să răspundă, încurcând voit atât aritmetica, cât și geografia, atunci reaua sa credință este evidentă. Ne găsim în fața unei agresiuni morale prin care se urmărește culpabilizarea globală a poporului român, căruia, ca urmare a complexului de vinovăție rezultat din acuzațiile ce îi sunt repetate cu insistență de picătură chinezească, i se induce un fel de aliniere psihică la obiectivele hegemonice ale iudaismului mondial.

În acțiunea sa de culpabilizare globală a neamului românesc pentru crime săvârșite împotriva evreilor, atât în perioada premergătoare celui de-al doilea război mondial (Mișcarea Legionară), cât și în timpul războiului (guvernarea Mareșalului Antonescu), oculta care organizează și conduce această acțiune acordă o atenție deosebită intelectualității. Convingând inteligheția unei națiuni că Holocaustul a fost o realitate și întregind această convingere prin inculcarea "dogmei capitale" ("Israel este poporul ales"), supremația mondială a iudaismului este asigurată.

În România postdecembristă, activitatea de iudaizare a conștiințelor a luat o amploare îngrijorătoare, fiind pusă în chestiune însăși existența noastră ca națiune. Cu rădăcini adânci în perioada interbelică, această activitate se desfășoară astăzi sub privirile tâmpe ale unei clase politice care se dovedește incapabilă să-și înțeleagă rosturile și menirea. Printre multiplele forme pe care le îmbracă procesul de iudaizare a spiritualității românești, o poziție-cheie este deținută de Editura Hasefer. Patronată de Federația Comunităților Evreiești din România și condusă efectiv de d-l Zigu Ornea, Editura Hasefer, spre deosebire de alte ramuri ale aceluiași trunchi ideologic, nu face nici un secret din scopurile pe care le urmărește: promovarea valorilor iudaice și, totodată, compromiterea valorilor autohtone. O sumară enumerare a principalilor autori și a principalelor titluri lansate pe piața de carte de către acest for de cultură eminamente iudaic constituie dovada afirmației de mai sus: Nicholas Nagy-Talavera, *Fascismul în Ungaria și România* (1866-1919); Radu Ioanid, *Evreii sub regimul Antonescu*; Max I. Dimont, *Evreii, Dumnezeu și Istoria*; Harry Kuller, *Istoria evreilor din România*; Raul Hilberg, *Exterminarea evreilor din Europa* (2 vols.); Alexandru Șafran, *Înțelepciunea Cabalei*; Henri Wald, *Înțelesuri iudaice* și *Confesiuni*; Elie Wiesel, *Memorii* ș. a.

Până aici lucrurile sunt în ordine. Cunoașterea iudaismului ar trebui să facă parte din bagajul cultural al oricărui intelectual, indiferent de atitudinea față de evrei. Dacă însă deschidem cărțile apărute în Editura Hasefer, pe pagina patru constatăm cu stupoare că, în partea de jos, este imprimată următoarea mențiune: "Carte editată cu sprijinul Guvernului României – Departamentul pentru Protecția Minorităților Naționale". Așadar, într-o perioadă în care copleșitoarea majoritate a populației țării trăiește la limita pragului de supraviețuire, când sărăcia și lipsurile copleșesc toate categoriile sociale, când România se găsește, din toate punctele de vedere, pe ultimul loc în Europa, Guvernul României găsește totuși fonduri pentru "a sponsoriza" activitatea de îndoctrinare în spirit iudaic a intelectualității românești!

Cât de departe poate merge slugărnicia guvernanților României față de evrei se poate vedea din următoarea situație. În Franța a apărut recent *Le livre noir du communisme*, un volum masiv de 850 de pagini care, în traducere românească, ar putea deveni o redutabilă armă în procesul de decomunizare a României (promis, de altfel, de tandemul Constantinescu-Ciorbea). Ediția românească este în pregătire la Editura Humanitas, prețul unui exemplar urmând să fie de aproximativ 120.000 lei, un preț prohibitiv pentru majoritatea potențialilor cumpărători. În comparație, "cu sprijinul Guvernului României", Editura Hasefer publică, în condiții grafice occidentale, *Exterminarea evreilor din Europa*, două volume legate în format mare, însumând peste o mie de pagini, la prețul de numai... 20.000 lei. Un preț ridicol, dar în deplină concordanță cu prioritățile spirituale ale actualei clase politice din România, căreia nu-i mai rămâne (cum se zvonește deja) decât să introducă istoria evreilor ca obiect de studiu în școlile românești!

Gabriel CONSTANTINESCU

G. PIȘCOCI-DĂNESCU: Fundația Culturală «Franța-România» (F.R.O.N.D.E.), înființată în 1993, al cărei director general sunt, a acordat premiile sale anuale unor scriitori anticomuniști precum Ana Selejan (*Trădarea intelectualilor*), Ion Gavrilă Ogoranul (*Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc*) și Marcel Petrișor (*Secretul Fortului 13*). Premiile pe 1996 și 1997 s-au cumulat, laureată fiind publicația ***Puncte Cardinale*** *(Periodic independent de orientare național-creștină)* din Sibiu, condusă de Domnii Gabriel Constantinescu (director), Răzvan Codrescu (redactor-șef), Demostene Andronescu (redactor-șef adjunct), Constantin Iorgulescu și Marcel Petrișor. Prin acordarea acestui premiu, am ținut să recunoaștem publicației ***Puncte Cardinale*** virtutea de a-și asuma tradiția în spirit, responsabilitatea morală și civică, apărarea identității naționale, a credinței în Dumnezeu și a demnității – daruri esențiale în perspectiva unei adevărate reînvieri românești.

DE VORBĂ CU D-L GABRIEL CONSTANTINESCU, LA NUMĂRUL 100 AL *PUNCTELOR CARDINALE*

Cum s-a născut revista *Puncte cardinale*?

Spre jumătatea anului 1990, toţi oamenii cu capul pe umeri au înţeles că speranţele din decembrie '89 fuseseră doar o amăgire. Reînfiinţarea Securităţii – în urma evenimentelor de la Tîrgu Mureş –, rezultatele alegerilor din luna mai şi constituirea unui guvern "legitim" a cărui primă măsură a fost chemarea minerilor pentru a apăra "democraţia originală" şi a spulbera fenomenul sublim al Pieţii Universităţii, toate acestea m-au pus în faţa alternativei: *resemnare* sau *luptă*. Valorificînd singurele urmări pozitive ale evenimentelor din decembrie '89, libertatea de asociere şi libertatea de expresie, am optat pentru luptă, arma aleasă fiind cuvîntul. Cu un grup alcătuit din foşti deţinuţi politici şi din tineri intelectuali sibieni, am luat iniţiativa înfiinţării unei publicaţii care să apere tradiţia românească autentică, demascînd diversiunile neo-comuniste, dar şi celelalte forme de stîngism anticreştin şi antinaţional. În legătură cu apariţia revistei, îmi fac datoria să-i numesc, ca primi "militanţi" în redacţia *Punctelor cardinale*, pe camaradul de puşcărie Constantin Iorgulescu şi pe tînărul inginer Constantin Apolzan.

Iniţiativa noastră a găsit dintru început sprijin în Bucureşti, mediator fiind scriitorul Marcel Petrişor, şi el fost deţinut politic. Demostene Andronescu şi Răzvan Codrescu, care scoseseră mai înainte o foaie numită *Veghea*, ni s-au alăturat în mod fericit. Pe urmă cercul colaboratorilor s-a lărgit, angajînd şi vechiul Exil. Numărul de pagini a crescut şi el de la 8 la 12, apoi la 16, iar uneori la 24. Dar a fost în primul rînd o creştere calitativă, experienţa acumulată spunîndu-şi cuvîntul.

De ce *Puncte cardinale*?

Unii cred că denumirea revistei a fost preluată din titlul cărţii lui Nichifor Crainic, *Puncte cardinale în haos*. E însă o simplă coincidenţă. Ceea ce am avut noi în vedere, dincolo de orice aluzie sau înrudire culturală, a fost ideea pură şi simplă de *orientare*, de recuperare a *reperelor*, atît de necesară unui popor dezorientat cu brutalitate de lungile decenii de comunism.

Cine răsfoieşte colecţia revistei observă că pe frontispiciu scrie mai întîi "Periodic pentru afirmarea valorilor democraţiei creştine", apoi, din februarie 1991: "Periodic independent de orientare democrat-creştină", iar din iunie 1992: "Periodic independent de orientare naţional-creştină". E vorba de o nuanţare a mesajului, de o evoluţie sau de schimbare la faţă?

Evoluţie – da, schimbare la faţă - nu. Să mă explic. La începutul anului 1990, un grup de foşti deţinuţi politici înfiinţase o formaţiune politică de inspiraţie occidentală, Uniunea Democrat Creştină (U.D.C.). Prin ianuarie 1990, venind la Bucureşti, am întîlnit la sediul U.D.C. mulţi camarazi de temniţă şi de prizonierat în U.R.S.S., unii intelectuali de o valoare deosebită (ca regretatul Virgil Alexandru Ioanid), majoritatea foşti legionari. Dacă această formaţiune politică ar fi viat, ar fi fost, cred, un cîştig pentru Dreapta din România. Securitatea a avut însă grijă să infiltreze U.D.C.-ul, chiar la vîrf, cu agenţi pregătiţi din vreme, unii recrutaţi chiar din emigraţie. Unul dintre aceştia, lider al partidului, a şi făcut, cu un prilej oficial, următoarea declaraţie: "Primim în partid foşti comunişti, dar nu primim foşti legionari". A doua zi, sediul U.D.C. era gol de valori autentice… În acel moment, deşi personal n-am fost membru al Legiunii, am hotărît să declarăm "independenţa" *Punctelor cardinale*, ca să evităm orice confuzii sau suspiciuni. N-am fost niciodată "organ de partid".

Cea de a doua schimbare de pe frontispiciu, "de orientare naţional-creştină", s-a produs în momentul în care P.N.Ţ. şi-a adăugat, din interese conjuncturale, codiţa "creştin şi democrat"; "creştin-democraţia" a fost atunci confiscată de politicianism. Ţărăniştii au ucis-o demagogic, ei rămînînd şi astăzi fără o adevărată identitate doctrinară, şi cu atît mai puţin creştină… La fel se întîmplă astăzi cu ideea de conservatorism – asumată abuziv de P.U.R. [astăzi: P.C.], un partid care a oscilat între liberalism şi socialism, şi o face încă – şi cu noţiunea de partid popular, pe care a pus mîna P.D., după eşecul P.R.M. al lui C. V. Tudor şi după pruncul născut mort de Emil Constantinescu, Acţiunea Populară.

Revenind, în fapt, noi am fost consecvenţi. Încă de la primul număr am afirmat *ideea naţională şi ideea creştină*, chiar dacă din raţiuni strategice am folosit etichetele menţionate mai sus.

Mulţi v-au calificat, mai mult sau mai puţin tendenţios, drept "publicaţie legionară". În ce raport vă aflaţi cu legionarismul?

Avem convergenţe, nu la nivelul formelor, ci la cel al principiilor directoare: slujim acelaşi ideal *naţional* şi *creştin*. Ca şi vechiul legionarism, credem că înnoirea socială pleacă de la *om*, mai precis de la o reformă *moral-spirituală*. Nu ne asumăm excesele trecutului legionar (care şi-au avut, totuşi, motivaţia lor politică şi psihologică), dar ne înclinăm cu respectul cuvenit în faţa sacrificiilor legionare şi nu uităm persecuţiile pe care aceşti cruciaţi ai românismului le-au îndurat sub toate regimurile (carlist, antonescian, comunist).

În revistă semnează mulţi reprezentanţi ai generaţiei războiului şi a închisorilor comuniste. În ce măsură aţi reuşit să captaţi şi interesul generaţiilor mai noi?

Vreau să fac o confidenţă. De multe ori, mai ales în ultima vreme, m-am simţit atît de obosit încît mi-am zis că a sosit vremea să abandonez *Punctele cardinale*. Nu ştiu însă cum se face că, de cîte ori mă simt împins să transpun în fapt acest gînd, primesc o scrisoare sau vreun telefon de la cîte un elev ori student, care mă întreabă cum poate procura *Puncte cardinale* (noi nefiind legaţi de nici o reţea de distribuţie a presei şi bazîndu-ne mai mult pe abonamente). Şi deodată mă trezesc spunîndu-mi: "Mergi mai departe!".

Punctele cardinale se vor o punte între generaţii. Principiile nu au vîrstă. În practică, am rezervat pagini şi rubrici tinerei generaţii, în care au scris deja numeroşi elevi de liceu, studenţi sau tineri jurnalişti.

Care credeţi că sînt principalele puncte cîştigate în toţi aceşti ani?

Mai întîi, am ţinut să cinstim memoria celor căzuţi (pe front, în munţi, în lagăre, în închisori) şi să încercăm să le facem dreptate. Apoi am creat cîteva punţi: între bătrîni şi tineri, între ţară şi Exil, între confesiunile creştine tradiţionale ş.a.m.d. Ne-am atras un public fidel şi am arătat că o publicaţie serioasă de dreapta este posibilă şi că Tradiţia poate răspunde plauzibil provocărilor actualităţii.

Cum vedeţi lucrurile în perspectivă? Ce şanse (mai) are Dreapta în actualul context?

Dreapta adevărată în România este încă firavă şi marginalizată. În prim-plan este o "Dreaptă" contrafăcută ("o dreaptă a stîngii", cum îi place lui Răzvan Codrescu să spună), de tipul P.N.L., P.D. sau P.C. Însă, evoluţia Dreptei la nivel european pare una promiţătoare. Probabil că şi la noi se vor *în-drepta* lucrurile, datorită falimentului galopant al stîngii şi tendinţelor de revenire la putere a Dreptei în mai multe state europene (Italia, Franţa, Germania, Austria, Spania).

A consemnat
Rafael UDRIŞTE

ION GAVRILĂ OGORANU: Mi-am regăsit uneori întocmai gândurile în cele scrise de redactorii şi colaboratorii *Punctelor cardinale*; am învăţat multe de la aceşti fraţi de luptă şi de idealuri… Printre ei, mereu prezent, veghează cel ce a dus greul revistei în toţi aceşti ani, tot mai albitul Gabriel Constantinescu, pe care greutăţile l-au apăsat, dar nu l-au înfrânt niciodată. Să dea Dumnezeu ca la Sibiu, încă mult timp, să ştim că există oameni care cugetă, lăcrimează şi speră într-un viitor mai bun pentru neamul românesc.

ACTUALITATEA UNEI SCRISORI A LUI MIRCEA ELIADE

Printre compatrioții cu care Mircea Eliade a purtat o corespondență semnificativă s-a numărat și Vintilă Horia; în volumul (literele A-H) alcătuit de Mircea Handoca, *Europa, Asia, America... Corespondență* (Ed. Humanitas, București, 1999), aceasta este reprezentată printr-un set de 35 de scrisori. Cele mai interesante sînt acelea care îmbină comentariile asupra unor grave evenimente internaționale cu dezbaterea culturală: scrisorile a VI-a și a XVI-a (criza coreeană, istorismul și contracararea lui), a XXXIII-a (unde elogiază entuziast *Dieu est né en exil*), dar mai ales a XVII-a (care-i și cea mai substanțială). Ea datează din 3 ianuarie 1953; este expediată din Paris și, se poate deduce, răspunde unei scrisori anterioare a lui Vintilă Horia, în care acesta examina cîteva coordonate spirituale specifice neamului românesc. "Observațiile pe care le faci cu privire la Istorie, Ortodoxie și Românism sînt excepțional de interesante și ar merita un comentariu mai atent", scria Eliade. (Din păcate, scrisoarea respectivă a lui Vintilă Horia nu figurează printre cele publicate de Mircea Handoca într-altă culegere: *Corespondenții lui Mircea Eliade*, II, Ed. Minerva, București, 1999.)

Referindu-se la prima temă, el își reafirmă dezacordul față de formula lui Blaga: "Românii au sabotat istoria", opunînd exemple reluate din micul îndreptar *Os romenos, latinos do Oriente*. În primul rînd, faptul că "de la formarea lui, pînă la fanarioți, [poporul român] a fost nu numai prezent, ci activ în «Cruciade» împotriva Islamului și a lui «Grand Turc»... adică în singura mare încleștare istorică pe care a cunoscut-o Europa de la Carol cel Mare la Ludovic al XIV-lea. România a fost însă sabotată de istoriografia europeană și deci e absentă din conștiința istorică a Occidentului..."

O dată deslușite aceste omisiuni, tatonează atent posibilitățile României de a intercepta o conjunctură favorabilă în dinamica geopoliticii occidentale:

"Este probabil că dacă americanii și Occidentul ies victorioși... toate țările limitrofe sovietelor devin baze și posturi de avangardă, mai ales după încheierea armistițiilor. Extremul Occident (iberic) și-a pierdut actualitatea (europeană!) în secolul al XVII-lea, Franța a pierdut-o în 1918, Anglia în 1940. Ai văzut cum centrul de greutate și postul de «atenție mărită» s-a deplasat treptat... către Europa occidentală și centrală. Deocamdată centrul se află acum în Germania – dar el se va deplasa spre Răsărit, pe istmul ponto-baltic, unde va rămîne multe sute de ani..."

Însemnătatea strategică a "istmului ponto-baltic" (linia Vistula-Nistru) fusese evidențiată mai întîi de geograful Simion Mehedinți, la începutul secolului. Prognoza din 1953 a lui Eliade, asupra importanței militare pe care avea să o capete, are deplină acoperire, chiar dacă Vestul reacționează astăzi cu întîrziere. E drept, surpriza prăbușirii comunismului, în chiar inima imperiului sovietic, a flexibilizat reacția S.U.A. pînă la a părea să nu mai sesizeze necesitatea fortificării acestui avanpost ca descurajare preventivă a unei puteri ce și-a arătat agresivitatea cu fiecare ocazie ideologică: orientare pravoslavnică, panslavism, comunism. Și cînd spun fortificare, nu-i vorba de amplasarea unor baze militare proprii, ci de susținerea logistică a statelor-tampon Polonia și România, ce și-au manifestat de atîtea ori solidaritatea cu Europa apuseană. Dacă Apusul nu realizează valoarea acestui *limes*, el este în schimb din plin folosit de moștenitoarele frauduloase ale fostei U.R.S.S. (Ucraina și Transnistria – apărate în continuare de Armata a 14-a rusă).

Avem de apărat, așadar, nu o simplă barieră naturală, ci una *ideologică*. De aceea, pentru intelectualul român care căuta soluții de supraviețuire a țării sale după ce "războiul rece" se va fi încheiat, decisivă era ieșirea din înghețul ideologic și reconectarea la sursele autentice, originare, ale spiritualității noastre:

"Pentru acest viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat trebuie să ne pregătim de pe acum... Trebuie să rupem definitiv cu ceea ce n-am fost niciodată: cu lumea slavo-eurasiatică. «Ortodoxia» rusească n-a fost niciodată a noastră. Nu Kievul ne-a orientat, ci Bizanțul și Muntele Athos. Or, Bizanțul era Roma (cea adevărată!), iar Muntele Athos își trăgea rădăcinile din spiritualitatea ierusalimită. Deci ambele tradiții erau bune: Roma și Ierusalimul; nu a treia Romă, Moscova. După cum știi, dogmatic, diferențele dintre Roma și Răsărit sînt minime... Iar, ritual, ortodoxia românească e o creație a romanității orientale".

Și mai departe: "Roma însăși are nevoie de această romanitate orientală. Tot ce vine din Orientul «paradisiac» al începuturilor – spațiul acesta prodigios dintre Nil, Eufrat, Podișul Iranului, Mediterana și Marea Neagră – aparține lumii, Istoriei, și în primul rînd Europei. Nu trebuie să ne rupem de el, nu trebuie să-l abandonăm imperiilor de stepă, nici Asiei. Altminteri, redusă la tradițiile ei occidentale (în mare parte provinciale), Europa se ofilește și moare. Singura ei șansă de supraviețuire sîntem noi, Centrul și Răsăritul; îndeosebi Răsăritul, care nu și-a cîntat cîntecul și ale cărui rezerve de spiritualitate sînt incalculabile (Ortega mă întreba odată: «Ce faceți cu Orfeu? Cînd ni-l dați?»)".

La pericolul slavo-comunist se gîndea Eliade cînd prevedea ca soluție a întăririi etnicității noastre, în cadrul unei axe latine desfășurate de la malurile Pontului pînă la Atlantic, apropierea dintre Bisericile Ortodoxă și Catolică:

"Deci, întocmai ca și D-ta, văd și eu obligatorie apropierea de Roma; dar nu văd încă formula. Am vorbit cu mulți iezuiți (nu mai spun de benedictini, atît de aproape de noi), ce îmi spuneau: «Cînd veți veni, cu toate ale voastre, va fi o nouă renaștere a catolicismului roman»... De aceea, astăzi, formula uniată mi se pare simplistă și provincială. Foarte bine că fenomenul a existat. Dar, în mare, va trebui să aibă altă deschidere. *Întoarcerea la Roma nu va trebui să aibă aspectul unei Canosse* [subl. mea]. Nu știu cum va trebui făcut... Știu doar că unirea se va face".

Acum aproape 50 de ani, Mircea Eliade recepta cu acuitate unda premergătoare a unor evenimente destul de improbabile (nici anatemele dintre cele două Biserici nu fuseseră ridicate!), deși nu vedea modalitatea refacerii vechii unități. Azi ea începe a fi întrezărită, mai ales după cavalerescul pas întru întîmpinare făcut de însuși Suveranul Pontif. Importanța vizitei papale din 1999 a transgresat cadrul unei formalități diplomatice, Papa făcîndu-se purtătorul unui mesaj de profundă prețuire a spiritualității răsăritene. Față de un asemenea semnal, nu mai trebuie să ne împotmolim în gesturi mărunte de "apropiere". Nu ar trebui să mai zăbovim nici un moment pentru a ne regăsi, împreună cu Biserica Romei, în tradiția celor 7 sinoade ecumenice.

Reîntîlnirea celor două biserici ar putea avea consecințe spirituale dintre cele mai benefice pe plan european (și nu numai). S-ar constitui astfel o "centură de castitate" în fața "pustiitorului spirit anglo-saxon" (C. Noica), frînînd totodată deculturalizarea străvechilor civilizații ale Orientului. Să amintim că, deși venind dintr-o țară prosperă, Papa n-a uitat să avertizeze tineretul din România asupra gravelor pericole reprezentate de "societatea de consum", sterilă și sterilizantă spiritualicește.

De cîte opinii avizate mai avem oare nevoie spre a înțelege, pe temeiul mileniului încheiat și în perspectiva celui abia început, că normalitatea nu e a unei societăți unde orice ins are dreptul la consum, ci a aceleia în care primează *datoria de a crea*?

Florea TIBERIAN

GHEORGHE BUZATU: Punte de întâlnire între Tradiție și Modernitate, între Țară și Exil, între generația veche și generația nouă, *Puncte cardinale* rămâne cea mai durabilă și mai ziditoare publicație periodică de dreapta de după 1990.

MIRCEA ELIADE ŞI HOLOCAUSTUL

La un recent volum colectiv editat de Jaca Book (*Esploratori del pensiero umano. Georges Dumézil şi Mircea Eliade*, îngrijit de Julien Ries şi Natale Spineto) profesorul Roberto Scagno a contribuit cu studiul "Alcuni punti fermi sull'impegno politico di Mircea Eliade nella Romania interbellica: un commento critico al dossier *Toladot* del 1972"[*] (pp. 259-289). De poziţia filolegionară a lui Eliade ("activitatea fascistă a lui Eliade", spre a cita o sintagmă a lui Cesare Medail, care în *Corriere della Sera* din 6 februarie 2001 a consemnat un simpozion dedicat volumului de mai sus) am avut prilejul să ne ocupăm şi noi în câteva studii cărora profesorul Scagno le menţionează conţinutul esenţial. Dar să luăm lucrurile în ordine.

Trecând pe scurt în revistă "subteranul şi întortocheatul parcurs" al operei de "dezinformare" căreia i-a deschis calea rău famatul dosar din buletinul israelian *Toladot*, Roberto Scagno pune în evidenţă două "momente italiene" ale parcursului respectiv: primul e reprezentat de un eseu semnat în 1989, în publicaţia *Marxismo oggi*, de Alfonso Maria di Nola (care-şi începuse campania împotriva lui Eliade încă din 1977, în *Rassegna mensile di Israel*), în timp ce al doilea corespunde unei scrieri a lui Cristiano Grotanelli, "Alfonso M. di Nola e Mircea Eliade", cuprinsă în volumul colectiv *Antropologia e storia delle religioni. Saggi in onore di Alfonso M. di Nola*, îngrijit de A. de Spirito şi I. Bellotta, Newton&Compton, Roma, 2000. Din scrierea lui Grotanelli, profesorul Scagno citează la p. 279 următorul fragment: "Am încă în minte o foarte grăbită vizită a sa [a lui Di Nola] la locuinţa mea din Via del Viminale, în 1989. Dacă-mi amintesc bine, era însoţit de Ireneo Bellotta şi venise să împrumute cărţulia filogardistului Claudio Mutti, *Mircea Eliade e la Guardia di Ferro*, abia publicată la editura neofascistă Edizioni [all'insegna] del Veltro, pe care eu o procurasem şi o deţineam ca pe un fel de trofeu. Între timp Mutti, după ce a dialogat despre Codreanu cu un alt notoriu filogardist, în paginile publicaţiei *Sabato*, a mai scos o carte ceva mai voluminoasă, *Le penne dell'Arcangelo* (Milano, Società Editrice Barbarossa, 1994), în care este spus ultimul cuvânt, sau aproape, cu privire la militantismul gardist al lui Eliade".

Să întrerupem preţ de o clipă fragmentul din Grotanelli citat de Scagno, pentru a satisface legitima curiozitate a cititorului cu privire la identitatea celuilalt "notoriu filogardist". Este vorba de Franco Cardini, al cărui nume se află la un moment dat citat *expressis verbis* în textul lui Grotanelli, dar este ocolit, dintr-o ezitare altminteri de înţeles, din citarea făcută de Scagno. În orice caz, trebuie să facem precizarea că nu "am dialogat" niciodată "despre Codreanu" în *Sabato*, nici cu Cardini, nici cu altcineva. Iar acum putem trece la a doua parte a fragmentului din Grotanelli.

"Ataşamentul lui Mutti e curios. La p. 36 a cărţuliei sale mai recente, el scrie că Di Nola, "recapitulând într-un lung articol ("Mircea Eliade tra scienza delle religioni e l'ideologia «guardista»", în *Marxismo oggi*, nr. 5-6, 1989, pp. 66-71) termenii discuţiei care se iscase în cazul Eliade şi revendicându-şi meritul de a o fi suscitat în Italia, comitea noi gafe, exagerări, mistificări ale realităţii. Şi totuşi chiar cele două mici lucrări ale lui Mutti confirmă în esenţă, ba chiar întăresc, ceea ce Alfonso di Nola făcuse cunoscut încă din 1977. Cum se explică această contradicţie? Pur şi simplu prin aceea că Di Nola scria dintr-un punct de vedere antifascist, pe când Mutti prezintă aceleaşi fapte, şi multe altele asemănătoare, dintr-o perspectivă opusă". Oricât de "curios" i s-ar părea lui Grotanelli, nu putem decât să reconfirmăm toate câte le-am spus. Gafele cuprinse în articolul din *Marxismo oggi* sunt, spre exemplu, cele care, la p. 66, privesc numele de botez al lui Codreanu (Corneliu, nu "Cornel") şi data asasinării sale (noaptea de 29 spre 30 noiembrie, iar nu "30 octombrie 1938"). Exagerările constau, bunăoară, în caracterizarea lui Eliade drept "un înalt funcţionar al regimului Antonescu" (p. 68). Mistificarea realităţii se află, de pildă, în aceea că Di Nola pretinde că, într-un articol apărut în *Buna Vestire* din 17 decembrie 1937, Eliade ar fi reconfirmat "credinţa sa [...] în nazism, şi nu doar în legionarism", în timp ce Eliade scrisese cu totul altceva: a se vedea traducerea textului eliadian la p. 36 din volumul nostru *Le penne dell'Arcangelo*.

După ce a citat fragmentul din Grotanelli, Roberto Scagno recunoaşte binevoitor că cercetările întreprinse de noi reprezintă "în mod cert un salt calitativ sub aspect ştiinţific" faţă de ceea ce scrisese Di Nola pe urmele dosarului *Toladot*. Totuşi, adaugă Scagno, "Mutti susţine teza unei implicări directe a lui Eliade în Garda de Fier sprijinindu-se numai pe mărturiile postbelice ale unor ex-legionari". Ba chiar, în nota de la p. 280, Scagno indică izvoarele pe care le-am utilizat, dar e limpede că nu i se par decisive, pentru că uzează de adjectivul "presupusă" atât în legătură cu "alegerea lui Eliade ca deputat în urma scrutinului din decembrie 1937", cât şi în legătură cu "apartenenţa lui Eliade la un cuib legionar".

Acum, în ceea ce priveşte candidatura lui Eliade pe listele partidului legionar "Totul pentru Ţară" la alegerile din 1937, am vrea să profităm de ocazie pentru a semnala o mărturie în plus. De această dată nu este vorba de "mărturia postbelică" a unui "ex-legionar", ci de o adnotare conţinută în *Jurnalul* lui Mihail Sebastian. În data de 15 noiembrie 1937, intelectualul evreu îşi nota: "Mircea Eliade s-a înscris în listele electorale. E şi ăsta un semn" (M. Sebastian, *Jurnal: 1935-1944*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1996, p. 130).

Această adnotare i-a scăpat evident profesorului Scagno, dar nu şi Alexandrei Laignel-Lavastine, care, recenzând ediţia românească a *Jurnalului* lui Sebastian în *Le Monde* din 12 septembrie 1997, scria: "Sunt preţioase observaţiile lui Sebastian din data de 7 decembrie 1937"[**]: acestea confirmă şi ele că Eliade a luat parte cu adevărat la campania electorală a Gărzii de Fier, cutreierând ţara din sat în sat cu echipele sale de propagandă. Un activism pe care el l-a negat întotdeauna".

"Discutabilă" mai este, după profesorul Scagno, "interpretarea «miticoesoterică» a scrierilor ştiinţifice ale lui Eliade", pe baza căreia, în *Mircea Eliade e la Guardia di Ferro* şi-n *Le penne dell'Arcangelo*, ar fi fost susţinută din parte-ne "teza unui Eliade «doctrinar al gardismului»".

În realitate, încercarea noastră exegetică nu a avut în vedere atât scrierile ştiinţifice ale lui Eliade, cît anumite aspecte ale creaţiei sale literare: ne-am ocupat îndeosebi de romanul *Nouăsprezece trandafiri* (în *Mircea Eliade şi Garda de Fier*) şi de tragedia *Ifigenia* (în "Ifigenia legionară", *Origini*, martie 1997, număr monografic Mircea Eliade).

În orice caz, că în proza literară a lui Eliade sunt prezente aluzii criptice la experienţa legionară a autorului, la fenomenul legionar şi la Corneliu Codreanu, aceasta nu-i doar o impresie a noastră particulară. Pentru a cita două păreri mai autorizate decât a noastră, să amintim că în al său *Jurnal al fericirii* N. Steinhardt scrie textual că nuvela *Adio* "e o elegie legionară" (*Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 355, sau, în reeditarea din 1994, p. 368), iar I. P. Culianu (*Mircea Eliade*, Ed. Nemira, Bucureşti, 1995, pp. 234-235) afirmă că în nuvela *Un om mare*, publicată de Eliade mai întâi în *Luceafărul* (1948), apoi în *Cronica* (1967), îndărătul personajului Eugen Cucoaneş se ascunde Corneliu Codreanu însuşi. Asupra aceleiaşi nuvele s-a oprit şi atenţia lui Florea Tiberian ("Portretul Căpitanului sau răspunsul lui Eliade", în *Puncte cardinale*, iulie-august 1995, p. 9), care a supus unui tip analog de analiză interpretativă şi *Fata Căpitanului*. În sfârşit, într-un interviu din revista *Lumea Magazin* (nr. 2/1996), Şerban Milcoveanu spune că ediţia din 1939 a *Întoarcerii din rai* conţinea o a treia parte, intitulată "Sinteza", în care Eliade exprima în formă literară esenţa proiectului legionar.

Prin urmare, a spune că scrierile noastre despre Eliade se întâlnesc, "deşi dintr-o perspectivă diametral opusă, cu teoretizările lui Furio Jesi" (R. Scagno, *op. cit.*, p. 280) ne trezeşte în minte teoria extremismelor opuse şi convergente. Dacă se ţine cu tot dinadinsul să se găsească o dezvoltare a "teoretizărilor lui Furio Jesi", atunci ea trebuie căutată în altă parte: de pildă, în delirurile lui Wasserstrom, sau în articolul lui Gianluca Nesi despre "Mircea Eliade e la mitologia nazista del sacrificio ebraico" (*Rivista di Filosofia*, vol. LXXXIX, nr. 2, august 1998, pp. 271-304), care se încheie cu revelaţia tulburătoare a teribilului secret al lui Eliade. Căci iată ce scrie Nesi, îngânându-l pe Jesi, şi nu doar în privinţa numelui: "În scrierile lui Eliade din anii treizeci şi patruzeci – dar şi în opera succesivă, chiar dacă într-un mod mai puţin evident – e cu putinţă de sesizat distrugerea lumii moderne şi întemeierea noului *Reich* prin sacrificarea evreilor"!!!

Acel "mesaj secret", căruia Furio Jesi îi depista prezenţa în inima operei eliadiene, priveşte deci, după părerea acestui preademn epigon, nici mai mult nici mai puţin decât... Holocaustul!

Claudio MUTTI
(Italia)

---

[*] AA. VV., *Exploratori ai gândirii omeneşti. Georges Dumézil şi Mircea Eliade*: Roberto Scagno, "Câteva repere precise privitoare la poziţia politică a lui Mircea Eliade în România interbelică: un comentariu critic al dosarului *Toladot* din 1972". *Cf.* şi studiul mai vechi al aceluiaşi autor "Mircea Eliade a la cultura romena interbellica", în *Buletinul Bibliotecii Române de la Freiburg*, vol. XIV, 1987-1988. [N. Red.]

[**] Iată ce scrie M. Sebastian sub această dată (*cf.* ed. cit., p. 132; parantezele drepte ne aparţin): "Ieri (Sfântul Niculae), ziua Ninei [Mareş]. Am telefonat dimineaţa ca s-o felicit. – Coniţa e la domnu general – mi-a spus servitoarea – iar domnu profesor mănâncă la părinţii d-lui. Seara am fost la ei la masă şi am aflat că în realitate Mircea lipsise două zile din Bucureşti, [fiind plecat] în campanie electorală, şi abea aseară se întorsese acasă. Minciuna de la prânz, a servitoarei, m-a îngrozit: minciună organizată, minciună de familie, în care nu s-au jenat s-o facă complice pe servitoare. Mi s-a părut mai trist decât însuşi faptul de a-l şti pe Mircea umblând la ţară, în echipă de propagandă, din sat în sat, cu [Mihail] Polihroniade. Mai făceau parte din echipă Haig Acterian şi Penciu. Au luat cuvântul pe rând. Se pare că Haig vorbea cu gesturi mari, puţin teatral. Nu ştiu dacă şi Mircea a ţinut discursuri. Totul mi se pare grotesc, grotesc..." [N. Red.]

MAI BINE PREA TÎRZIU DECÎT NICIODATĂ !

O politică externă duplicitară şi perdantă. Venirea la putere a preşedintelui Bill Clinton pe banii comuniştilor chinezi care au contribuit la finanţarea campaniei sale electorale a implicat o serie de concesii în politica externă a Americii, nu numai faţă de China, invitată la Organizaţia Mondială a Comerţului în pofida reprimării sîngeroase a opozanţilor respectivului regim comunist, ci şi faţă de ceilalţi *challenger*-i ai Statelor Unite. Astfel, deşi C.I.A. avertizase Casa Albă în privinţa implicării preşedintelui Boris Elţîn şi a premierului Cernomîrdin în operaţiuni de spălare a banilor, Rusiei i-au fost acordate numeroase *împrumuturi politice* prin presiunile exercitate la adresa F.M.I. de către S.U.A. (principalul cotizant al acestui organism financiar internaţional) – situaţie care a provocat scandaloasa demisie a directorului F.M.I., Michel Camdessus. În Orientul Mijlociu, în "clasicul" litigiu dintre arabi şi evrei, S.U.A., în mod surprinzător, au dat cîştig de cauză celor dintîi ("pretinii" tradiţionali ai ruşilor!) prin acceptarea înfiinţării (cu termen calendaristic!) unui stat palestinian cu capitala în estul Ierusalimului. Riposta Israelului nu s-a lăsat aşteptată. Pacea din Orientul Mijlociu, încheiată în condiţii defavorabile Israelului, a fost repede anulată de împuşcarea premierului Yitzahak Rabin (promotorul israelian al păcii) de către extrema dreaptă israeliană, urmată la puţin timp de implicarea lui Bill Clinton (promotorul american al păcii) în scandalul Lewinski. Cei care au urmărit cu atenţie desfăşurarea etapelor acestui scandal intens mediatizat nu au putut să nu remarce lucrătura – tipică serviciilor secrete – prin care Bill Clinton ajungea să fie acuzat nu de imoralitatea unei relaţii extraconjugale, care n-ar mai fi avut nici un efect la sfîrşitul celui de-al doilea mandat prezidenţial, ci de sperjur şi obstrucţionarea justiţiei. Pentru aceste culpe, foarte grave, preşedintele ar fi putut înfunda puşcăria dacă... n-ar fi lăsat baltă înfiinţarea scontatului stat palestinian cu capitala la Ierusalim!

În replică, bombardînd America cu avioane *kamikaze*, teroriştii arabi n-au putut pune la bătaie decît fanatismul lor sinucigaş şi "carnea de tun". În privinţa *concepţiei*, însă, este foarte probabil că ei au fost "ajutaţi" şi de această dată tot de serviciile secrete ale armatei ruse, provenite din redutabilul G.R.U. (care a pus la cale şi lovitura de stat din România, din decembrie 1989).

America – trezită din pumni. Cui a servit bombardarea Americii? Nu arabii – ale căror deziderate politice au rămas în continuare nerealizate – au fost adevăraţii beneficiari ai acestei lovituri, ci moneda euro, aflată la concurenţă cu dolarul, dar, spre deosebire de acesta, ţinută în viaţă printr-o continuă respiraţie financiară artificială. Nu trebuie uitat că bombardarea Americii – cu consecinţele ei imediate: destabilizarea economiei, ameninţarea cu falimentul a unor mari companii, scăderea vertiginoasă a bursei americane – a avut loc cu puţin înaintea lansării *de facto* pe piaţă a monedei euro, care pînă atunci nu existase decît ca abstracţie financiară... Şi toate acestea – pe fondul periculoasei apropieri de Rusia a Uniunii Europene, tot mai dornice de emancipare de sub tutela americană... În aceste condiţii, nu este exclus ca Bin Laden să se ascundă în acea parte a Europei din care Rusia şi-a retras armatele, dar nu şi serviciile secrete. După cum informează cotidianul britanic *The Times*, "cei mai mulţi terorişti legaţi de reţeaua teroristă Al-Qaida, care a revendicat atentatele din 11 septembrie 2001, s-ar afla în Europa de Est, o regiune care a devenit între timp placa turnantă a acestora".

Raţiunile concurenţiale anti-europene au determinat pînă nu demult S.U.A. să întreţină fragilitatea flancului sudic al N.A.T.O., prin neincluderea României în Alianţă în primul val, şi chiar să destabilizeze situaţia din această zonă, prin susţinerea iniţială de către C.I.A. a teroriştilor musulmani U.C.K. Crearea unei Albanii Mari, prin unificare cu provincia Kosovo, ar fi reprezentat un baraj etnic şi religios covârşitor în calea extinderii Uniunii Europene. Doar vocea oficială a Israelului, care s-a împotrivit răspicat creării unui puternic stat musulman în centrul Europei, i-a făcut pe americani să renunţe la intenţia lor de a-i sprijini pînă la capăt pe separatiştii albanezi. În consecinţă, Albania musulmană nu s-a mai unificat în răspărul "creştinismului" integrator al U.E. Dar ruşii au fost lăsaţi, în schimb, să participe la arbitrajul situaţiei din fosta Iugoslavie, ameninţînd Europa prin prezenţa surprinzătoare a trupelor lor la malul Adriaticii – unde nu mai puseseră piciorul pînă în acel moment. Astfel, doleanţele Israelului au fost respectate, iar pericolul musulman care destabiliza arhitectura de securitate a U.E. a fost înlocuit cu pericolul rusesc, făcînd necesar în continuare, pentru europeni, protectoratul american.

Bombardarea (la 11 septembrie 2001) pentru prima oară în istorie a Americii, în speţă a clădirilor-simbol ale democraţiei şi prosperităţii americane, a fost un inevitabil duş rece pentru duplicitatea perdantă a politicii externe americane. Trezită din pumni, în loc să se prăbuşească în urma acestei lovituri năpraznice, America a fost nevoită să-şi schimbe la 180 de grade politica externă, de la izolaţionismul iniţial preconizat de republicani, la refacerea autoritară a rolului hegemonic al S.U.A., mai ales prin întărirea şi extinderea N.A.T.O.

La răscruce de vînturi. România este invitată să adere la N.A.T.O. în momentul în care în Europa bate un "vînt de libertate" anti-american cu iz de cazacioc. Prin extinderea N.A.T.O., America încearcă să împuşte, dintr-un singur foc, doi iepuri: 1) blocarea influenţei ruse dinspre Est spre Vest (pe care, pînă nu demult, S.U.A. o încurajaseră) şi 2) reechilibrarea puterii de decizie (scindate de opoziţia Germaniei şi a Franţei faţă de intervenţia în Irak) prin atragerea de partea S.U.A. a noilor state invitate să adere la N.A.T.O.

Refuzul europenilor de a se lăsa antrenaţi împreună cu S.U.A. de partea Israelului, în conflictul din Orientul Mijlociu, poate fi explicat prin mai multe motive: 1) La o adică, America ar putea trăi din propriile ei resurse; Europa – nu ! 2) În timp ce America – incapabilă să asigure pacea în Orientul Mijlociu – îşi erodează imaginea de lider mondial, neimplicata Europă aşteaptă (ca şi Rusia) momentul prielnic pentru a încerca să preia controlul în zona cea mai sensibilă a lumii – trambulină (dar şi loc de cădere !) pentru aspiranţii la dominaţia globală. 3) În Europa (ca şi-n Rusia) există, la nivelul *inconştientului colectiv*, anumite pusee antisemite refulate de actuala ordine americană. Din această cauză, extrema dreaptă europeană (partidele lui Le Pen şi Haider) se lasă remorcată de "locomotiva" antisemitismului reprezentată acum (în locul Germaniei de altădată) de acea parte a lumii arabe aflate într-un conflict deschis cu Israelul. În aceeaşi barcă se bulucesc şi sperietorile "naţionaliste" clocite în laboratoarele K.G.B.-ului – Vl. Jirinovski şi C. V. Tudor. Ceea ce nu vor să vadă nici cei care se aruncă orbeşte în tabăra ruso-arabă şi nici cei care doar cochetează cu ea, făcîndu-i cu ochiul, este faptul că pînă acum ordinea americană din Europa (cu toate imperfecţiunile şi injustiţiile ei) este singura care s-a dovedit totuşi capabilă să menţină şi să garanteze pacea dintre Anglia-Franţa-Germania-Rusia-Suedia – puteri care altminteri s-ar sfîşia între ele, peste capul celorlalte naţiuni tîrîte în conflictele respective.

Deşi ieşită din "zona gri" în urma invitaţiei de a adera la N.A.T.O., România va continua totuşi să se situeze, fără voia ei, la răscruce de vînturi – aspirînd, să se integreze ca "pupilă" a Americii într-o Uniune Europeană tot mai pronunţat anti-americană.

Punte către Rusia sau vîrf de lance spre Est? Puţini au fost dispuşi să înţeleagă faptul că forţele politice pro-occidentale (C.D.R.) au pierdut în faţa forţelor de sorginte sovietică (P.S.D.) pentru că România nu a fost în cărţile americanilor. În prezent, însă, diplomatica ducere cu zăhărelul a Rusiei de către diplomaţia americană nu mai trebuie să ne facă să ne temem de faptul că România ar putea intra într-o structură mixtă de securitate ruso-americană.

Ca politician, George W. Bush se confruntă şi el cu ispita dublului limbaj. La Bucureşti – aflat la doi paşi de urechea lui Putin – preşedintele american vede România nu ca pe "o zonă tampon" menită să separe Rusia de Europa, ci, dimpotrivă, ca pe "o punte către o nouă Rusie" – ceea ce, în interpretarea lui Mircea Geoană, înseamnă că "nu trebuie să mai vedem relaţia cu Rusia şi intrarea noastră în N.AT.O. ca un element de presiune sau ca o chestiune anti-rusească" (cf. *Evenimentul Zilei* din 25 noiembrie a. c.). De peste ocean, de la Casa Albă, fără să mai menajeze sensibilitatea lui Vladimir Putin, acelaşi George W. Bush declarase însă exact contrariul celor afirmate la Bucureşti: "Fizic vorbind, România va fi *vîrful de lance* al Europei extinse *spre Est* într-un mod semnificativ" (cf. *Adevărul* din 19 noiembrie)! Fizic vorbind (la fel ca preşedintele Bush), nu putem să nu remarcăm că lancea este, prin definiţie, o armă de atac – îndreptată de către Bush din România spre Est, adică împotriva Rusiei. În favoarea acestei orientări de contracarare a influenţei ruse pledează faptul că America nu a condiţionat invitarea României de a adera la N.A.T.O. de parafarea de către ţara noastră a tratatului de bază cu Rusia. De-abia acum, după ieşirea din "zona gri" şi intrarea noastră sub umbrela N.A.T.O., România are posibilitatea de a negocia acest tratat – dacă, bineînţeles, iubitul ei conducător doreşte acest lucru!

Problema este *în ce condiţii* îşi asumă România *rolul* şi *riscul* "vîrfului de lance". Ţările române au mai fost "vîrf de lance" împotriva Imperiului Otoman fără ca Apusul să se sinchisească de eforturile de război prin care noi îi apăram civilizaţia şi bunăstarea. Ca să nu mai vorbim că România s-a mai aflat în postura de "vîrf de lance" chiar împotriva Rusiei! Consecinţele? Chiar şi la ora invitării noastre de a adera la N.A.T.O., gemem încă – cu "binecuvîntarea" iniţială a Americii – sub cizma P.S.D.-istă a Rusiei!

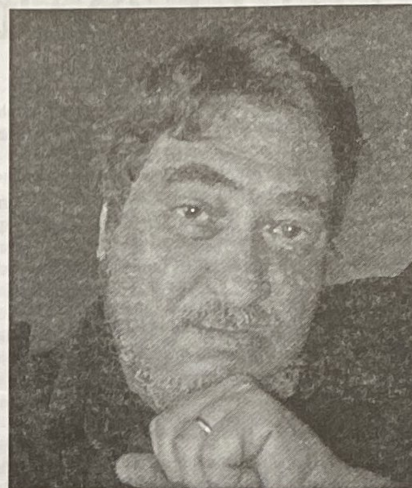
Armata e cu noi? Singura replică la suspiciunea preşedintelui Putin cu privire la consecinţele extinderii N.A.T.O. este chiar desfăşurarea de forţe N.A.T.O. pe teritoriul României. Altminteri, *dekaghebizarea* serviciilor secrete (ratată de Victor Ciorbea, în absenţa mijloacelor coercitive), a armatei, a miliţiei (impropriu numite *poliţie* atâta vreme cît nu este demilitarizată!), a justiţiei, a redacţiilor, a mediului de afaceri şi a tuturor instituţiilor de importanţă naţională – este o simplă iluzie! Loialitatea armatei este decisivă pentru aplicarea eficientă a deciziei politice şi chiar pentru determinarea emiterii acestei decizii, în momente hotărîtoare. În România, în decembrie '89, a fost nevoie de o sîngeroasă lovitură de stat, cu tot tacîmul "revoluţionar", pentru că Ceauşescu era hotărît să opună rezistenţă faţă de *perestroika* gorbaciovistă, din cauza absenţei armatelor ruse de pe teritoriul românesc. În ţările în care trupele sovietice de ocupaţie au fost prezente, n-a fost nevoie decît de o simplă "indicaţie" de la Moscova pentru ca respectivii dictatori comunişti – văzînd pe geam ţevile tancurilor sovietice – să coboare docili din jilţ, fără a sta în calea "revoluţiei de catifea". *Mutatis mutandis*, e puţin probabil ca actuala mafie securistă (deţinătoarea capitalului *roşu* autohton) care conduce România (blocînd concurenţa capitalului occidental) să treacă de la oportunismul declaraţiilor de faţadă la punerea în practică a măsurilor de dekaghebizare a României, dacă nu va vedea pe geam ţevile tancurilor N.A.T.O. Numai dacă armata N.A.T.O. e cu noi şi e la noi, se creează posibilitatea demarării măcar a unei "revoluţii de catifea" în România. Situaţia este însă foarte delicată, deoarece partidele pro-occidentale se află acum într-o divizată şi anemică opoziţie. Unul dintre motivele invocate iniţial de Casa Albă pentru respingerea integrării României în N.A.T.O. a fost înţesarea serviciilor secrete româneşti de "ofiţeri de securitate cărora nu li se pot încredinţa secrete N.A.T.O.". Şi în prezent, "moştenirea securităţii continuă să-i îngrijoreze pe aliaţi" prin "riscul pe care-l prezintă accesul membrilor fostei securităţi la informaţiile clasificate N.A.T.O." (cf. *The Guardian* din 18

(continuare în pag. XIV)

Traian Călin UBA

ION IOANID: Dintre publicaţiile din ţară care mi-au căzut în mână, *Puncte cardinale* este singura scrisă de *români*, în *limba română*. Prin asta cred că am spus tot.

DE VORBĂ CU RĂZVAN CODRESCU

În *Spiritul dreptei* (1997) ați schițat principalele repere spirituale și politice ale gândirii de dreapta. Teodor Baconsky sugerează că acest prim volum de eseuri, prin viziunea clară despre gândirea politică a creștinismului, ar putea constitui, ideatic, liantul noii generații de gânditori care continuă preocupările ultimilor reprezentanți ai generației interbelice. Cu ce sentiment ați redactat eseurile care alcătuiesc acest volum?

Cu fel de fel de sentimente, cred, pentru că sunt scrise la date și în contexte diferite, de-a lungul a 10-12 ani. Am căutat să dau cărții o structură cât mai unitară, dar ea rămâne, totuși, o culegere de articole. Dacă este ceva care le leagă, dincolo de stil, atunci este coerența internă a unei gândiri smerit raportate la Hristos, pe Care nu știu dacă L-am înțeles întotdeauna, dar pe Care am căutat să nu-L trădez niciodată. Cu marii interbelici, cred, tot în Hristos ne întâlnim [...]. Dreapta, sau mai precis spiritul ei, în înțelesul pe care i-l atribui eu în carte, și care în nici un caz nu se reduce la aspectul politic, nu-i nimic altceva decât trăirea Tradiției în actualitate.

Insist, totuși: în ce măsură este această opțiune motivată *cultural* și în ce măsură *politic*? Întreb acest lucru pentru că știu că ați fost etichetat drept "legionaroid" și "fascist" de către unii membri ai Grupului pentru Dialog Social.

Iar eu repet: motivația este, la baza ei, una de ordin religios, de asumare moral-spirituală a unei paradigme, cu toate consecințele ei în sintagmă. Nu mă regăsesc în stânga, nici în modernitatea conformată de ea, pentru că le simt mai degrabă ostile lui Dumnezeu, sau ordinii firești pe care Dumnezeu a lăsat-o în lume [...]. Dreapta începe, sau ar trebui să înceapă, de la repunerea divinului în primatul lui axiologic. Față cu strâmbătățilelumii (patimi, perversiuni, trădări, amăgiri etc.), este simptomatic că dreapta încearcă să le *îndrepte*, în numele sacrului, în vreme ce stânga încearcă să le *îndreptățească*, în numele profanului.

Cât despre etichetele de care ați pomenit, ele mi se par ridicole prin însăși inactualitatea lor: legionarismul și fascismul (care, în paranteză fie spus, sunt lucruri esențial deosebite) nu reprezintă decât niște forme istorice și pe alocuri contradictorii ale dreptei; bune sau rele, ele nu mai pot fi reiterate ca atare, contextul fiind astăzi cu totul altul [...]. Stânga s-a obișnuit însă, la noi și aiurea, să întrebuințeze astfel de etichetări absurde, în scop de intimidare publică, mizând pe reflexele mentale create de uriașa ei mașinărie propagandistică [...].

Cum ar putea contrabalansa dreapta autentică, în condițiile actuale, idealurile cosmopolite, antitradiționaliste și materialiste ale stângii?

Într-o lume postbelică în care dreapta a fost sistematic și indistinct diabolizată, iar la noi după peste patru decenii de comunism și după peste un deceniu de politicianism clientelar, mai mult sau mai puțin neocomunist, este limpede că nu prea se mai poate vorbi de o "dreaptă autentică", ci doar de cazuri puține și oarecum izolate de *oameni de dreapta*, astfel că lupta cu stânga de toate nuanțele va rămâne încă multă vreme una foarte inegală. De aceea, nu atât un partid de dreapta mi se pare urgent și profitabil acum, cât salvgardarea *spiritului dreptei*, fie și numai la nivelul unei elite mărturisitoare, care trebuie să se învrednicească a fi garanția și cheagul dreptei de mâine [...]. În România trebuie recreată, treptat, cu tact și răbdare, *o sensibilitate de dreapta*, măcar pe câteva segmente sociale, nu fără o legătură principală cu Biserica, bastion redutabil al credinței și al tradiției, dincolo de scăderile omenești ale unor slujitori ai ei, de ieri sau de azi.

În volumul *De la Eminescu la Petre Țuțea* (2000), optați pentru "un model paideic al dreptei românești", ilustrat de o serie de personalități "mărturisitoare" de dreapta: Mihai Eminescu, Nicolae C. Paulescu, Nichifor Crainic, Nae Ionescu, Lucian Blaga, Vasile Băncilă, Corneliu Zelea Codreanu, Petre Țuțea. Cât de concludent pare acest "model paideic" în comparație cu cel impus gălăgios, propagandistic, de noua stângă, care duce o campanie denigratoare împotriva valorilor tradiționale autohtone?

[...] Prin "modelul paideic" cu pricina (de fapt un șir de sugestii care converg spre *un posibil model paideic* al dreptei creștine românești), mi-am propus pe de o parte să prezint fără ticurile ideologice de stânga o serie de figuri exemplare ale vieții și culturii naționale, cu mare impact în România interbelică, iar pe de altă parte să deschid cititorului de azi calea spre o tradiție nemistificată și încă viabilă în lamura ei, reclamând, dacă nu o *recuperatio* în spirit, măcar o onestă evaluare istorică [...].

Cum vă explicați faptul că marii noștri gânditori interbelici au fost înainte de toate români (și abia apoi filosofi, moraliști, istorici ai religiilor), deci oameni de dreapta?

V-aș putea răspunde că prin fatalitate ontologică, dar știu că vă așteptați la mai mult. Formulând întrebarea, bănuiesc că ați avut în minte spusa lui Petre Țuțea cu omul de dreapta și cu "românul absolut"...

Erau pur și simplu, înainte de orice altceva, oameni inteligenți, de o inteligență nepervertită. S-ar putea să pară straniu, dar omul inteligent are simțul concretului, în vreme ce prostul – sau, mă rog, mai puțin inteligentul – gândește abstract, ceea ce-l duce la generalizări abrupte asupra realității. Altfel spus, omul inteligent e îndeobște realist, în vreme ce prostul e mai degrabă idealist, în sensul că are idei fixe, sau "intră" la câte o idee, pe care o preface apoi în grilă a realității. Egalitarismul, de pildă, este un produs tipic al prostiei idealiste [...] – nu le poți lua pe toate la fel, fără nici o discriminare. Inteligența este tocmai facultatea de a opera justele discriminări și de a ierarhiza calitativ datele realității. Veți observa cu ușurință că stânga, promovată *de* proști sau *pentru* proști, în sensul cel mai larg al cuvântului, urăște discriminările și ierarhiile, e idealistă și populistă, ideologizează în disprețul realității. Dreapta, dacă e cu adevărat dreaptă, are "deosebirea duhurilor", e discriminatoare și ierarhoforă, realistă și elitistă, "aristocratică" în înțeles etimologic, atentă la firesc și la organic.

Întorcându-ne la responsabilitatea interbelicilor față de *faptul* românității lor, voi afirma că naționalismul în general – și românismul ca ipostază particulară a lui – ține de ordinea firească a umanului, neexistând om anațional. Apartenența la un neam este un dat care obligă, atât la nivel individual, cât și la nivel comunitar, așa cum te obligă faptul că ești om și nu rață, după cunoscuta butadă a lui Nae Ionescu...

Avea sau nu dreptate Petre Țuțea când afirma că atât dreapta cât și stânga interbelică au dat gânditori străluciți? Se referea la un Petre Pandrea, cu care a împărtășit în tinerețe idei utopice? Se includea el însuși în gândirea de stânga, ilustrată la începutul carierei sale?

Eu unul nu cunosc în România nici un gânditor strălucit care să se fi împlinit ca om de stânga. Sunt unii care au cochetat trecător cu stânga, dar, ca și Țuțea însuși, sau – *mutatis mutandis* – ca Patapievici în zilele noastre, până la urmă "și-au revenit". Cine s-a încăpățânat la stânga, ca Petre Pandrea bunăoară, n-a ajuns niciodată "gânditor strălucit", pentru că la stânga totul se pervertește și se vulgarizează, iar spiritul se sufocă, sau "încremenește în proiect". Țuțea vorbea *pro domo*, scuzându-și într-un fel tinerețea marxistă, dar zâmbind în sinea lui... Riguros vorbind, nu se includea, desigur, în gândirea de stânga. Cu formula colportată de Noica, aș zice că Țuțea *a devenit* ceea ce *era* structural, adică un om de dreapta, iar Pandrea *a devenit* la rându-i ceea ce *era* structural, adică un om de stânga. Devenirea poate fi sinuoasă, dar până la urmă *devii ce ești*... [...]

De ce, după decembrie 89, dreapta românească nu reușește să iasă din anonimat?

Sunt multe pricini, păgubos convergente: ostilitatea contextului, un anume complex al marginalității, disensiunile interne, ezitarea de a și-o asuma public a unor personalități cu adevărat influente, insuficienta noastră vrednicie și – *last but not least* – lipsa de mijloace materiale. Noi suntem la dreapta, iar banii la stânga. Și nu de azi, de ieri, ci de la Hristos încoace. [...] Nu trebuie însă deznădăjduit, pentru că, dincolo de lipsurile cu care ne ceartă sau ne măsoară tăria, "Cu noi este Dumnezeu"...

Credeți că renașterea dreptei politice nu poate avea loc decât printr-o renaștere a dreptei culturale, sau că dreapta politică nu e motivată ideatic de dreapta culturală?

Mi se pare că am răspuns mai sus, cu anticipație, la această întrebare. Dreapta politică trebuie să crească organic din dreapta culturală, iar aceasta din urmă trebuie să crească organic din asumarea lăuntrică a creștinismului, care este, aș zice, tradiția noastră genetică. Fără o puternică bază spirituală și culturală, dreapta este oarbă și inautentică, pentru că tocmai angajarea moral-spirituală și creativă este una dintre principalele ei note diferențiatoare față de relativismul moral, materialismul consumist și mimetismul cultural al stângii. Dacă dreapta interbelică a fost puternică și profund modelatoare, faptul s-a datorat în mare măsură elitelor intelectuale care au girat-o [...]. În perioada postcomunistă, oamenii de dreapta s-au manifestat adesea subcultural, iar asta a împiedicat creditul și coagularea unei drepte convingătoare și viabile [...].

Într-un eseu din volumul *Spiritul dreptei*, intitulat "Criza lăuntrică", vorbiți despre criza culturii moderne, devenite "surogat profan al spiritualității autentice"; din cauza crizei morale și spirituale în care ne aflăm – spuneți acolo – "purtăm un viciu esențial în cele mai dinlăuntru ale noastre; din acest miez bolnav se dezvoltă, ca o cangrenă, tot răul care ne înconjoară". Ați putea numi acest rău?

L-aș numi aici pe scurt, cu o formulă a lui Saint-Exupéry, lipsa "nodului divin care leagă lucrurile".

Sunteți redactor-șef al revistei *Puncte cardinale*, publicație sibiană de orientare național-creștină [...]. Vă rog să-mi spuneți dacă *Punctele cardinale* vor merge mai departe [...].

Nu știu ce să vă spun... Nu sunt profet... Revista a intrat deja în anul al XIII-lea, fără sincope, dar cu destule fluctuații de tiraj. Există voința și, deocamdată, chiar condițiile materiale de a o duce mai departe. Sănătatea ctitorului și directorului ei, d-l Gabriel Constantinescu, om de 82 de ani, este factorul fundamental. Cred însă că adversarii săi mai au, încă o bună bucată de vreme, de ce să spumege de ciudă...

A consemnat
George ȘTEFAN

SORIN DUMITRESCU: Fără zarva subtilă a *Punctelor cardinale* ale lui Codrescu *et comp.*, gazetăria românească a ultimului deceniu ar fi boantă, lipsită de tăișul textului ortodox riscat și de savoarea lui sinucigașă. În contextul presei actuale, publicația sibiană... reprezintă sarea și piperul expresiei publice românești.

CINE-L TURNA LA SECURITATE PE N. STEINHARDT?

Născut la 29 iulie 1912, Nicu-Aurel Steinhardt a fost deținut politic între 1960 și 1964. A fost botezat în închisoare de părintele Mina Dobzeu (15 martie 1960), iar înainte de a se călugări, devenind monahul Nicolae de la Rohia (16 august 1980), a redactat* Jurnalul fericirii *(apărut postum, în 1991), de mai multe ori confiscat de Securitate, care l-a urmărit permanent pe autor (dosarul său, păstrat în arhivele CNSAS, însumează 11 volume și peste 8000 de pagini!). S-a stins la 30 martie 1989, fără a ști, probabil, că turnătorul său cel mai abject nu fusese altul decât unul dintre prietenii cei mai apropiați...

Pornind de la *Jurnalul fericirii*

"Nu orice păcătos are dreptul să se suie pe cruce, îmi spune Ion Caraion și mă lămurește: ca să te poți răstigni și libera trebuie mai întâi să te căiești, să-ți mărturisești vina în public, să te autodenunți și să recunoști: am greșit! am fost un porc! În al doilea rând, să te cureți prin suferință autoimpusă, trecând prin faza deșertului, a pustniciei, a focului purificator; abia atunci poate urma și treapta a treia, abia atunci dobândești dreptul, privilegiul de a te sui pe cruce".

Fragmentul citat apare pe ultima pagină a *Jurnalului fericirii* (Ed. Dacia, Cluj, 1991). E datat "Decembrie 1971" și, din perspectiva evenimentelor ulterioare, avea să-și dezvăluie semnificațiile dramatice, pe care le-am putut descifra consultând Dosarul de la Securitate al lui N. Steinhardt din arhivele CNSAS (Fond Informativ, Dosar nr. 207).

Așadar, N. Steinhardt termină Jurnalul fericirii în 1971. Realizează mai multe dactilograme, pe care le dă spre lectură câtorva prieteni. Unul dintre aceștia (codificat "Artur") se duce, după lectură, cu exemplarul direct la Securitate. Jurnalul intră, deci, în posesia acesteia la 30.10.1972. În tentativa de a recupera și celelalte exemplare și de a verifica dacă textul nu fusese trimis și-n străinătate, Securitatea înscenează o notă anonimă, de o incredibilă imbecilitate, în care Steinhardt e acuzat de... deținere de armament, valută, literatură obscenă! În fața unei asemenea acuzații, el trebuie să accepte o percheziție la domiciliu (14.12.1972), când i se confiscă și ultimul exemplar pe care-l mai deținea. Este pus în "filaj" între 10.12.1972 – 18.12.1972 și anchetat aproape zilnic între 14.12.1972 – 29.12.1972. Ca și-n închisoare, rezistă eroic, Securitatea nereușind să obțină de la el numele celorlalte persoane cărora le încredințase *Jurnalul*...

„Neajunsuri cu inima"

Consecințele, firește, sunt dramatice. Într-o scrisoare, pe care i-o trimite la 20.01.1973 lui Virgil Ierunca, îi spune: "Nu ți-am răspuns la timp din pricina sănătății: am avut neajunsuri cu inima" (N. Steinhardt, *Dumnezeu în care spui că nu crezi... Scrisori către Virgil Ierunca* [1967-1983], Ed. Humanitas, București, 2000, p. 151). Nota de filaj din 17.12.1972 ne oferă imaginea unui N. Steinhardt profund marcat sufletește de evenimentele prin care trecea. Citez un fragment:

"La ora 10,00, «STAN» a ieșit de acasă și, cu autobuzul 72, a mers la biserica Schitul Darvari, unde a intrat la ora 10,25. Aici, «STAN» a sărutat mai multe icoane, a făcut mătănii, a dat un acatist și, în timpul slujbei, a stat în genunchi" (Dos. 207, vol. IV, fila 408).

N-aș fi citat poate acest pasaj, dacă Steinhardt n-ar fi ironizat uneori în *Jurnalul* său acest tip de rigorism religios (ascultarea întregii slujbe în genunchi), rigorism integrat, după părerea sa, în "diavoleasca ispită de dreapta, a desăvârșirii absolute" (*op. cit.*, p. 207).

„Spovedanie" către turnător

De unde știm că cel care-l trădase e informatorul "Artur"? Dintr-o notă informativă pe care acesta o dă, la 03.04.1973, despre discuțiile sale cu N. Steinhardt, în urma confiscării *Jurnalului* și a anchetelor succesive. E o notă de un dramatism cutremurător, în care victima, inocentă și de bună-credință, cere, fără să-și dea seama, iertare turnătorului! Reproduc un fragment:

"Când l-am întâlnit la el acasă, unde într-adevăr mă invitase ca să-mi dea un catalog pentru copil și să discutăm despre o traducere în engleză, nu se găsea într-o mai bună dispoziție: «Există pentru mine trei posibilități. Să mă aresteze. Să mă chinuie așa până oi înnebuni, cu anchetele. Mă acuză că sunt dușman. Vor numele dactilografei... N-am vrut să fac rău nimănui. Cam bănuiesc eu cine m-a denunțat. Ce să fac? Sunt un păcătos. N-am să mai pot lucra. Or să-mi ia pensia. Or să mă dea afară din casă. Cine știe, poate că nu mă arestează, dar îmi iau pensia și casa. Rămân pe drumuri. Un nenorocit. Eu lucrez încă, dar știi cum este. Mi-au spus să nu-mi schimb preocupările și felul de a fi, să nu încetez a vedea cunoscuți, prieteni, să-mi duc viața la fel ca și până acum. Dar sunt sigur că mă urmăresc. Îmi urmăresc telefonul, pașii, drumurile. Trebuie să ne vedem foarte rar. Poate mă arestează chiar de sărbători, ca să mă pedepsească în credință, în Domnul. Am să mă rog mult de sfintele sărbători, poate se îndură Domnul de mine. Îți cer iertare. Le cer iertare la toți. Nu, nu, turnător n-am să devin. Să-mi ceară altceva, să mă pedepsească altfel...»" (Dos. 207, vol. V, filele 81-84).

Iar reacția "prietenului" său este de un cinism inimaginabil: "E derutat și, într-o măsură, de-adevăratelea scrântit".

Cine era „Artur"?

Că "Artur" este cel care "ne-a semnalat despre existența manuscrisului lui și ne-a pus în posesia lui" aflăm din Nota Biroului (N. B.). Oricine își va pune, acum, legitima întrebare: "Cine este «Artur»?". Răspunsul reprezintă el însuși un paradox infernal, simptomatic însă pentru lumea mutilantă prin care am trecut: este tocmai cel care, în pasajul citat mai sus, făcea teoria urcării pe cruce, adică poetul Ion Caraion!!!

Dincolo de faptul că despre dosarul lui Caraion a apărut o carte (Mihai Pelin, *"Artur": dosarul Ion Caraion*, Ed. Publiferom, București, 2001), există probe incontestabile, obținute conexând nota citată cu alte note: una semnată "Adrian Cozmescu", la 10 mai 1982 (Dos. 207, vol. V, fila 224), și una semnată tot de "Artur", la 02.02.1974 (vol. V, filele 81-109). În toate aceste note se vorbește despre colaborarea dintre N. Steinhardt și Caraion la realizarea unor traduceri din engleză (N. Steinhardt – traducătorul propriu-zis, Caraion – cel care stiliza textele). Despre același tip de colaborare aflăm și dintr-o scrisoare a lui Steinhardt către Virgil Ierunca (28.02.1975), în care, printre altele, spune: "Ion Caraion a publicat un volum de versuri de Pound la care, ocult, am colaborat și eu" (*Dumnezeu în care spui că nu crezi...*, ed. cit., p. 178).

Un alt paradox infernal e că Ion Caraion însuși a fost un îndelungat client al închisorilor politice (1950-1955 și 1958-1964), la rândul său sistematic urmărit de Securitate. Dar se vede – vorba lui N. Steinhardt – că *suferința nu este mereu mântuitoare...*

George ARDELEANU

MAI BINE PREA TÎRZIU DECÎT NICIODATĂ !

(urmare din pag. XII)

noiembrie). În acest context, colac peste pupăză, Ion Iliescu a decorat recent (pe șest!) o droaie de securiști din vechea gardă, cu o activitate în domeniu între 15 și 25 de ani (cf. *România Liberă* din 20 noiembrie). Pas de mai înțelege ceva! De parcă N.A.T.O. ar primit invitația să adere la Securitate! Al cui "vîrf de lance" devine România? Dacă avanpostul extinderii americane spre Est nu este cu desăvârșire "deratizat" prin toate cotloanele, acesta poate lesne deveni *calul troian* al Rusiei în N.A.T.O.!

Schimbarea la față a României? În aceste condiții, e greu de imaginat cum va începe schimbarea în România. Chiar de la vîrfurile P.S.D.? Va sparge N.A.T.O. monopolurile securisto-mafiote care dictează politica de genocid a P.S.D.? Sau vârfurile mafiei securiste din România au primit deja anumite garanții din partea americanilor? Spre deosebire de optimismul săltăreț al politrucilor și securiștilor intrați peste noapte în hora N.A.T.O. din vechi reflexe slugarnice față de noul lor stăpân, cei care ne-am fript cu ciorba "revoluției" din '89, și apoi a "schimbării" din '96, sîntem îndreptățiți acum să suflăm și-n iaurt! Deci, vom continua să (ne) întrebăm: Pe fondul concurenței tot mai tensionate dintre S.U.A. și U.E., va avea America interesul ca România să devină prosperă și cu adevărat democrată, la standardele integrării europene? Sau, urmărind doar interesele militare ale vîrfului lor de lance, americanii vor investi numai în modernizarea aeroporturilor, a porturilor, a infrastructurii și... cam atît? După intrarea României în N.A.T.O. va începe oare arestarea marilor rechini și confiscarea de către statul secătuit a averilor acestora? Sau bugetul pentru civili se va subția și mai mult din pricina alocării unor procente tot mai mari pentru modernizarea și eficientizarea armatei – ca obiectiv prioritar, dacă nu chiar exclusiv, al "vîrfului de lance" ? Și Turcia e membră N.A.T.O., și ea e "vîrf de lance" prin poziția sa geo-strategică, dar societatea din această țară continuă să fie puternic polarizată, ca și cea din România: de-o parte – bogătanii atotputernici, de cealaltă parte – cei foarte săraci, lipsiți practic de orice drepturi.

Invitarea noastră de a adera la N.A.T.O. vine în momentul în care România e pe cale de a încheia tranziția de la o dictatură comunistă la o dictatură mafiotă. În timp ce clasa de mijloc din Occident se simte amenințată cu dispariția din pricina concedierilor masive rezultate în urma marilor fuziuni de trusturi la care obligă concurența globală, în România clasa de mijloc nici măcar nu s-a născut. Nu cumva, pentru români, vremea clasei de mijloc și a democrației liberale a trecut fără să fi venit?

PR. VASILE GORDON: Numele revistei *Puncte cardinale* mă duce mereu cu gândul la «virtuțile cardinale», despre care vorbește Teologia Morală Ortodoxă: Înțelepciunea, Dreptatea, Curajul și Cumpătarea, care se regăsesc ilustrate generos în toate paginile revistei. Cuvântul-cheie «cardinale» provine din latinescul *cardo*, «țâțână, balama» – mică dar importantă piesă care facilitează deschiderea și închiderea ușilor. Fie ca revista *Puncte cardinale* să deschidă în continuare ușile cât mai multor români spre înțelepciune, dreptate, curaj și cumpătare!

SOMNUL DREPTEI NAŞTE MONŞTRI

PNG-ul lui Gigi Becali şi Noua Dreaptă au bătut palma pentru o mezalianţă, speră ei, profitabilă. Becali a acceptat să le dea liderilor ND funcţii de conducere în partidul lui (căci, indiscutabil, este al lui, ca orice altă proprietate). Junii din ND au promis, în schimb, să dinamizeze partidul SRL şi să-l facă mai atractiv pentru electorat, în perspectiva alegerilor anticipate. Ar fi culmea să aibă succes o făcătură bazată pe două grupări cu denumiri mincinoase: Partidul Noua Generaţie – în care tinerii sînt reprezentaţi de oameni de 50 de ani – şi Noua Dreaptă – ale cărei concepţii sînt de inspiraţie naţional-comunistă. Deocamdată, planurile, care-i pot părea isteţe lui Becali, miros a înmormîntare colectivă. Cred că PNG şi ND vor muri ţinîndu-se de gît din pricina metehnelor de care suferă.

"Fascistul" Becali

PNG-ND e o alianţă care va fi percepută negativ de media şi de o bună parte din opinia publică. Şi fără să beneficieze măcar de îngăduinţa presei, dacă nu de simpatia ei, nici un partid nu reuşeşte azi.

Presa strîmbă din nas, pentru că ND trece drept grupare extremistă, care şi-a asumat public doctrina legionară a lui Horia Sima. PNG era şi el bănuit de filiaţie legionară, din pricina discursului becalian, împănat cu zicerile unor fruntaşi legionari din interbelic. Chiar dacă acest discurs epigonic n-a fost decît o caricatură tristă şi vulgară.

Prin urmare, asocierea PNG cu ND face ca, în locul bănuielii de legionarism a noii grupări, să se instaleze certitudinea. Ceea ce s-ar putea să-i convină întrucîtva fostului cioban, care îşi lustruieşte astfel măruntă firmă prăfuită cu faima unei mişcări care, orice s-ar spune, a avut şi momente de glorie.

Pe de altă parte, pofta de a se vedea slăvit ca un nou "Căpitan" s-ar putea să-i iasă pe nas lui nea Gigi. De-acum, va fi tratat cu circumspecţia şi uneori cu nedreptata, ce se vrea profilactică, rezervată "extremiştilor". Toate încercările sale de a se arăta un creştin-democrat, năzuind către Partidul Popular European, vor fi trecute în contul ipocriziei. Şi să nu se mire Becali dacă presa nu-l va mai scoate din "fascist". De altminteri, patronul Stelei pare să fi simţit acest risc, pentru că, într-o emisiune televizată, întrebat de doctrina şi de ideologia Noii Drepte, a dat din colţ în colţ. "Nu ştiu, dom'le, ce vrea Noua Dreaptă. N-am timp să citesc doctrine şi alte de-astea. E treaba băieţilor de-acolo ce vor să facă cu organizaţia lor", s-a oţărît Becali la televizor. Drept e că nu-l bănuim pe Becali pasionat de lectură. Dar nu credem că nu ştie cu cine are de-a face. Mai ales că "băieţii" de la ND i-au fost băgaţi în birou de profesorul Ion Coja, "talibanul nostru", cum l-a numit presa într-o vreme.

Yesmeni pe post de elită

PNG nu are o elită conducătoare, în adevăratul sens al cuvîntului, care să gîndească etapele unei acţiuni politice de succes. Calitatea conducerii PNG o dă Dumitru Sechelariu, preşedinte executiv al partidului şi unul dintre simbolurile corupţiei din guvernarea PSD. În rest, tăcere, întreruptă uneori de un "Da, şefu'!". Eventualele "cadre" venite dinspre ND nu promit nici ele vreo ispravă. De pildă, Ion Coja, mentorul ND, are un traseu politic grăitor asupra statorniciei şi a intuiţiei sale politice. La începutul anilor '90, Ion Coja a fost membru PDAR şi senator al României ales pe listele acestui partid. Mai tîrziu a devenit preşedintele Filialei Bucureşti a "Vetrei Româneşti" – organizaţie de extracţie comunisto-securistă, aripa care se voia civică a PUNR. A trecut, într-un timp, pe la conducerea Fundaţiei "Buna Vestire", a veteranilor legionari, şi a cochetat intens cu Partidul "Pentru Patrie" al aceloraşi supravieţuitori ai mişcării legionare. În primăvara lui 2004, profesorul Coja a candidat la Primăria Generală a Bucureştiului pe listele Partidului Naţional Democrat Creştin (de care chiar n-a auzit nimeni). Iar înainte de alegerile generale, s-a înrolat în PNG şi a candidat la Constanţa pentru un scaun de senator. De scris, preferă să scrie la *România Mare*...

Mult fotbal, ioc politică!

Structura şi modul de funcţionare ale acestui partid ţin exclusiv de toanele şi interesele unei persoane, care, în afară de o avere considerabilă, nu are nici o calitate. Becali nu poate fi bănuit nici de carismă, nici de o gîndire profundă, nici de vizionarism, nici de forţă organizatorică, nici de darul oratoriei care înflăcărează. El nu şi-a depăşit statutul de mic bişniţar viclean. Or, ce fel de oameni pot fi atraşi de un astfel de ins? S-a văzut: vulgul ignorant şi obidit, şmecherii cărora le lucesc ochii după banii lui, cîteva cozi de topor care se vor remarcate în politică şi n-au altă şansă decît să stea în umbra ciobanului. Cei cîţiva intelectuali naivi, care chiar au crezut că-l pot direcţiona pe Becali pe calea dreaptă, l-au abandonat deja.

Este de notorietate că atît PNG cît şi ND şi-au recrutat grosul membrilor din galeriile de fotbal. În plus, Gigi Becali este patronul clubului de fotbal Steaua. Nici că se putea ca două organizaţii politice să fie legate mai strîns de aceeaşi pasiune! Mai mult, devine clar că, dacă se pricep la fotbal, liderii PNG şi ai ND trebuie că se pricep şi la politică. C-aşa-i românul verde!

Tovărăşie pe bani

PNG nu are credibilitate. A avut şansa de a şi-o cîştiga. O şansă irosită de însuşi "comandantul de comandanţi", cum s-a autoproclamat nea Gigi. S-a declarat om de dreapta, dar cînd a fost întrebat pe cine ar susţine la guvernare – în cazul în care PNG ar accede în Parlament –, Becali a spus limpede: "Pe PSD". Mai mult, în turul doi al alegerilor prezidenţiale, Becali l-a susţinut pe Adrian Năstase. Au văzut şi orbii că PNG este jucat pe sfori de-alde Hrebenciuc şi gaşca. De bună seamă că şi asta a contat în obţinerea unui rezultat derizoriu în alegeri. Pe fondul campaniei de lunatic a lui Becali, care apărea ca un nou "Mihai Viteazul" de un *kitsch* desăvîrşit. Scena în care Becali jura că va face "o ţară ca soarele sfînt de pe cer" era precedată de aceea în care Mihai Viteazul, jucat de Amza Pellea, în filmul omonim, se încorona; şi era urmată de aceea în care voievodul spunea apăsat: "Asta-i pohta ce-am pohtit-o!".

Pe de altă parte, Noua Dreaptă nu-i va aduce PNG-ului un plus de credibilitate în electoratul naţionalist. Pentru că şi ND are o problemă de credibilitate.

Liderii ND au intrat în structurile de conducere ale PNDC, o dată cu profesorul Ion Coja, în primăvara anului trecut. Ei au cerut insistent tuturor grupărilor naţionaliste să sprijinie PNDC, pe care îl numeau singura speranţă a renaşterii naţionalismului creştin românesc. Şeful ND, Tudor Ionescu şi alţi cîţiva tovarăşi de-ai săi au candidat, la rîndu-le, pe listele PNDC în alegerile locale. Fără şanse. Numărul jalinic de voturi căpătat de PNDC i-a făcut pe băieţii de la ND să abandoneze şi să încerce să uite partidul. De pe *site*-ul Noii Drepte au fost eliminate, fără explicaţii, comunicatele şi informaţiile care se refereau la PNDC, precum şi legătura către *site*-ul partidului.

Acum, liderii ND au pus la cale "infiltrarea" altui partid, pe care, probabil, îşi imaginează că îl vor controla şi că îl vor face cîştigător în proximele alegeri. Presupun ca ND va lansa iarăşi mesaje către toate "forţele naţionaliste responsabile" din ţară, ca să i se alăture în PNG.

Rămîne de văzut către ce altă formaţiune politică se vor îndrepta "noii dreptaci" după ce vor eşua şi cu PNG. Este de aşteptat să fie unul condus de un bogătaş. Fiindcă mai merită reţinut un aspect: şi PNDC, şi PNG sînt conduse de oameni plini de bani. Vicepreşedinte şi sponsor al PNDC este un om de afaceri româno-olandez şi fiu al preşedintelui partidului. Iar pe Becali îl ştie toată lumea cît e de avut.

Şefii ND se vor fi gîndit că un partid care dispune de fonduri importante are mai multe şanse să intre în "Divizia A" a politicii româneşti decît altele, mai onorabile, dar lipsite de o finanţare cum se cade. Şi n-au greşit. Numai că penuria de idei, lipsa de programe viabile şi de oameni competenţi, care să le pună în practică, nu sînt suplinite, în unele cazuri, nici măcar de bani (fie ei cît de mulţi).

Slăbiciunea Dreptei

În fine, n-am scris toate acestea pentru că PNG sau ND ar merita vreo atenţie specială. Nici ca să prohodim un nou-născut mort din faşă. Ci pentru a atrage atenţia încă o dată asupra slăbiciunii Dreptei româneşti (mă refer aici la oamenii de Dreapta, nu la vreo formaţiune politică), de care încearcă să profite tot soiul de neaveniţi.

Avem nevoie de o Dreaptă adevărată, conservatoare, solidă şi eficientă. Nădăjduim că o astfel de forţă va apărea într-un viitor cît mai apropiat şi va echilibra salvator spectrul politic românesc. Atunci, pitecantropi politici de tipul lui Becali, Vadim & Co nu vor mai avea tupeul să vorbească în numele Dreptei, cocoţaţi pe grupări fundamental stîngiste. Sigur, jocul de Dreapta al acestor bufoni a convenit de minune pînă acum stîngismului aflat la putere. Numai că şi Stînga are motive să se teamă de un nou moment ca acela al alegerilor din 2000, cînd extremistul de serviciu, PRM, ameninţa să pună mîna pe putere.

Iată de ce, în semn de maturitate politică, pînă şi stînga ar trebui să dorească creşterea unui mare partid de dreapta la noi.

Claudiu TÂRZIU

COSTION NICOLESCU: Sunt mulţi care reproşează *Punctelor cardinale* ataşamentul deschis la «cauza legionară». În ceea ce mă priveşte, nu am nici un fel de prejudecăţi în această privinţă. Mai degrabă o anumită simpatie temperată. Observ că atunci când dau de *anti* devin *filo*, iar când dau de *ultra* devin reticent. Consider însă că *Puncte Cardinale* a ales calea justă: nu restaurare patetică, ci recuperare lucidă. Căci sunt puncte de recuperat şi de valorificat, după cum sunt şi unele de părăsit, invalidate de istorie şi, mai ales, de analiza creştină a fenomenului. Un fenomen cum a fost cel legionar nu poate fi ignorat, nici expediat, dar nici îmbrăţişat necondiţionat... Ceea ce mi se pare mai important, din punctul meu de vedere, este faptul că aria acoperită de *Puncte Cardinale* rămâne şi se recunoaşte a fi situată în teritoriul *Bisericii*, respectând tot ceea ce înseamnă *Sfântă Tradiţie* autentică... Un naţionalism frumos, responsabil, asumat şi compătimitor răzbate din programul periodicului sibian. Cu un ochi spre trecut şi cu unul spre viitor, *Puncte Cardinale* reuşeşte să fie *în prezent* – autentic, militant şi pedagogic... Nu se impune, bineînţeles, să fii de acord cu toate punctele de vedere exprimate în revistă. Ele acoperă un spectru larg. Vor fi apărut, câteodată, şi exagerări sau greşeli în unele atitudini. Ele nu sunt, însă, niciodată rodul relei credinţe sau al unei proaste întemeieri. Sunt numai explorări eşuate, din care se pot, totuşi, trage destule învăţăminte utile. Desigur, pentru unii revista poate fi incomodă... Cu atât mai bine!

LIBER LA DOSARE ?

Cum spunea nu demult Răzvan Codrescu într-o dezbatere radiodifuzată, "de 17 ani are loc un fel de joc de-a șoarecele și pisica al Securității vechi și noi cu societatea civilă românească". În cele ce urmează, am schițat un istoric al acestui "joc" cinic și intermitent, din care dreptatea s-a ales, mai întotdeauna, "cu capul spart"...

Preludiul Berevoiești. Prima "dosariadă" post-revoluționară a avut loc pe 29 iunie 1990, când a debutat scandalul Berevoiești. În decembrie 1990, Unitatea de protecție contra-informativă a SRI a constatat cu surprindere că în suplimentul "Strict Secret" al cotidianului *România liberă* apăreau documente ale fostei Securități: transcrieri ale unor convorbiri telefonice, dosare de urmărire informativă, dosare de corespondență secretă. Ulterior s-a demonstrat că un grup de ofițeri SRI a încercat să scape de documente ale fostei Securități. Inițial, se încercase trimiterea lor la fabricile de tocat hârtie de la Grădiștea și Scăieni. Au fost însă refuzați. Atunci, colonelului N. Bordeianu i-a venit ideea să ardă hârtiile la o rudă care avea cuptor de pâine. Aproximativ 90 de saci conținând documente ale fostei Securități au ajuns în comuna Berevoiești. O dată ajunși acolo, ofițerii au încercat să ardă documentele în cuptor. Era însă vorba de saci întregi, iar treaba nu a mers așa de simplu cum se așteptau. Au luat hârtiile și le-au dus pe malul pârâului Râușor, situat la câțiva kilometri de comuna argeșeană. Au descărcat camionul, au dat foc hârtiilor și au pus pământ pentru a masca locul, până la urmă descoperit printr-o pură întâmplare de... văcarul satului! Documentele care nu au încăput pe mâna jurnaliștilor au fost recuperate rapid de SRI, iar directorul V. Măgureanu a dat o replică rămasă de pomină: "Îmi par mie însumi stupid"!

30.000 de dosare furate. Prin nu se știe ce mijloace, S. Brucan pune mâna pe dosarul său de Securitate și îl dă spre publicare în 1991 revistei *Expres Magazin*. Deși pentru fostul membru al CFSN acest gest trebuia să însemne o dovadă a faptului că a fost urmărit și persecutat de "slugile" regimului comunist, procurorul general adjunct, gen. M. Florescu, era de altă părere. Într-un interviu acordat publicației *Zig-Zag* în februarie 1991, Florescu, care se ocupa de anchetarea dosarelor Revoluției, declara că la ora interviului "Brucan era singurul deținător «oficial» al propriului său dosar de Securitate" (care, în mod normal, ar fi trebuit să se găsească pe masa de lucru a procurorilor militari). Dosarele fostei Securități încep să declanșeze scandal. În ziarul *Adevărul* din aprilie 1992, prin vocea directorului său, SRI se apăra spunând că nu poate fi acuzat de publicarea unor dosare ale Securității, de vreme ce 30.000 de dosare au fost furate la Revoluție, în fruntea delapidatorilor fiind nominalizat Gelu Voican-Voiculescu. Măgureanu și-a susținut opinia și în 1994, când a afirmat că "mai multă lume are veritabile stocuri de dosare..."

Măgureanu își publică dosarul, Tokes e prima victimă! Tot în 1992, după o campanie anti-Securitate, ziaristul Sorin Roșca-Stănescu a ales să se deconspire și să anunțe că a colaborat cu Securitatea din 1973. "Pentru a mă compromite, Virgil Măgureanu a lăsat să circule, la câteva ambasade și în presă, un document care demonstra că am fost, timp de câțiva ani, până în 1985, colaborator al Brigăzii Antiteroriste. Am recunoscut acest lucru, într-un articol publicat în *România Liberă*, sub titlul «Sunt H15»". Pe 27 martie 1992, Ioan Itu a publicat în *Tinerama* dosarul lui V. Măgureanu de fost ofițer al Direcției de Informații Externe a Securității. În decembrie 1995, Măgureanu însuși și-a publicat dosarul de informator în *Evenimentul Zilei*, fiind avertizat că se pregătea să facă același lucru *România Mare*. Tot în *Tinerama*, pe 20 martie 1995, Ioan Itu publică angajamentul de Securitate a lui Laszlo Tokes. Acesta devine astfel prima victimă a dosariadei, contestatând însă cu vehemență că ar fi colaborat cu organele de Securitate.

Lista cu spioni a lui Severin. Pe 25 septembrie 1997, ministrul de Externe de pe atunci, Adrian Severin, a acordat un interviu spectaculos în ziarul *Azi*, ce avea să fie cunoscut sub numele de "Lista lui Severin" și care avea să declanșeze un uriaș scandal. Severin declara că este în posesia unei liste care conține numele unor șefi de partide și de gazete care lucrează pentru servicii secrete străine. Întrucât afirmațiile ministrului erau de natură să aducă atingere siguranței naționale, i-au fost cerute probe (pe care acesta nu s-a învrednicit să le producă). Într-un comunicat al Consiliului Suprem de Apărare a Țării, din 22 decembrie 1997, se preciza că "cercetările efectuate de serviciile române de informații nu confirmă faptul că directorii de publicații sau șefii de partide politice de pe lista respectivă sunt folosiți de către servicii secrete străine". În decembrie 1997 Severin a fost obligat să demisioneze din guvernul Ciorbea. Ulterior, Pacepa a dezvăluit că el este cel care pe 24 aprilie 1997, la Washington, îi oferise aceste informații lui Severin, urmărind debarcarea lui Măgureanu.

1998 – prima dosariadă. Prima dosariadă începe însă cu adevărat în 1998. Pe 16 aprilie 1998, presa din Brașov publica angajamentul de Securitate al deputatului liberal Ioan Ghișe: "Subsemnatul Ghișe Ioan (...), neîncadrat politic, pedagog la Liceul Industrial Tractorul, mă angajez să sprijin în mod secret și organizat organele de Securitate în scopul prevenirii, descoperirii și lichidării oricăror infracțiuni îndreptate împotriva securității statului. Mă angajez să informez în mod real despre orice fapte îndreptate împotriva securității statului, indiferent de persoane sau grad de rudenie. Materialele pe care le voi furniza le voi semna «Ionică»". Angajamentul este datat: 15.06.1983. Ioan Ghișe a recunoscut că acel angajament îi apartine, dar a declarat că nu a fost turnător, obținând de la CNSAS certificat de bună-purtare. Ghișe a spus că a dat șapte note informative. "Am dat extemporal la Securitate, așa cum dădeau toți cei care intrau în contact direct cu cetățenii străini. Am înțeles că exista un ordin al Securității, nr. 0700, care stipula acest lucru. A fost vorba de perioada în care am fost pedagog la Liceul Tractorul, unde, timp de doi ani, am lucrat cu libienii". În perioada respectivă exista un contract încheiat între regimul Ceaușescu și Libia, potrivit căruia în România erau școlarizați mulți libieni și pregătiți pentru industria militară. Pentru școlarizarea lor, România primea, în 1982, suma astronomică de 1,5 milioane de dolari. Cum unii dintre libieni erau cazați la căminele Liceului Tractorul, unde Ghișe era pedagog, acesta ar fi fost obligat să semneze angajamentul cu pricina.

Barany, Lupu și Vilău... Scandalul însă crește în mai 1998, când căpitanul SRI C. Alexa a oferit presei angajamentul de colaborator al Securității semnat în 1961 de Francisc Barany, ministru al Sănătății. Eliberat din funcție pe 24 iunie 1998 prin decret prezidențial de Emil Constantinescu și la presiunile premierului Radu Vasile, Baranyi a declarat că nu se consideră colaborator al Securității și că a fost obligat cu pistolul, pentru scurt timp, să aibă legături cu securiștii, dar nimeni nu a avut de suferit. Pe 16 iunie 1998 exploda o altă bombă, după ce presa centrală a publicat un angajament de colaborare cu Securitatea semnat în 1984 de către deputatul PD Adrian Vilău. Cu totul "întâmplător", acel document a ieșit la iveală exact în perioada în care acesta fusese numit președinte al Comisiei Parlamentare pentru controlul Serviciului de Informații Externe. Pusă în fața acelui scandal, conducerea PD s-a văzut nevoită să-i retragă lui Vilău sprijinul politic. Imediat apare "pe piață" angajamentul vice-președintelui țărănist Vasile Lupu, care neagă însă toate acuzațiile. După declarații sforăitoare gen: "Sergiu Nicolaescu cere demnitarilor să-și declare relațiile cu Securitatea", "Quintus s-a hotărât să acționeze. Începând de luni, vom ști care senator PNL a colaborat cu Securitatea", "Liderii PD vor mărturisi dacă au colaborat cu Securitatea", "Gavril Dejeu: Toți cei care au colaborat cu Securitatea ar trebui să demisioneze", prima dosariadă se stinge la fel de iute pe cât se aprinsese.

2000 – al doilea foc de paie. Înainte de alegeri, nou înființatul Consiliu Național al Studierii Arhivelor Securității (CNSAS) anunță că 38 de aspiranți la Parlament au făcut poliție politică. CNSAS anunță că au fost verificați 20000 de candidați și 4000 de dosare din arhiva SRI, SIE, MApN. Numele sonore descoperite: Mircea Ionescu-Quintus, Marcian Bleahu, Dan Amedeu Lăzărescu, Alexandru Paleologu, Petre Naidin, Ilie Merce, Paul Alecu, Francisc Baranyi, Vicențiu Găvănescu și Petre Moldovan. Opinia publică este parțial mulțumită de această nouă dosariadă, iar Alexandru Paleologu anunță că "lista CNSAS lasă impresia că Securitatea a fost formată din 17 deținuți politici". Lista CNSAS va fi însă contestată. Ludovic Rakoczi apelează la Justiție, prin intermediul căreia demonstrează că nu a fost "turnător", iar Ionescu-Quintus câștigă și el procesul cu CNSAS. În iulie 2001, Baranyi câștigă, la Curtea de Apel Brașov, procesul pe care îl intentase CNSAS.

Ultima dosariadă. Pe 5 iunie a. c., Dan Voiculescu era nominalizat pentru funcția de vice-premier, exact în ziua în care comisia mixtă SRI-CNSAS se întâlnea pentru a discuta soarta dosarelor Securității. La cererea comisiei, a doua zi SRI preda dosarele și microfilmele privindu-l pe liderul conservator. Verdictul de la CNSAS a căzut ca o secure: Voiculescu a făcut poliție politică și a colaborat cu Securitatea sub numele conspirativ de "Felix". Visele liderului PC de a deveni vice-premier erau spulberate. În contrareplică, acesta l-a acuzat pe Traian Băsescu că a fost informator.

"Circa 100 de parlamentari au colaborat cu Securitatea, iar o parte din membrii CNSAS sunt șantajabili", sunt cuvintele lui Cozmin Gușă, care au inflamat societatea. În aceeași zi, pe 9 august, colega sa de partid Lavinia Șandru a aruncat o altă bombă: Mona Muscă a colaborat cu Securitatea, iar numele său de cod era "Eva". Tăvălugul unei noi dosariade pornise, iar cererea președintelui Băsescu de „desecretizare totală a arhivelor fostei Securități" a dus la producerea celui mai mare seism postrevoluționar de pe scena politică. Radu Berceanu (senator PD), Gh. Dragomir (deputat PNL), Liviu Câmpanu (deputat PNL), Cristian Rădulescu (deputat PD), Ion Mocioalcă (deputat PSD), Gh. Firczak (deputat minorități), Dan Constantin Mocănescu (deputat independent), Radu Terinte (senator PC), Sogor Csaba (deputat UDMR) sunt nominalizați de CNSAS drept colaboratori ai Securității. Unii contestă, alții vorbesc de colaborări "nevinovate". Frenezia deconspirării cuprinde toată societatea. Sunt cerute dosarele ziariștilor, ale liderilor de sindicat, ale cadrelor universitare, ale fețelor bisericești.

Povestea cu folosirea valorii vechilor dosare a intrat într-o nouă fază de când președintele Băsescu a cerut serviciilor române de informații actuale (șase, în total) să predea CNSAS toate dosarele. "Era imposibil de conceput o Românie care intră cu dosarele Securității intacte în UE. Noi toți avem nevoie de servicii de informații credibile, care să nu poarte pietrele de moară ale fostei Securități în bagajul lor public", a afirmat Traian Băsescu, primul președinte care cere deschiderea arhivelor Securității. Va reuși Traian Băsescu sau noua dosariadă va sfârși ca toate celelalte?

Florian BICHIR

PROTOS. IUSTIN PÂRVU: ... Publicația *Puncte cardinale* este pentru orice cititor un cadru de referință în căutările cu care se confruntă societatea contemporană creștină, reușind cu deosebit succes să ofere soluția evanghelică acolo unde eroarea, confuzia, minciuna, defăimarea și mizeria morală își caută locul. Regăsim în paginile ei «cuvântul care zidește» la temelia spirituală a unui neam creștin ce și-a înțeles și asumat vocația de «Poartă a creștinătății». Îi dorim, așadar, curajul mărturisirii, «tinerețea fără bătrânețe și viața fără de moarte» a tuturor eroilor noștri care au vegheat, luptători și rugători deopotrivă, la hotarele României Creștine!

JOSÉ ANTONIO PRIMO DE RIVERA ȘI NAȚIONAL-SINDICALISMUL SPANIOL: REVOLUȚIA TRADIȚIONALĂ (I)

O doctrină înrădăcinată în trecut

În Spania anilor '30, amenințată de invazia roșie, în pragul războiului civil, tânărul nobil ce avea să-și verse sângele după 8 luni de captivitate în beciurile medievale ale „Securității" militează pentru revoluția tradițională ce va permite o organizare umană a societății noastre decadente.

Fondatorul Falangei, José Antonio Primo de Rivera, cu avântul tinereții și cu virilitate, cheamă prin național-sindicalism la repararea fracturii sociale ce afectase Spania aproape în aceeași măsură ca și celelalte țări europene. După războiul mondial din 1914-1918, marea depresiune pune popoarele în fața eșecului capitalismului, care și-a demonstrat cu prisosință carențele.

Național-sindicalismul propune o organizare naturală a societății civile, fără elemente artificiale. Să dispară toate partidele politice. Nimeni nu s-a născut vreodată membru al unui partid politic; în schimb, ne naștem toți membri a unei familii, suntem toți locuitori ai unei comunități, fiecare dintre noi are o ocupație. Deci dacă acestea sunt unitățile noastre naturale, dacă familia, comunitatea și breasla sunt locurile în care trăim în realitate, de ce am avea nevoie de instrumentul intermediar și pernicios reprezentat de partidele politice? Acestea, pentru a ne uni în grupări artificiale, încep prin a ne dezbina în realitățile noastre adevărate. În fiecare famile se ceartă copii cu părinți, colegi de lucru între ei, vecini vechi și buni pe considerente de adeziune sau simpatie față de un partid politic sau altul.

Organizarea societății civile trebuie făcută în funcție de recunoașterea umană a meritelor persoanei; prin lucru se afirmă individul, prin calitatea creației lui se distinge un meșteșugar de altul. Recunoașterea socială este *natural* obținută în funcție de *opera săvârșită*, atât în domeniul intelectual, cât și în cel manual.

Toți se vor simți membri a unei comunități serioase și complete. Vor fi multe sarcini de îndeplinit, unii se vor îndeletnici cu lucrul manual, alții cu cel intelectual sau spiritual; câțiva vor da exemplul datinilor și al rafinamentului. Dar în comunitatea la care aspiră Falanga nu trebuie să existe musafiri sau leneși.

„Vom demonta aparatul economic al proprietății capitaliste parazitare, care absoarbe toate beneficiile, pentru a-l înlocui prin proprietatea individuală, prin proprietatea familială și prin proprietatea sindicală".

Problema cheie degajată de către José Antonio este cea a capitalului, a uzurii. Pentru a ameliora trista situație a micilor producători, a agricultorilor ce sunt robiți băncilor, dependenți de creditele atât de scumpe, dar fără de care nu ar mai putea produce nici acea brumă ce-i ține la limita supraviețuirii, Falanga tinde spre *sindicalismul total*. Adică o organizare verticală a unităților naturale – a breslelor – de la individ la familie, la comunitate, la sindicat, până la Stat. Aceste sindicate nu vor avea nevoie de comitete paritare sau de organisme de legătură, deoarece vor funcționa organic, așa cum funcționează armata spre exemplu, fără să-i fi venit nimănui în minte de a alege reprezentanți ai soldaților și ai șefilor. Beneficiile degajate rămân în acest fel în breaslă și pot fi redistribuite fără a mai fi nevoie de a apela la finanțări externe.

Statul – ușurat prin această organizare de o puzderie de probleme ce vor fi rezolvate de către specialiștii din sindicate (concentrări verticale integrate în Stat) – se va putea consacra misiunii lui de reprezentare în fața lumii, în fața Istoriei.

Statul liberal ne-a adus sclavagismul economic – zicea el –, spunând lucrătorilor cu o tragică ironie: *„Sunteți liberi de a lucra cum vreți; nimeni nu vă poate sili să acceptați o condiție sau alta ... dar să ne înțelegem: cum suntem cei bogați, vă oferim condițiile care ne convin; vouă, cetățeni liberi, dacă nu vă convin, nu sunteți obligați să le acceptați; dar, cetățeni săraci fiind, dacă nu acceptați condițiile pe care vi le impunem, sunteți condamnați să muriți de foame... bineînțeles cu toată demnitatea liberală".*

Așa s-a născut socialismul, ce a fost o reacție justă a lucrătorilor împotriva unui regim care, acordându-le drepturi, nu se preocupa să le acorde o viață normală. Numai că socialismul a degenerat întâi într-o concepție pur materială a vieții și a istoriei, apoi într-un sentiment de răzbunare, pentru ca în cele din urmă să se înfunde în monstruoasa dogmă a „luptei de clasă". Iată cum socialismul, care în mod just critica economia liberală, aduce pe altă cale aceeași dezintegrare, aceeași ură și aceeași uitare a oricărei legături de solidaritate și fraternitate între oameni.

În Spania sărăcită, stearpă, care se zbătea între agricultorii ei cocoșați în încercarea de a smulge roade unui teren natural arid și proletarizații ajunși șomeri prin combinația marelui Capital și al Uzurii, José Antonio strânge lângă el, în cadrul Falangei, multe tendințe deseori contradictorii, dar animate de un crez comun: renașterea Spaniei, care nu-și reneagă destinul imperialist și care nu se teme de același glorios destin.

A debarasa viața economică de ventuza capitalistă, destinată iremediabil să degenereze în comunism: iată o mare și frumoasă aspirație pentru cei ce considerau Patria precum o operă!

Această viziune pare revoluționară; nimic mai greșit. Este forma pe care au avut-o vechile corporații europene și care a permis înavuțirea continentului nostru și acumularea atâtor bogății încât i-a trebuit aproape un secol și jumătate capitalismului pentru a le secătui.

Un *señorito* romantic

José Antonio Primo de Rivera (24 aprilie 1903 – 20 noiembrie 1936) este fiul generalului Miguel Primo de Rivera (marchiz de Estrella, a condus Spania până în 1930, după puciul militar din 13 septembrie 1923). Acest copil a trăit în casa dictatorului patern – căruia Spania îi datorează 7 ani de pace, de lucru în prosperitate –, făcând dovadă încă din tinerețe de calități de șef și de organizator. După decesul mamei lui, la o vârstă fragedă, José Antonio suplează din ce în ce mai des prezența șefului de familie, reținut de îndatoririle sale de comandant suprem.

Cu toate că-și dădea seama că dictatura marchizului de Estrella nu aducea soluțiile adecvate problemelor Spaniei, dezacordul lui nu se manifestă în nici un moment în public sau sub formă de rebeliune.

Student la Drept la data puciului militar organizat de tatăl său, José Antonio nu a fost influențat de pesimismul național și de admirația oarbă pentru tot ce era străin ce caracterizau în anii aceia orice intelectual spaniol. Student al marelui profesor de drept civil Felipe Sanchez Román – stângist –, José Antonio nu se mulțumește cu distanțarea clară de bolșevism, ci – cu o claritate ce avea să ducă la recunoașterea solemnă din partea profesorului că elevul și-a depășit mentorul – elaborează eseuri strălucite asupra patriei, patriotismului, nației și naționalismului.

Printre gânditorii dreptei secolului XX, José Antonio este singurul ce definește patriotismul – prin prisma dreptului – nu ca pe un sentiment vag, nu ca pe un sentiment strâmt și mizerabil, echivalent cu o întoarcere la preistorie, ci ca pe un destin în universal.

Dreptul a transformat individul în persoană, precum istoria a transformat poporul în *polis*; conceptul de națiune se supune acelorași reguli. Persoana fiind individul considerat în funcție de societate, națiunea este poporul considerat în funcție de universalitate. Așa cum persoana – juridică – nu există decât în funcție de relațiile stabilite în societate (creditor, debitor, titular de poziții), națiunea nu este orice popor sau grupare de popoare. *Națiunea este doar cea care are de înfăptuit un destin istoric în universal.*

De la primele sale pledoarii, tânărul avocat umplea sălile de proces; lumea se aduna spontan pentru a-l asculta pe tânărul ce trecea cu măiestrie de la drept la istorie, apoi la filozofie.

După moartea tatălui său la Paris, unde-i împărtășea exilul voluntar, tânărul se întoarce în Spania, cu speranța de a apăra memoria și opera dictatorului militar. După ce experimentează neînțelegerea și rapida uitare a semenilor săi – chiar cei curați sufletește –, José Antonio creează Falanga, mișcare ce-i va supraviețui, fără totuși acea licărire de geniu ce-i caracteriza șeful.

José Antonio spunea că nu sunt decât două modalități serioase de a trăi: *modelul religios* sau *modelul militar*; care se întrepătrund, deoarece nu există religie să nu fie militantă, cum nu există armă care să nu fie animată de sentimentul religios. Cu aceste două sentimente își propunea să ajungă la restaurarea valorilor.

Glasul tânărului ce avea să fie executat la aceeași vârstă ca și Hristos cheamă din toate forțele lui un stat totalitar, prin opoziție cu democrația care nu mai reprezintă decât un sinistru balet al urnelor, cu ore de închidere și de deschidere fixe, pentru programe politice niciodată respectate. Asta pentru a combate *Contractul social* al lui Rousseau, care ne explică că Justiția și Adevărul nu sunt axiome ale gândirii, ci decizii provizorii ale suveranității majorității. Buletinele din urnă pot deci decide oricând dacă Dumnezeu există sau nu, dacă Adevărul este adevăr sau nu, dacă Patria trebuie să mai existe sau trebuie ștearsă...

Jurist și filozof, creatorul Falangei nu a apucat să lase nici o operă scrisă, doar discursul fondator al Falangei și ceva publicistică, din care se degajează însă punctele inițiale ale unui program ce transcende politicul.

Simplicitatea formulării, forța și acuratețea gândirii ne îndeamnă să retranscriem *in extenso* aceste puncte.

(Va urma)

Simona NICULESCU

• INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT • INEDIT •

IOAN IANOLIDE CĂTRE BENEDICT GHIUŞ

Monahul Ignatie Grecu de la Cernica (deja cunoscut cititorilor revistei noastre ca autor de poezie religioasă), cercetând arhivele mânăstirii, a avut bunăvoinţa să ne trimită fotocopiile celor 14 scrisori şi cărţi poştale trimise de Ioan Ianolide (autorul mărturiei intitulate *Întoarcerea la Hristos*) către Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuş, în perioada 1974-1983. Acest corpus epistolar se va regăsi în volumul al doilea al memorialului mărturisitor al lui Ioan Ianolide, aflat în pregătire la Sf. Mânăstire Diaconeşti. Pentru valoarea lor umană şi documentară, reproducem în acest număr jubiliar trei dintre scrisorile respective (transcrise de d-ra Claudia-Roxana Dragomir, de la Editura Christiana, unde anul trecut a apărut cartea lui Ioan Ianolide). *(R. C.)*

21 Martie 1977

Iubite Părinte Benedict,

De puteam să ne mai întâlnim poate că eram mai sănătos, căci de la ultima mea vizită, ori am muncit până la istovire, ori am avut conflicte pe care ştiam de la bun început că nu le pot nici înlătura şi nici câştiga.

Am încercat să-mi schimb serviciul, dar serviciul personal nu m-a admis pe baza unor superioare raţiuni. Muncesc în compensaţie. Am făcut lucruri frumoase. Se poate mări aria acţiunii, dar ce folos, căci mi-am aflat numai duşmani, care m-au şicanat până la epuizarea sistemului nervos. În acest interval am fost de două ori internat în spital. Şi nu-mi va fi bine până ce nu voi avea un mediu de viaţă propice sufletului meu.

Tac şi nu văd nici o speranţă. Mă inhib şi inhibiţia dă în plâns. Mă umilesc, dar o fac de frică şi nu din convingere. Tot mai gândesc despre lume şi tot mai departe mă simt de lume. Cred şi numai credinţa mă susţine. Deşi am stări de sensibilizare şi de depresiune psihică, totuşi îmi menţin echilibrul sufletesc.

Simt că Dumnezeu şi morţii ce au ajuns la El sunt alături şi de mine, şi de omenire. Calvarul rămâne totuşi calvar. Mă tot întreb: de ce a trebuit să trăiesc până acum?

Familia mă îngrijeşte. Ei sunt bine. Iată deci că totuşi sunt ocrotit. Şi simt ocrotirea Harului nu numai în fapte de viaţă, ci şi în adâncul sufletului meu.

Am aflat că vă simţiţi mai bine cu sănătatea şi sper că aşa este.

Într-o direcţie anumită ştiu că suferiţi mai mult decât mine. Dar iată, pentru că ştiu că existaţi, pentru că vă rugaţi pentru mine şi pentru că mă bucur de dragostea dvs., este o dovadă că aveţi încă un rost şi un rol în iconomia divină.

În ceea ce priveşte parkinsonul, să-l trataţi necontenit şi cu specialişti şi astfel veţi trăi mult şi bine. Ar fi pentru amândoi un balsam sufletesc şi vigoare vitală, dacă am sta pe balcon întovărăşindu-ne inimile şi minţile pe tăinuitele căi ale Domnului.

Am înţeles că iubirea are contravirtute în ură. Urâm păcatul, urâm răul, urâm fărădelegea, urâm pe diavol în veci de veci, căci şi Dumnezeu nu-i poate suferi. Cel ce a zis: „Întoarce şi celălalt obraz", totuşi în Sinedriu, când a fost pălmuit, a întrebat cu asprime şi poate cu mânie: „Pentru ce mă pălmuieşti, căci dacă am făcut rău, arată-mi cu ce am greşit, iar dacă am făcut bine, pentru ce mă loveşti?".

Cred că Sfântul Augustin a făcut o eroare când a considerat că iubirea este ultima virtute şi acţiune a lui Dumnezeu, ci ea este judecată, şi numai după ce caprele vor fi despărţite de oi, pentru aceştia din urmă va urma marea iubire. Noi avem obligaţia iertării de 70 de ori câte 7, dar lăsând pedepsirea pe seama lui Dumnezeu. Dacă nu ar fi aceasta ordinea lumii, atunci consecinţele ar fi catastrofale.

Iubesc părinte, iubesc şi pe duşmani, dar cred în Justiţie.

Slavă Domnului!

I. Ianolide

---

15 Oct. 1980

Părinte,

După căutările unei vieţi întregi, aşezată la răscruce de ere, doresc să nu termin alergarea fără a mărturisi concluziile la care am ajuns, deşi prilejul de a o face public îmi este interzis. Sunt însă convins că va veni o zi în care oamenii, treziţi din buimăceala acestor vremuri, aflându-ne şi pe noi sub ele, se vor dovedi interesaţi să afle ceva despre experienţa noastră. Deci, întrucât cred că ne aflăm în durerile facerii unui nou ev creştin – unica salvare pentru lume – încerc să sintetizez câteva aspecte ale lui.

Există un singur principiu unic (idee, forţă, punct, putere) şi acesta este Hristos. El este originea, vârful piramidei şi finalitatea sufletului şi existenţei umane, cât şi a naturii şi creaţiei întregi. Condiţia umană este complexă şi organizată pe principii duale (contrarii, bipolice, contradictorii), dar toate converg în principiul unic: Hristos. Alţii au luat alte principii unice, dar nici unul nu este încărcat cu adevărul revelat despre Dumnezeu, cum este creştinismul şi, în consecinţă, aceia conduc la erori de viziune şi de trăire umană.

Fără Hristos, gândirea oamenilor este eronată, poate fi degradantă, iar dacă este împotriva lui Hristos, ea ajunge satanică. Dar, nu numai cei ce sunt în afara lui Hristos, pot greşi, ci şi creştinii înşişi. Dacă mântuirea lumii este scopul Bisericii, dacă îndumnezeirea oamenilor este metoda Bisericii, suntem obligaţi să observăm că în faţa creştinătăţii stă un imperativ imediat: reîncreştinarea creştinilor şi a creştinismului. Căci ne aflăm într-o profundă criză religioasă, spirituală, morală, culturală, politică, socială, ştiinţifică, tehnică, economică şi militară – deci generală. Deci coordonata superioară a unui nou ev este *religiozitatea*! Tocmai religiozitatea trebuieşte definită, pentru a nu repeta erorile trecutului, ci pentru a realiza o formulă de viaţă umană ideală. Ideală, dar reală. Religiozitatea trebuie să fie atotcuprinzătoare, într-o orânduire deplină, în care spiritul şi materia, viaţa şi moartea, idealul şi realul, misterul şi concretul, ideea şi actul, eternitatea şi vremelnicia, sacrul şi profanul, în fine, Dumnezeu şi omul – să formeze un tot unic şi armonios, apt să dea toate răspunsurile şi să rezolve toate problemele umane. Pentru a realiza această stare, concentraţi şi uniţi în Hristos, având conştiinţa ştiinţifică şi obiectivă a realităţii, să cerem să ni se descopere adevărul. Cu alte cuvinte, la adevărurile descoperite de om, să cerem adevărul revelat de Dumnezeu. Hristos este necesar şi într-un caz, şi în altul. Omul trebuie să vâslească permanent între vis şi realitate. Pentru a nu greşi, trebuie să începem aşa:

1) *Integritate în spirit, în principii, în învăţătura dată de Hristos* – fără a evita ori a răstălmăci nici o iotă. Or, se pare că oamenii, fie din neputinţă, fie din decadenţă, şi-au croit o viziune convenabilă lor şi vremurilor. Este foarte greu a lupta cu formele degradate ale valorilor creştine, izvorâte din păcatele conştiente ale oamenilor, dar este mai greu a lupta cu incapacitatea oamenilor de a se dezvolta în mod unitar şi armonios, ei alunecând mereu spre o extremă. Deci trebuiesc înlăturate compromisurile morale, cât şi unilateralitatea de viziune. De exemplu, este greu a lupta cu egoismul individualist al unei lumi burgheze, pretins creştine – dar este şi mai greu de a nu aluneca în nici o extremă principială: autoritate – libertate, individ – colectivitate, tradiţie – inovaţie, pace – război etc.

2) *Integralitatea existenţială*, adică rezolvarea tuturor problemelor umane într-o perfectă armonie şi fără exagerare. Aici funcţionează calea împărătească, ori a dreptei socoteli. Ea se realizează în toate planurile şi toate domeniile vieţii. În acest sens, creştinătatea trebuie să-şi asume depline răspunderi, dar să o facă cu adâncă iscusinţă şi înţelepciune.

Biserica, prin cler, îşi rezervă domeniul sacrului şi al cuvântului, dar observăm că nici sfânt nu a fost, iar cuvântul a fost adaptat vremurilor şi nu vremurile au fost modelate de cuvânt. Deci clerul trebuie să dovedească sfinţenie în trăire şi integritate în mărturisire – ceea ce nu s-a prea întâmplat în realitate. Dar Biserica nu se reduce la cler, ci se cuprinde în laici; deci nu se rezumă nici la sacru şi la cuvânt, ci cuprinde toate domeniile existenţei umane. Pentru aceasta, creştinii laici trebuie să formeze organisme specializate pe probleme, care să conlucreze la mântuirea oamenilor – căci aşa au procedat şi apostolii când au creat diaconatul.

Lumea, viaţa, istoria, societatea, trebuiesc abordate cu îndrăzneală şi răspundere. Biserica trebuie să slujească pentru a mântui oamenii. Dar pentru asta e nevoie de credinţă, iubire, jertfă, nebunie, putere, iscusinţă, luptă şi speranţă. Aşa vede un om a cărui viaţă e făcută scrum, dar al cărui suflet e viu.

I. Ianolide

---

20 Dec. 1983

Iubite Părinte Benedict,

Sărbătorim încă o dată naşterea Domnului Iisus Hristos. Este evenimentul crucial al istoriei omenirii. De atunci ne aflăm în Împărăţia Duhului Sfânt şi aşa se pregăteşte a doua venire a lui Hristos, ca biruitor, a Cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.

Am cetit undeva o analiză o epocii în care s-a născut Mântuitorul, care înfăţişa lumea iudaică, lumea greacă şi lumea romană în plină criză, necesitând deci intervenţia divină în istorie prin naşterea Domnului. După aproape două milenii, lumea se află într-o criză care anunţă din nou un sfârşit, un sfârşit de lume, un sfârşit de eră, un sfârşit de cultură. Civilizaţia noastră, fie pe cale militară, fie pe cale paşnică, este incapabilă să iasă din criza în care se află, căci în mod fundamental s-a orientat greşit. Armele ne ameninţă, ne ameninţă cu poluarea şi maşinile, consumul a epuizat rezervele naturii, echilibrul ecologic este periclitat, orânduirile sociale se dizolvă; imoralitatea face ravagii, gândirea e haotică şi oamenii sunt alienaţi; în acest context, dezastrul este inevitabil.

Cutremuraţi, stăm în faţa lui Dumnezeu şi ne întrebăm: ce este de făcut?

Să se nască o nouă lume? Să se schimbe lumea la faţă? Cine şi cum poate face astfel de minuni?

Mai realist este să acceptăm viziunea apocaliptică a istoriei. Dezastrele secolului nostru nu au o origine creştină. Înfricoşaţi, asistăm la moartea unei lumi. Forţele apocaliptice ale Răului cât şi ale Binelui se dezlănţuie în lanţ, ajung la apogeu şi provoacă deznodământul. Mielul va veni şi va birui. Va începe o lume nouă.

Nu va dispărea viaţa pe planetă. Noi n-am fost vrednici şi trebuie să lăsăm locul altora ce se vor asemăna lui Hristos. De aceea, de acest Crăciun sunt de două ori trist şi o dată vesel, iar rugăciunea-mi fierbinte este să mi se ofere sfârşit creştinesc.

Regret că nu mă ajută sănătatea ca să poposesc pe la Cernica şi să avem părtăşie sufletească.

Vă doresc seninătate, putere şi credinţă până la sfârşit.

La mulţi ani!

Cu toată dragostea,
Ioan I.

SUFLETUL ROMÂNESC ÎNTRE RĂSĂRIT ŞI APUS

II. RĂSĂRIT ŞI APUS: *PNEUMA ŞI PSYHE*

Preliminarii. Atunci când vorbim de diferenţele sufleteşti dintre Răsăritul şi Apusul creştin, aproape oricine e tentat să se refere la un pasaj biblic arhicunoscut, relevant în problema pusă în discuţie. Este vorba de episodul cu Maria şi Marta. Marta cea grijulie o *reclamă* pe Maria lui Iisus, pentru lipsa ajutorului în cele gospodăreşti. Maria stătea la picioarele Mântuitorului, sorbindu-I fiecare cuvânt.

Aşa cum subliniază Florin Mihăescu **(1)**, a asculta e un lucru esenţial. Căci înainte de a asculta cuvântul divin, trebuie să-l cunoaştem şi să-l înţelegem, şi înţelegându-l, să-l iubim. E o ascultare a cugetului şi una a inimii, ca nişte condiţii ale înrădăcinării lui în noi.

Aşadar, Marta este femeia activă, iar Maria reprezintă dorinţa de cunoaştere şi iubire contemplativă. Dacă Marta pregăteşte cina, pentru a-i *omeni* pe cei prezenţi, Maria cea *leneşă, ascultă* cuvântul Cuvântului. Iisus răspunde însă neobişnuit la observaţia Martei: „Marto, Marto, te îngrijeşti şi de toate te sileşti, ci un lucru trebuie: că Maria partea cea bună şi-a ales-o, care nu se va lua ea" (*Luca* 10, 38-42). Prin acest răspuns, Iisus aşază lucrurile în ierarhia lor firească, întrucât cele spirituale stau înaintea celor materiale.

În acel moment, Hristos-Dumnezeu cuvânta oamenilor: moment de solemnitate mistică, pe care Maria îl intuieşte mai bine. Ea reprezintă omul contemplativ, omul interior, e smerită, adânc credincioasă şi are darul lacrimilor. Marta este energică, activă, dar lipsită de adâncime, e omul activ, exterior. În Maria primează spiritul, eternul, iubirea fierbinte, în Marta primează lumescul, materia, iubirea *practică* **(2)**.

Cele două surori sunt luate adesea drept simboluri pentru Răsăritul şi Apusul creştin. Răsăritul, asemenea Mariei, are vocaţia interiorizării, contemplaţiei, sfidând chiar istoria şi civilizaţia. Apusul, ca şi Marta, apreciază fapta, activismul.

Dacă pentru Răsărit modelul este *sfântul*, pentru Apus este *cavalerul*. Cum frumos arăta Răzvan Codrescu **(3)**, Răsăritul este lumea eroismului lăuntric, Apusul este lumea eroismului exterior. După Nae Ionescu **(4)**, Ortodoxia şi Catolicismul sunt *două valorificări fundamental deosebite ale existenţei în genere*.

Să ne reamintim şi că Maria este cea care „L-a uns cu mir pe Domnul şi I-a şters picioarele cu părul capului ei" (*Ioan* 11, 12). Şi atunci Domnul o laudă, luându-i apărarea în faţa lui Iuda, care o acuza de risipă nebunească: „Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat; căci pe săraci îi aveţi pururi cu voi, dar pe Mine nu Mă aveţi pururi" (*Ioan* 12, 7-8). Aici Maria sfidează cu totul raţiunea *gospodărească*, grija zilei de mâine, pentru omul exterior actul său părând gratuit. Ea renunţă cu multă uşurinţă, nu se alipeşte cu sufletul de lucrurile materiale, căci, conform predicii de pe munte, „Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea lui, iar toate celelalte vi se vor adăuga vouă" (*Matei* 6, 31-33).

Cele două, Maria şi Marta, mai simbolizează însă şi două etaje ale fiinţei noastre, la fel cu perechea veterotestamentară Iacob-Esau. Iacob reprezintă etajul superior, *a fi*, omul verde, pe când Esau sau Edom este omul roşu, corespunzând etajului *a avea*. Este aceeaşi distincţie ca şi cea dintre *exterior* şi *interior*, dintre *activ* şi *contemplativ*. Voi reveni mai încolo cu detalii semnificative. Maria este omul înduhovnicit ce a depăşit planul lui *a avea*, trecând prin *poarta oamenilor* către *a fi* (vezi cap. „Recurs la Qabbala").

Un alt episod biblic ce apare atunci când intră în discuţie paralela, Răsărit-Apus este cel al arestării lui Iisus Hristos în Grădina Ghetsimani. După unii, Răsăritul ar sta sub influenţa Apostolului Ioan cel iubitor şi mistic, iar Apusul sub cea a lui Petru. E aşa-zisa Genealogie Petrinică a Catolicismului.

În episodul acesta, Sf. Apostol Petru, văzând că soldaţii Îl prind pe Mântuitor, scoate sabia şi taie urechea unui soldat, Malhus. Această ieşire prea plină de zel nu-l împiedică însă ca în chiar acea noapte să se lepede de Hristos de trei ori. Pare un paradox, dacă nu ne-am fi obişnuit că viaţa e plină de paradoxuri pline de sens. Mai întâi este excesul de zel, mereu susceptibil fie de ipocrizie, fie de lipsa celei mai importante virtuţi mistice, dreapta socotinţă, care îl ajuta pe creştin să evite extremele. Căci de obicei pe cel ce nu merge pe drumul de mijloc îl paşte pericolul de a sări dintr-o extremă în alta, cum s-a întâmplat şi cu Petru în acea noapte. Mai apare aici şi păcatul neascultării, al independenţei, al autonomiei. Agresivitatea precede apostazia, lucru explicabil pentru un Petru încă neîmplinit, ce nu pricepea kenoza Fiului, care trebuia dusă până la capăt. La fel, Apusul catolic are sabie la brâu şi o scoate fie pentru a mai converti nişte barbari, fie pentru a se mai bate niţel între ei sau cu sarazinii. De altfel, monahul-cavaler e o invenţie apuseană, imposibil de întâlnit în Răsărit.

Dar de la autonomie şi convertirea prin sabie Apusul trece în câteva secole la cea mai gravă apostazie. Orice s-ar spune, nu-i place drumul drept, sărind dintr-o extremă într-alta, aşa cum vom vedea mai departe şi în alte domenii, de la teologie la raportul Biserică-Stat, de la înţelegerea etnicului la problema sexuală. Căci precum specifica undeva Teodor Baconsky, „a fi independent înseamnă a-L pierde pe Dumnezeu, a te pierde pe tine insuţi, dar şi a-i pierde pe ceilalţi, fiindcă sminteala ipseităţii e contagioasă" **(5)**.

Pe Petru, Iisus îl iartă, schimbând independenţa în jertfă. Chiar în acea noapte îi prooroceşte sfârşitul ca o contrapondere la autonomie. Se va întâmpla oare şi cu Apusul la fel, pentru ca analogia să funcţioneze până la capăt?

Alte observaţii ţin de cadrul istoric şi cultural diferit în care cele două părţi ale imperiului s-au dezvoltat după despărţirea realizată de Teodosie cel Mare.

Răsăritul moştenea o civilizaţie şi o cultură milenară impregnată de filozofia şi cultura grecească, difuzată profund în popoarele orientale în perioada elenistică şi în cea romană. Aici exista o tradiţie a şcolilor de filozofie, ce îşi puneau şi problema salvării, de la pitagoreism la neopitagoreism, de la Platon la Plotin şi religiile de mistere. O atmosferă ce presupunea reflecţia liberă asupra problemelor fundamentaleale ale vieţii, de la metafizică la mistică. Această atmosferă, în care mulţi sunt preocupaţi de problema sufletului ori de cea a mântuirii, creează un teren fertil pentru irumpţia creştinismului.

Apusul era aproape total lipsit de o tradiţie filozofică şi mistică. Germanii şi romanii, alcătuitorii fundamentului civilizaţiei apusene, au avut prea puţin de-a face cu metafizica şi cu mistica, iar Imperiul Roman a fost prezent acolo mai mult prin civilizaţia sa materială, prin piatră şi fier, ca şi sufletele romane, cum arăta şi Shakespeare în tragedia *Titus Andronicus*, după care doar lacrimile şi sângele mai puteau despietri sufletele romanilor. Roma a fost aproape lipsită de profunzimile gândirii greceşti sau orientale. Moştenirea sa în Apusul Imperiului era săracă, iar la aceasta s-a adăugat efectul devastator al invaziilor barbare. Bruma de cultură şi civilizaţie se prăbuşeşte sub copitele cailor armatelor lui Alaric, Odoacru, Genseric ş. a. Invaziile barbare produc o întrerupere a legăturilor Apusului cu Răsăritul, deci cu zona de origine a creştinismului, unde trăiau cei mai importanţi Părinţi ai Bisericii. Pentru mai bine de trei secole, Apusul încearcă să iasă din starea de semibarbarie, perioada secolelor VI-VIII fiind denumită de istoria occidentală *Dark-Age*, Epoca Întunecată.

Ruptura de lumea culturală a Răsăritului îşi va pune amprenta pentru totdeauna asupra creştinismului apusean, asupra capacităţii acestor popoare de a asimila creştinismul şi orice tradiţie autentică. Abia cu Carol cel Mare Apusul iese din barbarie, dar nu fără urmări greu de vindecat, dacă observăm amestecul acestuia în problemele spirituale şi, invers, al Vaticanului în cele temporale. Dar ceva parcă predestina evoluţia celor două părţi ale Imperiului Roman încă de la actul despărţirii lui de către Teodosie. El lasă cele două părţi ale Imperiului celor doi fii ai lui: Arcadius primeşte Răsăritul, iar Honorius moşteneşte Apusul.

De când am început să studiez această epocă istorică mi-am dat seama că numele celor doi trebuie să comunice ceva mai adânc. Trăim într-o religie a Numelui (*Ha Şem*), a Cuvântului, şi ştim că numele comunică ceva esenţial despre posesorul său. E acea legătură strânsă dintre nume şi realitatea numită. Apoi, în satele româneşti am apucat obiceiul de a renumi, boteza aproape a doua oară un copil bolnav, care apoi se vindecă. Trecerea lui peste o fereastră, de la noua lui naşă în braţele mamei, era ritualul însoţit de schimbarea numelui.

Importanţa acordată numelui arată legătura lui profundă cu ceva din adâncimile fiinţei noastre. Ştiam, sau mai bine zis intuiam, că cele două nume sunt simbolice pentru cele două lumi apărute o dată cu ei. Abia mai târziu am început să înţeleg mai bine semnificaţia lor adevarată.

Numele de Arcadius e legat atât de tradiţia romană, cât şi de istoria greacă. Pentru romani, Arcadia este ţinutul originar, un fel de Eden, de Paradis Pământesc, al armoniei începuturilor. Pentru greci, Arcadia mai înseamna şi o provincie din nordul Greciei, o zonă bucolică, pastorală, ce a dezvoltat o civilizaţie rurală.

Mi-a devenit şi mai evidentă semnificaţia majoră a celor două nume când am citit o amintire a Sfântului Ioan Kovalewski. El povesteşte că în copilărie este dus într-o aripă a castelului familiei de către un unchi şi îi sunt arătate tablourile strmoşilor **(6)**. Într-o aripă a castelului erau tablourile marilor conducători de oşti şi cavaleri, spunându-i despre aceştia că au cunoscut onoarea. Apoi îi sunt arătaţi sfinţii familiei, iar despre ei îi spune că aceştia nu au cunoscut deloc onoarea. Atunci am înţeles perfect şi semnificaţia numelui Honorius. El înseamnă onoare şi îşi pune amprenta asupra Apusului. Ştim importanţa acestor virtuţi mai ales ostăşeşti pentru lumea apuseană. Aici apare şi legătura dintre cavaler şi monah, neîntâlnită în altă parte.

Sfântul nu-şi cultivă onoarea, ba chiar încearcă să scape de ea, deoarece vrea să se lepede de el însuşi, să trăiască viaţa lui Hristos. Aşadar, idealul vieţii creştine autentice aproape exclude onoarea, fără ca aceasta să însemne ceva negativ. Căci schimbarea adusă de creştinism în lume este în primul rând o schimbare de logică. Logica cunoaşterii binelui şi răului, adică a căderii, trebuia înlocuită cu o altă logică, ce depăşeşte raţiunea, Logica Împărăţiei, pe care creştinismul o pregăteşte prin modul în care pune problemele. Totuşi el e asimilat în mod diferit de popoare şi de persoane, după deschiderea fiecăruia.

Dar dacă Arcadius şi Honorius sunt două arhetipuri ale celor două lumi ce aveau să apară, înfăptuirea acestei distincţii a cerut timp. Factorul declanşator a fost migraţia popoarelor, dar germenele exista din perioada anterioară, cum vom vedea la studierea zorilor teologiei apusene, plasate în secolele II-V.

Când popoarele barbare de neam germanic ajung în Imperiul Roman, ele găsesc aici o spiritualitate străină, dar care a străpuns inima grosolăniei lor. Şi asta nu o spun eu, care aş putea fi acuzat de defăimarea popoarelor germanice, ci cel mai interesant filozof modern al lor, Hegel **(7)**. El arată că aceste popoare necultivate încă au primit principiul spiritului, fapt ce a generat un adevărat chin în lupta dintre spirit şi natură. Dar după el nu natura se chinuieşte, ci spiritul, care încearcă o împăcare cu sine. Tot Hegel observa şi tendinţa omului apusean de a cădea dintr-o extremă în alta, de la excesul de barbarie, egoism, avariţie, lăcomie, la renunţarea totală. Şi dă ca exemplu cruciaţii, care trec de la un ideal sfânt, chiar dacă exterior, la cruzime şi patimă. Filozoful german face cea mai serioasă analiză a Evului Mediu apusean şi a scolasticii, chiar cea mai fină şi plină de adâncă înţelegere din toată gândirea modernă, poate şi datorită preocupării sale speciale pentru istoria filozofiei, în care includea şi Teologia.

(Va urma)

Viorel ROŞCA

---

[1] Florin Mihăescu, Roxana Cristian, *Minima spiritualia*, Ed. Rosmarin, 1995, pp. 33-34.
[2] Răzvan Codrescu, *Spiritul dreptei*, Ed. Anastasia, 1997, pp. 15-19.
[3] *Op. cit.*
[4] Nae Ionescu, *Roza vânturilor*, Ed. Cultura Naţională, 1937, p. 205.
[5] Teodor Baconsky, *Iacob şi îngerul*, Ed. Anastasia, 1996, pp. 111-112.
[6] Annick de Souzenelle, *Simbolistica corpului uman*, Ed. Amarcord, 1995, p. 192.
[7] G. W. F. Hegel, *Prelegeri de istorie a filozofiei*, I, Ed. Academiei, 1963, pp. 246-263.

FEMEI ÎN ASCENDENŢA LUI IISUS HRISTOS
Puncte cardinale ale unei genealogii dumnezeieşti

Sf. Ap. şi Ev. Matei îşi începe Evanghelia cu recapitularea istoriei Vechiului Testament. Căci genealogia Mîntuitorului care deschide *Evanghelia după Matei* (1, 1-16) este mai ales o esenţializare a mesianismului veterotestamentar. Istoria Vechiului Testament este povestea omului care, îndepărtîndu-se prin cădere de starea paradisiacă, se întoarce din ce în ce mai mult cu spatele la Dumnezeu, pînă ce, într-o mîntuitoare şi împlinitoare istorie noutestamentară, capătă darul putinţei de a se reîntoarce cu faţa către El. Prin urmare, scopul ultim al acestei istorii e venirea lui Mesia. Iar istoria veche este aşezată în făgaş prin înşirarea deloc întîmplătoare, întotdeauna prevestită în punctele cruciale, a existenţelor unor personalităţi, dintre care cele indispensabile venirii lui Mesia au fost exclusiv exponenţii seminţiei Sale (adică a lui Iuda) şi ai casei Sale (adică a lui David). Astfel că menţionarea acestora satisface perfect trebuinţele glisării de la vechi la nou. Este şi motivul pentru care Sf. Ap. şi Ev. Matei nu este interesat de ascendenţa Lui pînă la Adam, aşa cum se arată a fi Sf. Ev. Luca în cap. 3, 23-38, căci abia de la Avraam Dumnezeu începe să desluşească omului calea mîntuirii, la început într-un mod destul de vag mesianic, prima vestire fiind cea din *Facerea* 12, 2: "Şi Eu voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvînta, voi mări numele tău şi *vei fi izvor de binecuvîntare*" (s. n.). În cele din urmă, mai e de notat că, pentru satisfacerea rigorilor legalismului formalist, cu nota specifică acelei vremi, trebuia probat că Iisus era Mesia cel făgăduit lui Avraam, lui David şi celorlalţi.

Sf. Ioan Gură de Aur [1] desluşeşte pricinile pentru care genealogia consemnată se referă la dreptul Iosif, în timp ce apartenenţa Mariei la casa lui David rezultă numai implicit în *Evanghelia după Matei*, în timp ce explicit este arătată doar în *Luca* 1, 27.

Extraordinară apare împrejurarea că, deşi era lucru neobişnuit să se facă genealogia întru femei, fapt pentru care Sf. Ap. şi Ev. Matei nici nu a alcătuit genealogia Sf. Fecioare, totuşi el menţionează între bărbaţii din ascendenţa dreptului Iosif şi patru femei: Tamar, Rahab (Rahav), Rut şi Batşeba, femeia lui Urie. Încă şi mai de mirare poate fi aceea că trei dintre ele nu par defel modele de moralitate, iar una era *de alt neam*, ceea ce din unghi iudaic era un defect chiar mult mai grav. Pe scurt, Sf. Ioan Gură de Aur [2] lămureşte că "după cum strămoşii lui Iisus s-au căsătorit cu femei desfrînate, tot aşa şi Dumnezeu S-a unit cu firea omenească cea desfrînată", iar privitor la Rut, cea de alt neam şi tare săracă, ea a fost luată în căsătorie de un iudeu drept, precum "şi Hristos S-a căsătorit cu Biserica, deşi Biserica era de alt neam şi foarte săracă".

Lucrurile sînt adevărate, însă va trebui să cercetăm puţin mai în amănunt referirile biblice la aceste femei, cu gîndul că trimiterile evanghelice explicite vor fi fost făcute pentru a ne apropia de temeiurile unei astfel de părelnice inovaţii genealogice. Aceia dintre noi care nici pe departe nu se aseamănă consistenţei duhovniceşti a Hrisostomului [3], am putea deprinde ca nu care cumva să ratăm vreun gest insuflat al celui pe care îl vedem ca pe cel mai păcătos om, ori să nu băgăm de seamă, cu suficienţă şi superficială judecată, o lucrare dumnezeiască venind prin cine ştie ce căzut despre care, altminteri, nimic nu se cunoaşte.

Prima a fost Tamara. Povestea ei se află în *Facerea*, cap. 38. Tamara, deşi pare însemnată prin ea însăşi, nu este decît un accesoriu al patriarhului Iuda. Iuda a fost patriarhul izvorîtor al seminţiei lui Hristos, una între cele douăsprezece ale lui Israel. El este primul căruia i se face o proorocire mesianică precisă: "Nu va lipsi sceptru din Iuda, nici toiag de cîrmuitor din coapsele sale, pînă ce va veni Împăciuitorul, Căruia se vor supune popoarele. Acela Îşi va lega de viţă asinul Său, de coardă mînzul asinei Sale. Spăla-va în vin haina Sa şi în sînge de strugure veşmîntul Său!" (*Facerea* 49, 10-11). Pînă aici proorocirile pomeneau de poporul mare ce se va ridica, de mărirea numelui acestuia, de înmulţirea neamului ca nisipul mării, de stăpînirea cetăţilor duşmane şi de binecuvîntarea prin acest neam a tuturor neamurilor [4] (binecuvîntare care, între atîtea înmulţiri, întăriri şi cuceriri, era de perceput mai degrabă ca "binecuvîntarea" unei *pax romana*). După cum se vede, în cu totul alt chip şi în altă grăire decît vestirile de dinainte, această proorocire este atît de pătrunzătoare şi limpezitoare încît vorbeşte despre Mesia ca despre un *Împăciuitor*. Era o piesă care nu se potrivea în nici un fel în mozaicul care se conturase deja. Iacob, numit Israel de Însuşi Dumnezeu [5], l-a încredinţat cu limbă de moarte pe Iuda, fiul său, de acest dar. Dar ce fel de om era acest Iuda, cum era alesul? Ştim că el era cel care avusese ideea de a-l vinde ismaeliţilor pe Iosif, fratele său, pentru douăzeci de arginţi [6]. Oricum, o idee mai bună, de fapt mai profitabilă (aşa cum a găsit-o Iuda) decît aceea de a-l ucide, avută de ceilalţi fraţi (cu excepţia lui Ruben, care, voind să-l scape pe bietul Iosif, propusese să-l abandoneze într-un puţ).

AXIONUL ADORMIRII MAICII DOMNULUI

Neamurile toate te fericesc pe tine, una, de Dumnezeu Născătoare! Biruiescu-se hotarele firii întru tine, Curată Fecioară, ceea ce eşti după naştere fecioară şi după moarte – vie. Mântuieşte pururea, Născătoare de Dumnezeu, moştenirea ta!

În afară de asta, se mai ştie despre Iuda legătura sa cu Tamara. Tamara îi era noră, soţia întîiului lui născut, Ir. Ir a murit, fiind rău înaintea Domnului, aşa că Tamara a fost luată, în puterea leviratului, de către Onan, al doilea fiu al lui Iuda. Şi el a murit, astfel că Tamara trebuia preluată de următorul fiu al lui Iuda, pe nume Şela, însă Iuda, pretinzînd ca Şela este nevîrstnic, amîna această însoţire, închipuindu-şi că ea ar fi pricina nenorocirilor. Tamara a înţeles că era înşelată de Iuda şi, ascunzîndu-se sub înfăţişarea unei desfrînate, l-a atras pe acesta, care s-a culcat cu ea. Tamara a rămas însărcinată, iar Iuda, cînd a aflat, a fost pe cale să o ucidă pentru desfrînare. Tamara a dat însă pe faţă adevărata întîmplare, astfel că Iuda a pus punct istoriei cu cuvintele: "Tamara e mai dreaptă decît mine, pentru că nu am dat-o lui Şela" [7], deşi mult mai nimerită ar fi fost poate remarca: "Tamara *e mai puţin nedreaptă* decît mine...".

Din astfel de *dreptăţi*, una mai nedreaptă ca alta, a început descendenţa esenţială a lui Iuda, cel care avea să primească prima veste veritabil mesianică. E un fel de miere care apare dintr-un hoit, precum cea pe care Samson o va fi găsit mai tîrziu şi a cărei tîlcuire nu a ştiut-o da [8]. Tamara şi Iuda sînt hoiturile din care va să apară mierea pe care hoitul nu o va putea răpune. Aceasta arată că, indiferent de cîtă nelegiuire s-ar "învrednici" cineva, hotărîrea Proniatorului nu va putea fi strămutată în împlinirea ei mîntuitoare, iar în întîlnirea teandrică a lui Hristos cu lumea, înrîurirea a fost exclusiv univocă.

A doua femeie a fost Rahab [9]. Era o profesionistă a desfrîului din cetatea Ierihonului, care îi ascunde şi îi scapă pe cei trimişi acolo ca iscoade de Iosua lui Navi înainte de intrarea poporului lui Israel în pămîntul făgăduinţei. Lucrul nu este nemaipomenit, vor spune prezumţioşii, căci de la o tîrfă te poţi aştepta la orice, inclusiv la trădarea propriei cetăţi. Dar lucrurile stau altcumva. După ce îi derutează pe urmăritori, Rahab se explică spionilor israeliţi: "Ştiu că Domnul v-a dat vouă pămîntul acesta [...] Domnul Dumnezeul vostru este Dumnezeu în cer sus şi pe pămînt jos". Iată, dar, că nu dispoziţia vicioasă de a-şi vinde proximitatea şi intimitatea i-a dictat Rahabei gestul, ci credinţa în Domnul Dumnezeu.

O astfel de credinţă exprimată într-un registru de-a dreptul profetic în context, de care nu mulţi israeliţi nu se învredniceau, poate propulsa pînă şi o desfrînată, fie ea şi de alt neam, între fiicele lui Israel înscrise în *Cartea neamului lui Iisus Hristos*. Dacă Sf. Ap. şi Ev. Matei n-ar fi pomenit-o Rahab în genealogie, cititorul superficial al Vechiului Testament n-ar fi stat în cumpănă în a o socoti o colaboraţionistă şi o profitoare, care şi-a practicat pe mai departe "meseria" sub noua stăpînire. Aşa, însă, nimic nu ne îndreptăţeşte să-i ignorăm excelenţa credinţei care a desprins-o de la neamul ei şi, în mod limpede, din întreaga sa precaritate, aşa cum avea să se întîmple cu mulţi păcătoşi, după ce vîrful arborelui lui Iesei va fi ajuns la cer. Această Rahab, ea însăşi cel mai probabil canaaneancă, are ceva din femeia canaaneancă (*Mt.* 15, 22-28) din vremea Mîntuitorului, a cărei credinţă surprinzătoare are dar mîntuitor pentru sine şi pilduitor pentru oile rătăcite ori pentru fiii risipitori.

(Va urma)

Lucian D. POPESCU

[1] Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrieri. Partea a treia. Omilii la Matei*, EIBMBOR, Buc., 1994, p. 32.
[2] *Ibidem*, p. 41.
[3] Sf. Ioan Gură de Aur zice că "ar fi trebuit să nu avem nevoie de ajutorul Sfintelor Scripturi, ci să avem o viaţă atît de curată încît harul Duhului să fi ţinut locul Scripturilor în sufletele noastre." (*ibidem*, p. 15). Or, tocmai pentru slăbiciunea noastră se cuvine a cerceta uneori mai cu luare aminte anumite detalii scripturistice, apucînd ceva din arătarea duhovnicească a autorilor, însă ferindu-ne de ispitele *originalităţii* noastre, ale despicării firului în patru şi ale găsirii "coincidenţelor" la tot pasul.

[4] *Facerea* 12, 2-3; 18, 18; 22, 17-18; 26, 4; 28, 14; 32, 12.
[5] *Facerea* 35, 10.
[6] *Facerea* 37, 26-27.
[7] *Facerea* 38, 26.
[8] *Judecători* 14, 7.
[9] *Iosua* 2.

În ziua de 6 august a. c., de marele praznic al Schimbării la Faţă, va avea loc la biserica ortodoxă din Miercurea Ciuc parastasul surorilor noastre care au murit mărturisind în temniţa Ciucului, în anii urgiei comuniste. Veniţi să ne rugăm împreună!

www.punctecardinale.ro
e-mail: ligia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. R. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef), Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR (redactor)
Adresa Redacţiei: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată PUNCTE CARDINALE
Tipar: Masib S.R.L.